

II
C. 22366
f.

DOMAČ
KOLENDAR
SLOVENSKI
—
navadno leto
1861.

Spisal
F. HITZINGER,
učitelj in tiskar v Ljubljani.

z podobo Papežinske jame.

V LJUBLJANI.
KALOŽIČ, JANEŽ GIOMINI
Natisnil J. Rudolf Milin.

22256 II C. f.

Jan. Giontini-tova

književna, umetalsna in musikalna prodajavalec

v Ljubljani

priporoča naslednje bukve:

Sveta

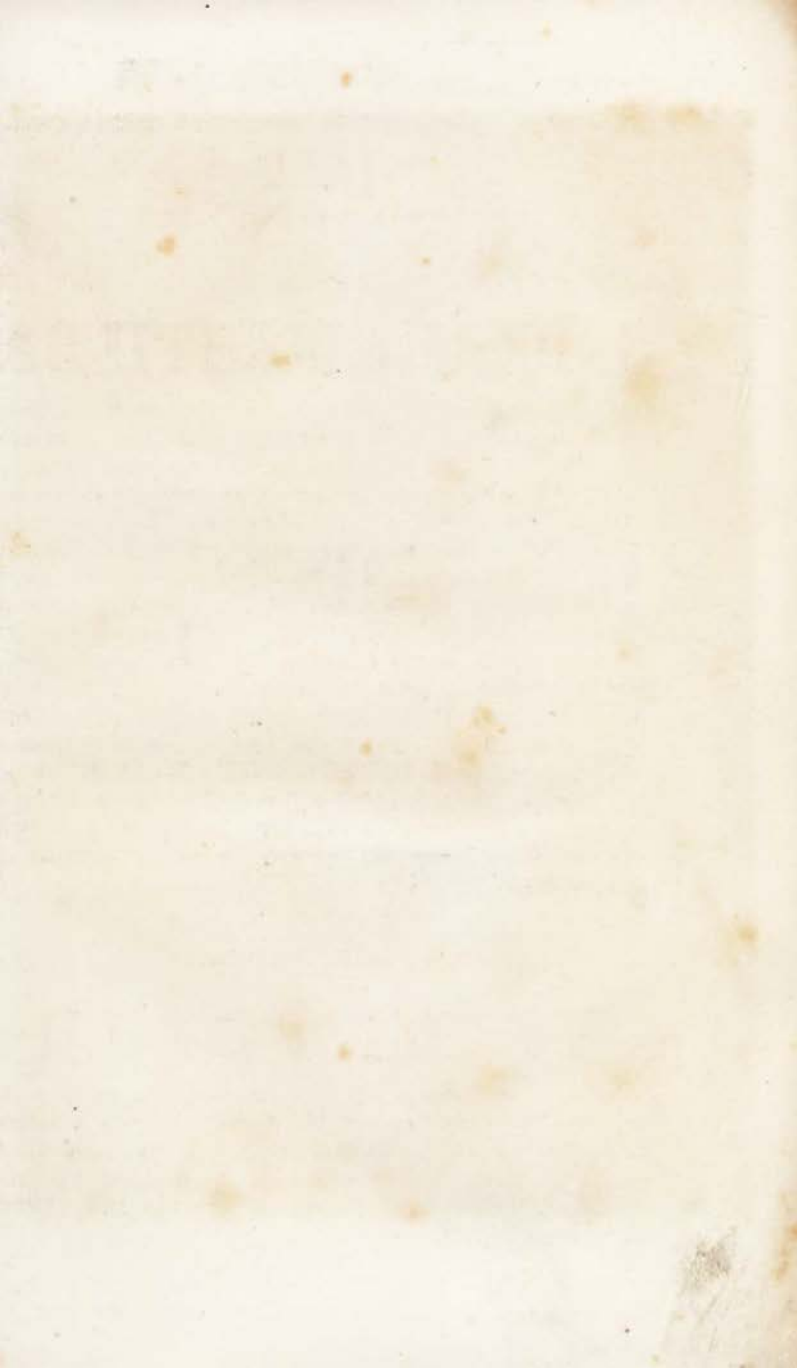
JEDERT IN MEHTILDA.

Obsegajo pa te bukve na 27 polah v starem pravopisu spisane: Kratko življenjopisje svete Jediti in svete Mehtilde; jutranje, večerne, mašne, spovedne, obhajilske molitve; počasnije presvetiga rožnjiga telca; pobožne molitve na čast presvete Trojice, terpljenja Jezusoviga, prečlate Device Marije, angeljev in svetnikov, litanije o terpljenja Jezusoviga, od presvetiga imena Jezusoviga, od presvetiga serca Jezusoviga, od nar čistejšiga Marijniga serca, lavretanske litanije, litanije vseh Svetnikov; molitve v raznih okolišinah in potrebah, za bolnike, umirajočo in mrtve; molitve o praznikih Gospodovih; sveti Križec po občuti Leonardu Portu-Mavriškega. Veljajo pa te bukve z 19 podobami ozaljšane in na 633 straneh natisnjene — svezane z usnjatim herbtom 1 gold., v usnji 1 gid. 30 kr. z zlatim obrezkom 2 gold., v platnu z barvanim obrezkom 1 gold. 80 kr., z zlatim obrezkom 1 gold. 50 kr. Doli vojo so tudi v isirjanski, koroški, krajski, štajarski deželi, v Gorici in v Terstu.

Gospod! daj jim

VEČNI POKOJ!

Molitvene bukve za vse, ki po svojih rajskih milostih kalujejo. Z mašnjimi, obhajilnimi in z drugimi posebnimi molitvami, pa tudi s križevim potam in z bratovskimi in odpuški za verne duše v vicah. Z dovoljenjem visoknega svetlybiga ljubljanskega škofijstva. Veljajo terda vsam 35 kr.; z usnjatim herbtu 42 kr.

DOMAČ

KOLENDAR

SLOVENSKI

za

navadno leto

1861.

Spisal

P. Hitzinger,

farnik in dekan Postojnski.

~~~~~  
*Šesti pomnoženi tečaj.*  
~~~~~

~~~~~  
**V LJUBLJANI.**

**ZALOŽIL JANEZ GIONTINI.**

~~~~~  
Natisnil J. Rudolf Milic.

Kaj bo novo leto dalo,
Prerokvati pač ne vem;
Da bi srečno se skazalo,
Le Boga prositi smem.

1N=23000 4850

VVOD.

Koledar naznanuje razne čase, svete godove in nebesne prikazni za vsaktero leto; rad prinaša tudi druge potrebne in koristne vesti za vsakdanje življenje.

Koledar je že stara naredba. V dober red je vendar koledar djāl še le rimski samovladar Juli Cezar l. 45 pred Kristusom; Nicejski prvi zbor pa je zraven vverstil keršanske godove l. 325 po Kristusu. Ta stari koledar je popravil rimski papež Gregor XIII., ter je novega vpeljäl l. 1582. Stari koledar je še v navadi pri Grekih in Rusih, in je zdaj že 12 dni zastal za novim koledarjem.

Štetev in razdelitev časov.

Časi se sploh delijo v leta in mesce, v tedne in dneve, v ure, minute in sekunde.

Leto se meri po teku zemlje krog solnca, od zime do zime, ter na tanko znaša 365 dni 5 ur 48 minut 47 sekund. Za navadno leto se gladko šteje 365 dni; ostale ure pa v štirih letih dajo 1 dan več, in tedaj je *prestopno leto*, ki ima 366 dni. Po višjem ali nižjem stanji solnca proti zemlji se ločijo čveteri letni časi.

Mesec se po stari šegi meri po teku lune krog zemlje, od mlaja do mlaja, tako obsega 29 dni 12 ur 44 minut 3 sekunde. Na leto se šteje 12 mescov; da se štetev primeri solnčnemu letu, imajo mesci v obče 30 ali 31 dni, le en mesec ima 28, ali v prestopnem letu 29 dni.

Dan se loči po sukanji zemlje krog svoje osi, od noči do noči; ta čas znaša 24 ur. Sedem dni se šteje za *teden*. Izhodni narodi so dan šteli od večera do večera, navadno pa se dan jemlje od polnoči do polnoči.

Časi so se začeli šteti o stvarjenji sveta. *Po stvarjenji sveta* do Kristusoviga rojstva je po navadni in naj bolj poterjeni štetvi minulo 4000 let; po greški štetvi pa se ima 5508 let, in po družih še drugač. *Po Kristusovem rojstvu* je poleg navadne štetve do slej preteklo 1860 let, po bolj natančni cenitvi pa se nahaja 1864 let.

Iz števil, ki se v koledarji rabijo za odločitev godov, je sestavljena *Julijanska doba*; tista obsega 7980 let,

Posebni dnevi in godovi v letu.

Med dnevi v letu se po cerkveni postavi ločijo nedelje, prazniki, postni dnevi, po državni postavi pa prepovedani dnevi.

Nedelja je prvi dan vsacega tedna; celo leto jih ima 52, včasih pa 53. Nedelje se imenujejo in štejejo po svetih časih in godovih, v ktere zadevajo.

Godovi in prazniki so trojni: Gospodovi, Matere Božje in Svetnikov.

Eni so zapovedani prazniki, eni niso zapovedani; pri nekterih je zapoved praznovanja odjenjana, so soprazniki. Za posamezne kraje veljajo godovi deželnih priporočnikov. Eni so premakljivi godovi, to je, ne navezani na stanovitven dan, eni so nepremakljivi. Za večjimi godovi se obhaja osmina, ali spomin skozi 8 dni.

Zapovedani prazniki z nedeljami vred so v koledarji celoma rudeče natisnjeni, soprazniki se kažejo deloma v rudečem, deloma v črnem tisku.

Poglavitni prazniki so: Božič, god rojstva Gospodovega; Velikanoč ali Vuzem, god vstajenja Gospodovega; Binkošti ali Duhovo, god prihoda sv. Duha. Božič je nepremakljiv god, z njim vred tudi drugi božični prazniki. Velikanoč je premakljiva, in se obhaja vselej v nedeljo po prvem pomladnem šipu; tako utegne zadeti v vse dni od 22. marca do 25. aprila.

Postni dnevi so čveteri: adventni, pred božičem; 40 danski, pred velikonočjo; kvaterni, o 4 letnih časih; predgodovi, pred večjimi prazniki. Petek in sabota sta le nemasna dneva; zdaj je pri sabotah in pri postnih dneh prepoved mesne jedi za velik del odnehana.

Začetek leta 1861.

Občno	leto se začne v novega leta dan, 1. januarja.
Cerkveno	„ „ „ v 1. adventno nedeljo, 2. dec. 1860.
Vladno	„ „ „ v god vseh svetnikov, 1. nov. 1860.

Premakljivi in drugi godovi l. 1861.

1. predpepelnična ned.	27. jan.	Binkošti ali duhovo	19. maj.
Pepelnica	13. febr.	Sveto rešnje Telo .	30. maj.
Cvetna nedelja . .	24. marc.	Nedelj po Binkoštih	XXVII.
Velikanoč ali vuzem	31. marc.	1. adventna nedelja	1. dec.
Vnebohod Gospodov	9. maj.	Božič, v sredo . .	25. dec.

Godovi deželnih priporočnikov.

- Sv. Ciril in Metodi, aposteljna slovenska, na Moravskem 9. marca.
 Sv. Jožef, na Krajnskem, Štajarskem, Koroškem, Primorskem in Tirolskem, 19. marca.
 Sv. Rupert, na Solnograškem, 27. marca.
 Sv. Marka, na Beneškem, 25. aprila,
 Sv. Janez Nep., na Českem, 16. maja.
 Sv. Ladislav, na Erdeljskem, 27. junija.
 Sv. Mohor in Fortunat, na Krajnskem, Štajarskem, Goriškem in Furlanskem, 12. julija.
 Sv. Elija, na Horvaškem, 20. julija.
 Sv. Štefan, kralj, na Ogerskem, 20. avgusta.
 Sv. Tilen, na Koroškem, 1. septembra.
 Sv. Venceslav, na Českem, 28. septembra.
 Sv. Mihael, v Galiciji, 29. septembra.
 Sv. Just, na Teržaškem, 1. novembra.
 Sv. Leopold, na Avstrijanskem, 15. novembra.
 Sv. Spiridion, v Dalmaciji, 14. decembra.

Kvaterni in drugi posti l. 1861.

- I. kvatri, pomladni ali postni . . . 20. 22. 23. febr.
 II. „ poletni ali binkoštni . . . 22. 24. 25. maj.
 III. „ jesenski . . . 18. 20. 21. septembra.
 IV. „ pozimski ali adventni . . . 18. 20. 21. decembra.
 Štiridesetdanski post je od pepelnice do velike sabote, 13. februarja do 30. marca.

Adventni in drugi posti so zaznamujani s križem †.

Cerkveni prepovedani čas.

Ženitve se ne smejo obhajati od prve adventne nedelje do razglašenja Gospodovega, 1. decembra do 6. januarja, in od pepelnice do bele nedelje, 13. februarja do 7. aprila.

Deržavni prepovedani dnevi.

Gledišne igre so prepovedane: v pepelnico, postni šmaren, veliki teden, velikonoč, binkošti, sv. Telo, mali šmaren, vse Svete, božič s 3 dnevi poprej.

Plesi in bali so prepovedani: adventni in božični čas do sv. 3. kraljev, postni čas, velikonočni teden, v kvaterni in druge zapovedane poste, v petke in sabote, in v godove deželnih priporočnikov.

S sodnimi opravili se praznuje: od božiča do sv. 3. kraljev, od cvetnice do velikonočnega ponedeljka, v osmini sv. Telesa, vse nedelje in zapovedane praznike.

Prosinec,

Januari,

ima 31 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangeli	Posebni spomini
1 Tor. A	Novo leto. Obrezovanje Gosp.	
2 Sreda	Osm. Štefana m. Makari opat	1. Cesar Jožef II. da nov državljanski zakonik l. 1786.
3 Četert.	Osm. Janeza ap. Anteri p. m.	
4 Petek	Osm. ned. otrok. Tit, škof	
5 Sabota	Predgod Razgl. Telesfor p. m.	4. Cesar Maksimilijan se pomiri z Matijem kraljem ogerskim l. 1492.
<i>Modri pridejo Jezusa molit. Mat. 2.</i>		
6 Ned. F	Razglašenje Gosp. III Kralji	
7 Poned.	Med osm. Razgl. Lucijan m.	
8 Torek	Med osm. Razgl. Severin op.	10. Je vstavljen red zlat. runa l. 1429.
9 Sreda	Med osm. Razgl. Julijan m.	
10 Četert.	Med osm. Razgl. Agaton p.	
11 Petek	Med osm. R. Higin. Pavlin šk.	11. Cesar Maksimilijan I. umerje, nastopi Karol V. l. 1519.
12 Sabota	Med osm. Razgl. Ernest op.	
<i>Jesus 12 let star gre v tempelj. Luk. 2.</i>		
13 Ned. F	1. N. po Razgl. Leonci šk.	
14 Poned.	Hilari šk. uč. Peter Urs. sp.	14. Cesar Karol V. se pomiri s Francom I., francosk. kraljem l. 1526.
15 Torek	Pavel puš. Maver op.	
16 Sreda	Marcel p. m. Ticijan šk.	
17 Četert.	Anton opat. Sulpici šk.	
18 Petek	Stol Petra ap. v R. Priska d. m.	
19 Sabota	Kanut kr. m. Mari m.	16. Jožef Ludovik Trevisanato, Videmski nadškof, je posvečen leta 1853.
<i>Jesus na ženitnini v Kani. Jan. 2.</i>		
20 Ned. F	2. N. po Razgl. S. Imé Jezus	
" "	Sercé M. D. Fab. in Sebast. m.	
21 Poned.	Neža d. m. Majnard op.	
22 Torek	Vincenci in Anastazi muč.	20. Cesar Rudolf II. umerje, nastopi Matija l. 1612.
23 Sreda	Poroka Marije D. Rajmund sp.	
24 Četert.	Timotej šk. m. Babila šk. m.	
25 Petek	Spreob. Pavla ap. Ananija m.	
26 Sabota	Polikarp šk. m. Pavla v.	26. Cesar Leopold I. se pomiri s Turčijo v Karlovcu, dobi Ogersko in Erdeljsko nazaj l. 1699.
<i>Prilika od delavcov v vinogradu. Mat. 20.</i>		
27 Ned. F	1. Predp. N. Janez Kriz. šk. uč.	
28 Poned.	Julijan šk. Marjeta kr. dev.	
29 Torek	Franc Sal. šk. Molitev Gosp.	
30 Sreda	Martina d. m. Feliks p.	
31 Četert.	Peter Nol. sp. Pren. Marka ev.	

Svečan,

Februari,

ima 28 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangeli	Posebni spomini
1 Petek	Ignaci šk. m. Efrem uč.	
2 Sabota	Svečnica. Darovanje Gosp.	4. Husitska vojska na Českem se začne l. 1419.
<i>Prilika od sejavca in semena. Luk. 8.</i>		
3 Ned. F	2. Predpep. N. Blaž šk. m.	
4 Poned.	Andrej Kors. šk. Evtihi m.	6. Cesar Karol V. se odpove vladanju, sledi Ferdinand I. l. 1556.
5 Torek	Agata d. m. Terpljenje Gosp. Ingenuin in Albuin šk.	
» »	» »	
6 Sreda	Rotija d. m. Amand šk.	
7 Četert.	Romuald op. Rihard kr.	7. Cesar Karol V. in Ferdinand I. se pogodita zastran delitve avstrijskih in španskih dežel l. 1522.
8 Petek	Janez Mat. sp. Juvenci šk.	
9 Sabota	Apolonija d. m. Pavlin šk.	
<i>Jesus ozdravi slepca pri Jerihi. Luk. 18.</i>		
10 Ned. F	3. Predpep. N Skolastika d.	
11 Poned.	VII Služabnikov Marije D.	
12 Torek	Julijan m. Valentin šk. (Pust)	9. Mir v Lunevilli da Avstrii Benedike in Dalmacijo l. 1801.
13 Sred. †	Pepelnica. Katarina Rič. d. Fuska d. m. Mavra m.	
» »	» »	
14 Četert.	Valentin m. Zoil sp.	
15 Petek	Ternj. krona Gosp. Favstin m.	15. Ces. Ferdinand II. umerje, nastopi Ferdinand III. l. 1637.
16 Sabota	Julijana d. m. Onezim šk. m.	
<i>Jesus se posti 40 dni, je skušan. Mat. 4.</i>		
17 Ned. F	1. N. v Postu. Krizancijan m.	
18 Poned.	Simeon šk. m. Flavijan šk.	20. Cesar Jožef II. umerje, nastopi Leopold II. leta 1790.
19 Torek	Viktor m. Konrad sp.	
20 Sred. †	Kvatri. Elevteri šk. m.	
21 Četert.	Maksimijan šk. Eleonora kr.	
22 Pet. †	Sulica in žebli Gosp. Stol Petra ap. v Ant.	21. Mir v Hubertsburgu konča 7 letno vojsko med Avstrijo in Prusijo l. 1763.
» »	» »	
23 Sab. †	Peter Dam. šk. Marjeta Kort.	
<i>Jesus se spremeni na gori. Mat. 17.</i>		
24 Ned. F	2. kvat. N. v Post. Matija apost.	
25 Poned.	Viktorin m. Valburga d.	
26 Torek	Nestor šk. m. Aleksander šk.	23. Ferdinand I. dobi česko kraljevo krono l. 1527.
27 Sreda	Leander šk. Baldomer sp.	
28 Četert.	Makari muč. Roman sp.	

Sušec,

Marci,

ima 31 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangeli	Posebni spomini
1 Petek	Tančica Gosp. Albin šk.	
2 Sabota	Jovin m. Simplici p.	
<i>Jesus izšene hudiča iz mutca. Luk. 11.</i>		
3 Ned. F	3. N. v Postu. Kunigunda ces.	1. Cesar Leopold II. umerje, nastopi Franc I. l. 1792.
4 Poned.	Kazimir sp. Luci p.	
5 Torek	Janez Jožef sp. Fridolin sp.	2. Cesar Franc I. umerje, s'edi Ferdinand I. l. 1835.
6 Sreda	Viktor m. (Sredpost)	
7 Četert.	Tomaž Akv. uč. Perpetva m.	
8 Petek	V Ran Gosp. Janez od Boga sp.	
9 Sabota	Franciška v. Ciril in Metodi šk.	10. Cesar Matija umerje, nastopi Ferdinand II. leta 1619.
<i>Jesus nasiti 5000 moš. Jan. 6.</i>		
10 Ned. F	4. N. v Postu. 40 Mučencov.	
11 Poned.	Herakli in Zosim muč.	
12 Torek	Gregor p. uč. Mamilijan m.	
13 Sreda	Nicefor šk. Modesta d. m.	12. Nadvojv. Rudolf vstavi vseučiliše na Dunaji l. 1365.
14 Četert.	Matilda kr. Afrodizi m.	
15 Petek	S. Kri Gosp. Zaharija p.	
16 Sabota	Hilari šk. m. Tacijan m.	
<i>Judje hočejo Jesusa kamnjati. Jan. 8.</i>		
17 Ned. F	Tiha N. Patrici šk. Jedert d.	13. Prenaredbe se začnejo v državnih rečeh avstrijanskega cesarstva l. 1848.
18 Poned.	Edvard kr. m. Aleksander šk.	
19 Torek	Jožef, ženin Marije D.	
20 Sreda	Feliks m. Arhip muč.	
21 Četert.	Benedikt op. Serapion šk.	
22 Petek	VII Žalost Marije Dev.	18. Nadv. Albert V. dobi nemško cesarsko krono l. 1438.
23 Sabota	Turibi šk. Katarina Vast. d.	
<i>Jesus častito jesdi v Jerusalem. Mat. 21.</i>		
24 Ned. F	Cvetna N. Gabriel arh.	
25 Poned.	Veliki pon. Oznanj. Marije D.	22. Pap. Pij VI. pride na Dunaj l. 1782.
26 Torek	Veliki tor. Teodor šk. m.	
27 Sreda	Velika sred. Rupert šk.	
28 Četert.	Veliki čet. Ksist III. p.	
29 Petek	Veliki pet. Evstazi op.	
30 Sabota	Velika sab. Janez Kl. sp.	23. Avstrijanci zmagaajo Sardinco pri Novari l. 1849.
<i>Jesus častito vstane iz groba. Mark. 16.</i>		
31 Ned. F	Velika noč. Vstajenje Gosp.	

Mali traven,

April,

ima 30 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangeli	Posebni spomini
1 Poned.	Velikonočni ponedeljek	
2 Torek	Velikon. tor. Francišek Pavl.	2. Cesar Ferdinand III. umerje, sledi Leopold I. l. 1657.
3 Sreda	Velikon. sr. Abundi šk.	
4 Četert.	Velikon. čet. Izidor šk. uč.	
5 Petek	Velikon. pet. Vincenci Fer. sp.	
6 Sabota	Bela sab. Ksist p. m.	5. Avstrij. vojvoda Leopold VII. dobi prve posesti na Krajsk. l. 1229.
<i>Jesus se prikaže zbranim učencom. Jan. 20.</i>		
7 Ned. F	Bela N. Epifani šk.	
8 Poned.	Edezi m. Dionizi šk.	
9 Torek	Prohor m. Marija Kleofova	11. Jernej Legat, Terzaški škof je posvečen l. 1847.
10 Sreda	Ecehiel prer. Apoloni m.	
11 Četert.	Leon p. uč. Domnion šk. m.	
12 Petek	Zenon šk. m. Lazar m.	
13 Sabota	Hermenegild kr. m. Urs šk.	11. Mir sklenjen v Utrechtu konča vojsko za špansko - habsbursko dedšino l. 1713.
<i>Jesus se imenuje dobrega pastirja. Jan. 10.</i>		
14 Ned. F	2. N. po V. Tiburci m. Lambert	
15 Poned.	Bazilisa m. Helena ces. (K. Št.)	
16 Torek	Kalist m. Drogon sp.	12. Cesar Maksimilijan podedva Gorisko knežijo l. 1500.
17 Sreda	Anicet p. m. Liberal sp.	
18 Četert.	Apoloni m. Erik kr. sp.	
19 Petek	Timon m. Leon IX. p.	
20 Sabota	Sulpici m. Justin m.	17. Cesar Jožef I. umerje, nastopi Karol VI. l. 1711.
<i>Jesus napoveduje svoj odhod. Jan. 16.</i>		
21 Ned. F	3. N. po V. Prip. Jožefa žen. M.	
" "	Anselm šk. uč. Simeon šk. m.	
22 Poned.	Soter in Kaj p. m.	
23 Torek	Juri m. (sploh). Adalbert šk.	19. Cesar Karol VI. oznani novo postavo o nasledbi v cesarstvu leta 1713.
24 Sreda	Juri m. (Kr. Og.) Fidel S. m.	
25 Četert.	Veliko križevo. Marka ev.	
26 Petek	Marija D. dobrega sveta.	
" "	Klet in Marcelin p. m.	
27 Sabota	Peregrin Lac. sp. Anastazi p.	30. Ces. Friderik IV. je v Celji obležen, rešijo ga Krajski in Štajerci leta 1457.
<i>Jesus učencem obljubi sv. Duha. Jan. 16.</i>		
28 Ned. F	4. N. po Vel. Vital m.	
29 Poned.	Peter m. Tihik sp.	
30 Torek	Katarina Sen. d. Sofija d. m.	

Veliki traven,

Maj,

ima 31 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangelii	Posebni spomini
1 Sreda	Filip in Jakob apost.	
2 Četert.	Atanazi šk. uč. Sigismund kr.	
3 Petek	Znajd. s. križa. Aleksander p.	1. Cesar Albert I. je umorjen pri Vindisi l. 1308.
4 Sabota	Florijan m. Monika v.	
<i>Jesus razlaga moč molitve. Jan. 16.</i>		
5 Ned. F	5. N. po V. Pij V. p. Gothard šk.	4. Cesar Leopold I. umerje, sledi Jožef I. l. 1705.
6 Poned.	Križevo. Janez ap. pred l. vr.	
7 Torek	Štanislav šk. m. Flavija d. m.	
8 Sreda	Prik. Mihela arh. Predg. Vneb.	
9 Četert.	Vnebohod Gospodov.	6. Radecki zmaga Sardince pri sv. Lucii l. 1848.
10 Petek	Antonin šk. Izidor sp. Job	
11 Sabota	Mamert šk. Antim m.	
<i>Jesus govori o pričevanji s. Duha. Jan. 15.</i>		
12 Ned. F	6. N. po Vel. Pankraci m.	14. Cesar Maksimilijan I. zmaga Benečane pri Anjadelu l. 1509.
13 Poned.	Servaci šk. Muci m.	
14 Torek	Bonifaci m. Viktor m.	
15 Sreda	Torkvat in Sekund šk. m.	21. Nadvojv. Karol zmaga Francoze pri Asperni leta 1809.
16 Četert.	Janez Nep. m. Ubald šk.	
17 Petek	Paškal sp. Maksima d.	
18 Sab.	† Binkoštna sab. Venanci m.	
<i>Jesus govori o s. Duhu in ljubezni. Jan. 14.</i>		
19 Ned. F	Binkošti. Prihod s. Duha	23. Z vstajo v Pragi se začne 30letna vojska l. 1618.
20 Poned.	Binkoštni ponedeljek	
21 Torek	Binkoštni tor. Feliks Kant. sp.	
22 Sred.	† Kvatri. Bink. sr. Helena d.	30. Mir v Parizu sklenjen da Avstrii zgubljene dežele nazaj l. 1814.
23 Četert.	Binkoštni čet. Evsebi šk.	
24 Pet.	† Binkoštni pet. Marija D. pom.	
25 Sab.	† Sab. po B. Gregor VII. p. Urban	
<i>Jesus uči dobrotljivost in usmiljenje. Luk. 6.</i>		
26 Ned. F	1. kvat. N. po B. Sv. Trojica	31. Pomnoženo državno svetovastvo začne svoje pomenke o poravnavi notranj. državnih zadev leta 1860.
27 Poned.	Magdalena Paz. d. Janez p. m.	
28 Torek	Emili m. German šk.	
29 Sreda	Maksim šk. m. Rešitut m.	
30 Četert.	S. rešnje Telo Gospod.	
31 Petek	Med osm. s. Tel. Angela d.	
” ”	Kancijan in tov. muč.	

Rožnik,

Juni,

ima 30 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangeli	Posebni spomini
1 Sabota	Med osm. s. Tel. Nikomed m. <i>Pritika od velike večerje. Luk. 14.</i>	1. Cesar Franc I. da nov deržavljanski zakonik l. 1812.
2 Ned. F	2. N. po Bink. Erazem šk. m.	3. Otokar II., česki kralj, si prisvoji Krajsko, Štajersko in Koroško l. 1272.
3 Poned.	Med osm. s. Tel. Klotilda kr.	3. Andrej Golmaier, goriški nadškof je posvečen leta 1855.
4 Torek	Kvirin šk. m. Med osm.	8. Cesar Franc I. se z delom avstr. dežel pridruži nemški zvezi l. 1815.
5 Sreda	Bonifaci šk. m. Med osm.	15. Friderik II. zadnji vojvoda avstr. iz babenberske hiše pade v boji leta 1246.
6 Četert.	Osm. s. Telesa. Bertrand šk.	16. Papež Pij IX. je izvoljen l. 1846.
7 Petek	Sercé Jezus. Robert op.	17. Jernej Vidmar, Ljubljanski škof je posvečen leta 1860.
8 Sabota	Medard šk. Vilhelm šk. <i>Pritika od sčubljene ovce. Luk. 15.</i>	21. Papež Pij IX. je kronan l. 1846.
9 Ned. F	3. N. po B. Marija D. na s. Gori Primaž in Felicijan m.	29. Franc Szenczi, Subotiški škof, je posvečen l. 1853.
10 Poned.	Marjeta kr. Getuli m.	
11 Torek	Barnaba ap. Feliks m.	
12 Sreda	Janez Fak. sp. Bazilid m.	
13 Četert.	Anton Pad. sp. Felikula d. m.	
14 Petek	Bazili šk. uč. Elizej pr.	
15 Sabota	Vid, Modest in Krescencija m. <i>Jesus da velik ribji vlak. Luk. 15.</i>	
16 Ned. F	4. N. po Bink. Francisek R. sp.	
17 Poned.	Ciriaka in Muska d. m.	
18 Torek	Marka in Marcelijan m.	
19 Sreda	Julijana d. Gervazi in Protazi	
20 Četert.	Silveri p. m. Florentina d.	
21 Petek	Alojzi sp. Alban m.	
22 Sabota	Niceta šk. Ahaci in tov. m. <i>Jesus svari farizejske pravičnosti. Mat. 5.</i>	
23 Ned. F	5. N. po Bink. Agripina d. m.	
24 Poned.	Rojstvo Janeza Kerstnika	
25 Torek	Vilhelm op. Galikan m.	
26 Sreda	Janez in Pavel m. Vigili šk.	
27 Četert.	Vladislav kr. Hema v.	
28 Pet. †	Leon II. p. Predgod apost.	
29 Sabota	Peter in Pavel apost. <i>Jesus nasiti 4000 mož. Mark. 8.</i>	
30 Ned. F	6. N. po B. Spomin Pavla ap.	

Mali serpan,

Juli,

ima 31 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangeli	Posebni spomini
1 Poned.	Osm. Janeza K. Aron duh.	
2 Torek	Obiskanje Marije D. Proces m.	
3 Sreda	Trifon m. Heliodor šk.	5. Anton Martin Slomšek, Lavantinski škof, je posvečen l. 1846.
4 Četert.	Ulrik šk. Prokopi op.	
5 Petek	Zoa muč. Filomena d.	
6 Sabota	Osmina apost. Izaija pr.	
<i>Jesus svari pred lašnivimi preroki. Mat. 7.</i>		
7 Ned. F	7. N. po B. S. Kri G. Vilibald	11. Mir se sklene v Villafranki med Avstrijo in Francijo l. 1859.
8 Poned.	Elizabeta kr. Kilijan šk.	
9 Torek	Zenon m. Veronika Jul. d.	
10 Sreda	VII bratov m. Rufina d. m.	
11 Četert.	Pij p. m. Predg. Mohorja šk.	14. Turki obležejo Dunaj l. 1683.
12 Petek	Mohor in Fortunat m. Janez G.	
13 Sabota	Anaklet m. Zenon in Justina	
" "	Posveč. Akvil. cerkve	
<i>Pritika od krivičnega hišnika. Luk. 16.</i>		
14 Ned. F	8. N. po B. Bonaventura šk. uč.	15. Cesar Rudolf I. umerje l. 1291.
15 Poned.	Razdelitev s. apost. Henrik c.	
16 Torek	Marija D. Karmel. Favst m.	21. Mir v Pasarovici se sklene med Avstrijo in Turčijo l. 1718.
17 Sreda	Aleš sp. Marina d.	
18 Četert.	Kamil Lel. sp. Eli sp.	
19 Petek	Osm. Mohorja šk. Vincenci P.	
20 Sabota	Hieronim Em. Marjeta. Elija.	22. Dunajski državni zbor se začne l. 1848.
<i>Jesus joka nad Jeruzalemom. Luk. 19.</i>		
21 Ned. F	9. N. po B. Prakseda d. Daniel	
22 Poned.	M. Magdalena. Sintiha v.	
23 Torek	Apolinar šk. m. Libori šk.	
24 Sreda	Kristina d. m. Predg. Jak. ap.	25. Ces. Ferdinand I. umerje, sledi Maksimilijan II. l. 1564.
25 Četert.	Jakob ap. Krištof m.	
26 Petek	Ana, mati Marije D.	
27 Sabota	Pantaleon m. VII Spijočih m.	
<i>Pritika od fariseja in colnarja. Luk. 18.</i>		
28 Ned. F	10. N. po Bink. Viktor p. m.	27. Nadvojvoda Rudolf IV. umerje l. 1365.
29 Poned.	Marta d. Olav kr.	
30 Torek	Abdon in Senen muč.	
31 Sreda	Ignaci Loj. sp. Helena v.	

Veliki serpan,

Av gust,

ima 31 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangeli	Posebni spomini
1 Četert.	Vezi Petra ap. Mak. bratje m.	
2 Petek	Alfons Lig. šk. (Porciunkula)	4. Mir je v Sistovu sklenjen med Avstrijo in Turčijo leta 1791.
3 Sabota	Najdba Štefana m. Lidija v.	
<i>Jesus ozdravi gluhomutca. Mark. 7.</i>		
4 Ned. F	11. N. po Bink. Dominik sp.	
5 Poned.	Marija D. Snežn. Ozvald kr. m.	11. Franc I. se imenuje cesar avstrijski l. 1804.
6 Torek	Spremenitev Gosp. Ksist p. m.	
7 Sreda	Kajetan sp. Donat šk. m.	
8 Četert.	Cirijak, Larg in Smaragd m.	12. Vojv. Karol Lotarinski zmaga Turke pri Mohači l. 1687.
9 Petek	Predg. Lavrenca m. Roman m.	
10 Sabota	Lavrenc m. Asterija d. m.	
<i>Pritika od usmiljenega Samarijana. Luk. 10.</i>		
11 Ned. F	12. N. po B. Filomena d. m.	17. Vojv. Otokar VIII. vdeli Štajersko avstr. vojv. Leopoldu VII. l. 1186.
12 Poned.	Klara d. Hilarija m.	
13 Torek	Hipolit in Kasijan m.	
14 Sred. †	Predgod v. Šmarna. Evzebi m.	
15 Četert.	V. Šmaren. Vnebovz. Marije D.	18. Cesar Franc Jožef je rojen l. 1830.
16 Petek	Hiacint sp. Rok sp.	
17 Sabota	Osm. Lavrenca m. Liberat m.	
<i>Jesus ozdravi deset govovih. Luk. 17.</i>		
18 Ned. F	13. N. po B. Joahim oče M. D.	19. Cesar Friderik IV. umerje, sledi Maksimilijan I. l. 1493.
” ”	Agapit m. Helena ces.	
19 Poned.	Ludovik Tol. šk. Juli m.	
20 Torek	Bernard op. Stefan kr. (Og.)	
21 Sreda	Joana Franc. v. Donat m.	
22 Četert.	Osm. v. Šmarna. Timotej m.	26. Cesar Rudolf I. pobije češkega kralja Otokarja II. pri Štilfridu l. 1278.
23 Petek	Filip Ben. sp. Predg. Jern. ap.	
24 Sabota	Jernej ap. Ptolemej šk. m.	
<i>Jesus raslaga Božjo previdnost. Mat. 6.</i>		
25 Ned. F	14. N. po B. Ludovik kr.	29. Ludovik, ogerski kralj, pade Turkom nasproti pri Mohači, Ogersko pride k Avstrii l. 1522.
26 Poned.	Zefirin p. m. Peter Akot. sp.	
27 Torek	Jožef Kal. Prenes. Mohorja šk.	
28 Sreda	Avguštin šk. uč. Pelagi m.	
29 Četert.	Obglav. Janeza K. Sabina.	
30 Petek	Roza Lim. d. Feliks m.	
31 Sabota	Rajmund Non. sp. Amat šk.	

Kimovec,

September,

ima 30 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangeli	Posebni spomini
<i>Jesus obudi mladenca v Najmu. Luk. 7.</i>		
1 Ned. F	15. N. po Bink. Angeli varhi	
2 Poned.	Štefan kr. Maksima m.	6. Nadv. Ferdinand III. zmaga Švede pri Nordlingi l. 1634.
3 Torek	Evfemija in tov. dev. m.	
4 Sreda	Rozalija d. Mojzes pr.	
5 Četert.	Lavrenci Just. šk. Viktorin šk.	9. Zveza je sklenjena med Avstrijo, Prusijo in Rusijo l. 1813.
6 Petek	Hermogen in Fortunat m.	
7 Sabota	Anastazi m. Regina d. m.	
<i>Jesus ozdravi vodeničnega. Luk. 14.</i>		
8 Ned. F	16. N. po B. M. Šmaren. R. M. D.	
9 Poned.	Gorgoni m. Korbinijan šk.	12. Turki so zmaganji pred Dunajem l. 1683.
10 Torek	Nikolaj Tol. Pulherija ces.	
11 Sreda	Prot in Hiacint muč.	
12 Četert.	Macedoni m. Erentruda d.	
13 Petek	Filip m. Makrobi m.	
14 Sabota	Povikš. s. Križa. Notburga d.	21. Cesar Karol V. umerje l. 1558.
<i>Jesus uči nar večje zapovedi. Mat. 22.</i>		
15 Ned. F	17. N. po Bink. Imé Marije D.	
16 Poned.	Osm. m. Šmarna. Nikomed m.	22. Turki obležejo Dunaj l. 1529.
17 Torek	Korneli p. m. Ciprijan šk. m.	
18 Sred. †	Vtis ran s. Franc. Lambert šk.	
19 Četert.	Kvatri. Jožef Kup. sp.	26. Mir je sklenjen med cesarjem Ferdinandom II. in Benečani l. 1617.
20 Pet. †	Januari šk. m. Marija Cerv. d.	
21 Sab. †	Evstahi m. Predg. Matevža ap.	
	Matevž ap. ev. Jona pr.	
<i>Jesus ozdravi mertvoudnega. Mat. 9.</i>		
22 Ned. F	18. kvat. N. po B. VII žal. M. D.	
23 Poned.	Lin pap. m. Tekla d. m.	29. Avstrijanci zopet pridejo v Ljubljano l. 1813.
24 Torek	Marija D. reš. jetn. Gerard	
25 Sreda	Kleofa sp. Pacifik sp.	
26 Četert.	Ciprijan m. Justina d. m.	30. Grof Rudolf I. Habsburški je izvoljen nemški cesar l. 1273.
27 Petek	Kozma in Damijan m.	
28 Sabota	Venceslav v. m. Evstahija d.	
<i>Pritika od kraljeve šenitnine. Mat. 22.</i>		
29 Ned. F	19. N. po Bink. Mihael arh.	
30 Poned.	Hieronim uč. Sofija v.	

Vinotok,

Oktober,

ima 31 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangeli	Posebni spomini
1 Torek	Remigi šk. Areta m.	
2 Sreda	Angeli v. (sploh) Leodegar šk.	4. God cesarja Franca Jožefa. I.
3 Četert.	Kandid m. Evald m.	
4 Petek	Francišek Ser. sp. Krisp m.	
5 Sabota	Placid in tov. m. Gala v.	14. Mir je sklenjen na Dunaji, ilirske dežele gredo v francosko oblast l. 1809.
<i>Jesus ozdravi sina kraljičevega. Jan. 4.</i>		
6 Ned. F	20. N. po B. Marija D. s. Rož.	
7 " "	Brunon op. Fida d. m.	
8 Poned.	Marka p. Sergi in Bah m.	
9 Torek	Birgita v. Simeon sp.	14. Turki zapustijo Dunaj l. 1529.
10 Sreda	Dionizi šk. m. Abraham oč.	
11 Četert.	Franc. Borg. sp. Gereon m.	
12 Petek	Nikazi šk. Justina d. m.	17. Pogodb. se sklene v Zirihu med Avstrijo in Francijo l. 1859.
13 Sabota	Maksimilijan šk. m. Domnina	
<i>Pritika od kraljevega obraja. Mat. 18.</i>		
13 Ned. F	21. N. po Bink. Edvard kr.	
14 Poned.	Kalist p. m. Fortunata d. m.	
15 Torek	Terezija d. Brunon šk. m.	18. Narodna bitva pri Lipsku je končana, francoska moč poterta l. 1813.
16 Sreda	Gal op. Martinijan šk.	
17 Četert.	Hedviga kr. v. Heron šk.	
18 Petek	Luka ev. Asklepiad šk. m.	
19 Sabota	Peter Alk. sp. Etbin op.	
<i>Nauk, dati cesarju cesarjevo, Bogu Božje. Mat. 20.</i>		
20 Ned. F	22. N. po B. Posv. vseh cerkev.	20. Cesar Karol VI. umerje, nastopi Marija Terezija l. 1740.
21 Poned.	Uršula in tov. d. m. Hilarion op.	
22 Torek	Kordula d. m. M. Saloma v.	
23 Sreda	Janez Kap. sp. Severin šk.	
24 Četert.	Rafael arh. Evergist šk. m.	24. Mir je sklenjen v Osnabruku, 30 letna vojska se konča l. 1648.
25 Petek	Krišpin in Krišpinijan m.	
26 Sabota	Evarist p. m. Demetri m.	
<i>Jesus obudi Jairovo hčer. Mat. 9.</i>		
27 Ned. F	23. Ned. po B. Osm. posv. v. ck.	27. Cesar Albert V. umerje, nastopi Friderik IV. l. 1439.
28 Poned.	Simon in Juda ap.	
29 Torek	Hiacint m. Narcis šk.	
30 Sreda	Marcel m. Teonest šk. m.	
31 Čet. †	Wolfgang šk. Predg. vs. Svetn.	

Listopad,

November,

ima 30 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangeli	Posebni spomini
1 Petek	God vseh Svetnikov	
2 Sabota	Spomin vseh vernih mertvih	6. Otokar Maria gr.
" "	Just m. Viktorin šk. m.	Attems, Graški škof, je posvečen l. 1853.
<i>Jesus pomiri vihar na morji. Mat. 8.</i>		
3 Ned. F	24. N. po Bink. Zahvalnica	
4 Poned.	Karol Bor. šk. Vital m.	7. Mir sklenjen v Cahih konča vojsko za avstrijansko dedšino l. 1748.
5 Torek	Emerik sp. Caharija duh.	
6 Sreda	Leonard sp. Sever šk. m.	
7 Četert.	Prosdocim šk. Herkulan šk. m.	
8 Petek	Osmina vs. Sv. IV kron. muč.	
9 Sabota	Posv. cerkve Zvel. Teodor m.	11. Ulrik, grof Celjski, je umorjen, njegovo posestvo pride ces. Fridriku IV. l. 1456.
<i>Prilika od pšenice in lulike. Mat. 13.</i>		
10 Ned. F	25. N. po B. Andrej Avel. sp.	
11 Poned.	Martin šk. Mena m.	
12 Torek	Martin p. m. Avreli šk.	
13 Sreda	Didak sp. Brici šk. Homobon	21. Otokar II. česki kralj, se odpove posesti Avstrije, Štajerske, Koroške in Krajske l. 1276.
14 Četert.	Serapion m. Klementin m.	
15 Petek	Leopold vojv. Jedert d.	
16 Sabota	Rufin m. Otmar op.	
<i>Prilika od šenof. serna in kvasa. Mat. 13.</i>		
17 Ned. F	26. N. po B. Pripor. Marije D.	21. Valentin Vieri, Kerški škof, je posvečen l. 1858.
" "	Gregor čud. šk. Evfemija d. m.	
18 Poned.	Posvečenje cerkve Apost.	
19 Torek	Elizabeta kr. Poncijan p. m.	
20 Sreda	Feliks Val. sp. Simplici šk.	29. Cesarica Marija Terezija umerje, sledi Jožef II. l. 1780.
21 Četert.	Darovanje Marije D.	
22 Petek	Cecilija d. m. Maver m.	
23 Sabota	Klemen p. m. Felicita m.	
<i>Govor od rasdj. Jeruzalema in sodbe. Mat. 24.</i>		
24 Ned. F	27. N. po Bink. Janez od Kr.	29. Prusija se z Avstrijo pomiri v Olomucu l. 1850.
25 Poned.	Katarina d. m. Jukunda d.	
26 Torek	Peter šk. m. Konrad šk.	
27 Sreda	Valerijan šk. Virgili šk.	
28 Četert.	Sosten m. Eberard šk.	
29 Petek	Predgod Andr. ap. Saturnin m.	30. Pogodba sklenjena v Prazi konča husitsko vojsko l. 1433.
30 Sabota	Andrej apost. Kastul m.	

Gruden,

December,

ima 31 dni.

Dnevi	Godovi in nedeljski evangeli	Posebni spomini
<i>Prerokovanje od poslednje sodbe. Luk. 21.</i>		
1 Ned. F	1. N. v Adv. Eligi šk.	2. Ces. Ferdinand I.
2 Poned.	Kromaci šk. Bibijana d. m.	odstopi od vlade,
3 Torek	Francišek Ks. sp. Luci kr.	Franc Jožef I. na-
4 Sred. †	Peter Kriz. šk. Barbara d. m.	stopi l. 1848.
5 Četert.	Saba op. Krišpina d. m.	3. Bitva pri Avster-
6 Pet. †	Nikolaj šk. Apolinar m.	lici med Francozi,
7 Sab. †	Ambrož šk. uč. Agaton m.	Avstrijani in Rusi
<i>Janes Kerstnik je v ječi. Mat. 11.</i>		
8 Ned. F	2. N. v A. Spočetje Marije D.	4. Otokar II., česki
9 Poned.	Sir šk. Leokadija d. m.	kralj, je odločen
10 Torek	Melhiad p. m. Pren. Lavr. hiše	v dediča za Ul-
11 Sred. †	Damaz pap. Trazon m.	rikom III., korošk.
12 Četert.	Sinezi m. Epimak m.	vojvodom l. 1268.
13 Pet. †	Lucija d. m. Otilija d. Jodok	24. Cesarica Eliza-
14 Sabota	Špiridion šk. Heron m.	beta je rojena l.
<i>Janes Kerstnik pričuje od Kristusa. Jan. 1.</i>		
15 Ned. F	3. N. v Adv. Osm. Spoč. M. D.	1837.
16 Poned.	Evzebi šk. Albina d. m.	26. Mir je v Požunu
17 Torek	Lazar šk. Šturmi op.	sklenjen med Av-
18 Sred. †	Kvatri. Pričak. por. Marije D.	strijo in Francijo
19 Četert.	Nemezi m. Favsta v.	l. 1805.
20 Pet. †	Predg. Tom. ap. Liberat m.	27. Avstrija, Šta-
21 Sab. †	Tomaž ap. Anastazi šk. m.	jersko in Krajn-
<i>Janes Kerstnik je poklican v prerokovanje. Luk. 3.</i>		
22 Ned. F	4. kvat. N. v A. Flavijan m.	sko je vdeleno
23 Poned.	Viktorija d. m. Servul sp.	Habsbursk. knez-
24 Tor. †	Predbož. dan. Adam in Eva	zom l. 1282.
25 Sreda	Božič. Rojstvo G. Jezusa Kr.	31. Cesar Franc Jo-
26 Četert.	Štefan p. muč. Med osm. B.	žef I. razglasi
27 Petek	Janez ap. ev. Med osm. B.	novo vredbo av-
28 Sabota	Nedolžni otroci. Med osm. B.	strijskega ce-
<i>Simeon in Ana osnanujeta Jezusa. Luk. 2.</i>		
29 Ned. F	N. pred Nov. l. Tomaž šk. Osm.	sarstva l. 1851.
30 Poned.	Nicefor m. Med osm. B.	
31 Torek	Silvester p. Zadnji dan l. Osm.	

Stvari in prikazni na nebesu.

Na nebesu se vidi solnce in luna, se kažejo planeti in kometi, se gledajo zvezde.

Solnce je velika, svetla krogla, 1,415.225krat večja od zemlje; njegov premernik znaša 192,600 milj, in njegova pot kaže v nezmerne nebesne daljave. Okoli solnca se sučejo in premikajo planeti z našo zemljo vred, krog tistega tekajo tudi kometi; uni imajo bolj okrogle, ti bolj podolgaste poti, in vsi dobivajo svetlobo od solnca.

Tek zemlje, kot drugih planetov, je včasih nekoliko hitreji, včasih kasneji; zatoraj se dobra stenska ura ne snida vedno s solnčno uro, in pravo poldne po solncu je zdaj spred, zdaj zad memo srednjega poldna po teku navadnih ur. Tudi je os, okoli ktere se zemlja suče, ravno kot pri drugih planetih, nekaj nagnjena proti poti, po kateri se premika; to je vzrok, da letni časi niso enako gorki, in da beli dan ni vedno enako dolg.

Velikih planetov je 8, ki tako sledijo od solnca dalje: **Merkur**, se prosto malokdaj vidi; njegov premernik je 671 milj, daljava od solnca 8 mil. milj, in obhod 87 dni 23 ur.

Venera, znana kot danica in večernica, je naj lepše svetla; njeni premernik je 1694 milj, daljava od solnca 15 mil. milj, in obhod 222 dni 16 ur.

Zemlja, je človeški začasni dom; njeni premernik je 1718 milj, daljava od solnca 20 do 21 mil. milj, in pravi obhod 365 dni 6 ur 9 m.

Mart, sveti z rudečo lučjo; njegov premernik je 892 milj, daljava od solnca 31 mil. milj, in obhod 1 leto 321 dni.

Jupiter, sveti z belo lučjo; njegov premernik je 20018 milj, daljava od solnca 107 mil. milj, in obhod 11 let 314 dni.

Saturn, bolj blede sije, in ima svetel kolobar ob sredi; njegov premernik je 16200 milj, daljava od solnca 197 mil. milj, in obhod 29 let 166 dni.

Uran, se prosto komaj vidi; njegov premernik je 7466 milj, daljava od solnca 396 mil. milj, in obhod 84 let 5 dni.

Neptun, se prosto ne vidi; njegov premernik je 7830 milj, daljava od solnca 621 mil. milj, in obhod 164 let 225 dni.

Malih planetov, kolikor je do slej znanih, je 57; njih poti so med Martom in Jupitrom, in s prostim ocesam se ne vidijo. Njih daljava od solnca znaša 45 do 65 mil. milj, in obhod 3 leta 96 dni do 5 let 221 dni. Naj bolj znane so med njimi **Cerera**, **Palada**, **Junona** in **Vesta**, ki so bile naj poprej znajdene; zadnja je bila ugledana **Konkordia**.

Stranski planeti ali **lune** so tovarši večjim planetom; sučejo se okoli njih, in z njimi vred tekajo krog solnca. Vseh taci planetov je 23; naša zemlja ima 1 luno, Jupiter 4, Saturn 8, Uran 8, in Neptun 2 luni.

Luna naše zemlje je krogla, 50krat manjša od tiste; njeni premernik je 468 milj, daljava od zemlje 51803 milje, in pravi obhod 27 dni 7 ur 8 m. Luna kaže spremene v svoji svetlobi; o mlaji je njena svetla stran skrita, o kraju se tista vidi deloma, o šipu pa celoma.

Ko luna na svoji poti stopi med solnce in zemljo, solnce mrakne; ko zemlja v svojem teku stopi med solnce in luno, luna mrakne. Pomrak se godi celoma ali deloma; meri se na pavce, 12 na celino.

Vseh kometov, ki so se do slej vidili, je čez 700; kažejo se v megleni luči, dostikrat s svetlim repom. Bolj znani kometi so: Enketov, Brorsenov, Bielov, zdaj v dvoje razdeljen, in Fejev, katerih obhod je 3 leta 115 dni do 7 let 158 dni; dalje Olbersov in Halejev, prostim očem viden, katerih tek je po 74 in 76 let; v zadnje Donatov komet, ki se je lepo vidil l. 1858, in hodi 2500 let v okolici.

Zvezde se svetijo z lastno lučjo bolj ali manj blišče; njih število je nesmerjeno, daljava prečudna, vsakodanje premikanje pa le videzno. Bolj znane so: Polarnica, vedno v severji stoječa; Siri, med vsemi naj bolj svetel; Rimšice, 3 svetle zvezde po versti; Gostosevci, kupec malih zvezd.

Trume zvezd, ki se sestavljajo po raznih podobah, se kličejo zvezdiša; vseh zvezdiš se zdaj šteje 108. Bolj znane so: veliki in mali Voz ali Medved proti severju; veliki in mali Pes proti jugu; in dvanajstere nebeške znamenja, ki so v velikem zverinskem krogu po versti. Rimska cesta so le neštivilne množice zvezd skupaj.

V okrogu dvanajsternih nebeških znamenj se vidi solnce premikati s planeti vred. V znamenji kozla stoji soluce po zimi naj nižje proti jugu, v znamenji raka o poletji naj višje proti severju; pri sredi, v ravniku ostaja o pomladi v znamenji ovna, in o jeseni v znamenji tehtnice.

Znamnja solnca in planetov.

☉ Solnce.	♃ Merkur.	♂ Mart.	♅ Uran.
☾ Luna.	♀ Venera.	♃ Jupiter.	♆ Neptun.
	♁ Zemlja.	♄ Saturn.	

Lunini spremeni.

☽ Mlaj.	☽ Pervi krajec.	☽ Šip.	☽ Zadnji krajec.
---------	-----------------	--------	------------------

Dvanajstere nebeške znamenja.

 Oven.	 rak.	 tehtnica.	 kozel.
 junec.	 lev.	 škorpjon.	 vodnar.
 dvojčki.	 devica.	 strelec.	 ribe.

Pomraki 1861.

Solnce mrakne 3krat: 11. januarja, 8. julija in 31. decembra. Luna mrakne 1krat, 16. decembra. Samo tretji solnični pomrak je pri nas viden.

Januari.

Solčni stan.

Solnce je zemlji naj bližje v dan pred 1. jan. ob 4 u. 31. m. zjutraj.

1. izhaja ob 7 u. 43 m. zjutr.	zahaja ob 4 u. 22 m. zvečer.
8. " " 7 " 43 " "	" " 4 " 31 " "
15. " " 7 " 40 " "	" " 4 " 40 " "
22. " " 7 " 35 " "	" " 4 " 49 " "
1. je dan dolg 8 u. 18 m.	pravo poldne ob 12 u. 4 m.
8. " " " 8 " 48 "	" " " 12 " 7 "
15. " " " 9 " 0 "	" " " 12 " 10 "
22. " " " 9 " 14 "	" " " 12 " 12 "

Solnce stopi 20. jan. v znamenje vodnarja ob 1 u. 29. m. zjutraj.

Solnce mrakne 11. jan. celoma med 1 u. 26 m. in 7 u. 11 m. zjutraj, vidoma le v južni Azii in v Avstralii.

Lunini stan.

1. izhaja ob 9 u. 33 m. zjutr.	zahaja ob 10 u. 17 m. zvečer.
8. " " 5 " 38 " "	" " 1 " 41 " "
15. " " 9 " 28 " "	" " 9 " 29 " "
22. zahaja " 3 " 58 " "	izhaja " 12 " 29 " opoldne.

Luna stopi 3. jan. v zn. tehtnice, 9. v zn. kozla, 16. v zn. ovna, 23. v zn. raka, 30. v zn. tehtnice.

Luna je 2. zemlji naj bližje, 17. naj dalje, 29. naj bližje.

☾ zadnji krajec je 4. ob 2 u. 51 m. zjutraj.	☽ prvi krajec je 19. ob 4 u. 57 m. zjutraj.
♊ mlaj je 11. ob 4 u. 24 m. zjutraj.	♋ šip je 26. ob 6 u. 4 m. zvečer.

Planetni stan.

Merkur je 1. jan. v zn. strelca, stopi 5. v zn. kozla, 23. v zn. vodnarja; izhaja 1. ob 6 u. 33 m. zjutraj, zahaja ob 3 u. 10 m. zvečer; je 12. solncu naj dalje, 31. pri solncu zgoraj.

Venera je 1. v zn. strelca, stopi 18. v zn. kozla; izhaja 1. ob 5 u. 16 m. zjutraj, zahaja ob 2 u. 24 m. zvečer; sveti kot danica.

Mart je 1. v zn. rib, stopi 4. v zn. ovna; izhaja 1. ob 11 u. 13 m. zjutraj, zahaja ob 11 u. 12 m. zvečer.

Jupiter je v zn. leva; zahaja 1. ob 10 u. 25 m. zjutraj, izhaja ob 8 u. 12 m. zvečer.

Saturn je v zn. device; zahaja 1. ob 10 u. 58 m. zjutraj, izhaja ob 9 u. 21 m. zvečer.

Uran je v zn. dvojčkov; zahaja ob 5 u. 42 m. zjutraj, izhaja ob 2 u. 2 m. zvečer.

Dozdevno vreme.

O zadnjem kraju sneg z medenjem; o mlaji in prvem kraju enako sneg z medenjem; o šipu dež in sneg z jugom.

Februari.

Solčni stan.

1. izhaja ob 7 u. 25 m. zjutr.	zahaja ob 5 u. 3 m. zvečer.
8. " " 7 " 15 " "	" " 5 " 13 " "
15. " " 7 " 4 " "	" " 5 " 24 " "
22. " " 6 " 52 " "	" " 5 " 34 " "

1. je dan dolg 9 u. 38 m.	pravo poldne ob 12 u. 13 m.
8. " " " 9 " 58 "	" " " 12 " 14 "
15. " " " 10 " 20 "	" " " 12 " 14 "
22. " " " 10 " 42 "	" " " 12 " 13 "

Solnce stopi 20. febr. v znamenje rib ob 1 u. 56 m. zjutraj.

Lunini stan.

1. izhaja pred polnočjo.	zahaja ob 9 u. 47 m. zjutraj.
8. " ob 6 u. 31 m. zjutr.	" " 3 " 53 " zvečer.
15. " " 8 " 48 " "	" " 11 " 30 " "
22. " " 3 " 57 " "	" " 5 " 25 " "

Luna stopi 5. febr. v zn. kozla, 13. v zn. ovna, 20. v zn. raka, 27. v zn. tehtnice.

Luna je 14. zemlji naj dalje, 26. naj bližje.

☾ zadnji krajec je 2. ob 10 u. 56 m. zjutraj.	☽ prvi krajec je 18. ob 1 u. 16 m. zjutraj.
♊ mlaj je 9. ob 9 u. 2 m. zvečer.	♋ šip je 25. ob 5 u. 41 m. zjutr.

Planetni stan.

Merkur je 1. febr. v zn. vodnarja, stopi 9. v zn. rib; izhaja 1. ob 7 u. 41 m. zjutraj, zahaja ob 5 u. 5 m. zvečer; je 25. solncu naj bližje.

Venera je 1. v zn. kozla, stopi 20. v zn. vodnarja; izhaja 1. ob 6 u. 2 m. zjutraj, zahaja ob 3 u. 6 m. zvečer; je 7. tik lune.

Mart je 1. v zn. ovna, stopi 21. v zn. junca; izhaja 1. ob 9 u. 47 m. zjutraj, zahaja ob 11 u. 7 m. zvečer.

Jupiter je v zn. leva, zahaja 1. ob 8 u. 13 m. zjutraj, izhaja ob 5 u. 59 m. zvečer; je 10. solncu nasproti.

Saturn je v zn. device; zahaja 1. ob 8 u. 50 m. zjutraj, izhaja ob 7 u. 6 m. zvečer; je 24. solncu nasproti.

Uran je v zn. dvojčkov; zahaja 1. ob 3 u. 31 m. zjutraj, izhaja ob 11 u. 53 m. zvečer; je 26. s solncem na četrti.

Dozdevno vreme.

O zadnjem krajeu merzlo z vetrom; o mlaji sneg in dež z jugom; o prvem krajeu lepo; o šipu sneg z medenjem.

M a r c i.

Solnčni stan.

1. izhaja ob 6 u. 40 m. zjutraj.	zahaja ob 5 u. 44 m. zvečer.
8. " " 6 " 28 " "	" " 5 " 54 " "
15. " " 6 " 15 " "	" " 6 " 3 " "
22. " " 6 " 1 " "	" " 6 " 13 " "
1. je dan dolg 11 u. 4 min.	pravo poldne ob 12 u. 12 m.
8. " " " 11 " 26 "	" " " 12 " 11 "
15. " " " 11 " 48 "	" " " 12 " 9 "
22. " " " 12 " 12 "	" " " 12 " 7 "

Noč in dan sta 19. marca enako dolga, 12 u.

Solnce stopi 20. marca v zn. ovna ob 3 u. 37 m. zvečer.

Pomlad se začne.

Lunini stan.

1. izhaja ob 2 u. 25 m. zjutraj.	zahaja ob 10 u. 29 m. zvečer.
8. " " 4 " 57 " "	" " 2 " 55 " "
15. " " 7 " 17 " "	" " 10 " 23 " "
22. zahaja " 3 " 42 " "	izhaja " 2 " 41 " "

Luna stopi 4. marca v zn. kozla, 12. v zn. ovna, 19. v zn. raka, 25. v zn. tehtnice.

Luna je 14. zemlji naj dalje, 27. naj bližje.

☾ zadnji krajec je 3. ob 8 u. 13 m. zvečer.	☽ prvi krajec je 19. ob 6 u. 29 m. zvečer.
♊ mlaj je 11. ob 2 u. 35 m. zvečer.	♋ šip je 26. ob 3 u. 12 m. zvečer.

Planetni stan.

Merkur je 1. v zn. rib; izhaja 1. ob 7 u. 6 m. zjutraj, zahaja ob 7 u. 32 m. zvečer; je 12. tik lune, 16. pri solncu zgoraj.

Venera je 1. v zn. vodnarja, stopi 5. v zn. rib; izhaja 1. ob 6 u. 6 m. zjutraj, zahaja ob 2 u. 10 m. zvečer; je 8. solncu naj dalje.

Mart je v zn. junca; izhaja 1. ob 8 u. 35 m. zjutraj, zahaja ob 11 u. 1 m. zvečer.

Jupiter je v zn. leva; zahaja 1. ob 6 u. 14 m. zjutraj, izhaja ob 3 u. 38 m. zvečer.

Saturn je v zn. device; zahaja 1. ob 6 u. 56 m. zjutraj, izhaja ob 5 u. 4 m. zvečer.

Uran je v zn. dvojčkov; zahaja 1. ob 1 u. 41 m. zjutraj, izhaja ob 10 u. 3 m. zjutraj.

Dozdevno vreme.

O zadnjem krajeu sneg in dež z jugom; o mlaji lepo, voljno; o prvem krajeu sneg in dež z jugom; o šipu lepo, voljno.

A p r i l.

Solnčni stan.

1. izhaja ob 5 u. 42 m. zjutraj.	zahaja ob 6 u. 26 m. zvečer.
8. " " 5 " 34 " "	" " 6 " 34 " "
15. " " 5 " 16 " "	" " 6 " 44 " "
22. " " 5 " 4 " "	" " 6 " 54 " "
1. je dan dolg 12 u. 44 m.	pravo poldne ob 12 u. 4 m.
8. " " " 13 " 4 "	" " " 12 " 2 "
15. " " " 13 " 28 "	" " " 12 " 0 "
22. " " " 13 " 50 "	" " " 11 " 59 "

Solnce stopi 22. apr. v zn. junca ob 9 u. 48 m. zjutraj.

Lunini stan.

1. izhaja ob 1 u. 12 m. zjutraj.	zahaja ob 9 u. 22 m. zjutraj.
8. " " 4 " 19 " "	" " 5 " 5 " zvečer.
15. " " 7 " 52 " "	" " 12 " 0 " opolnoči.
22. zahaja " 3 " 23 " "	izhaja " 4 " 22 " zvečer.

Luna stopi 1. apr. v zn. kozla, 8. v zv. ovna, 15. v zn. raka, 22. v zn. tehtnice, 28. v zn. kozla.

Luna je 10. zemlji naj dalje, 24. naj bližje.

☉ zadnji krajeec je 2. ob 7 u. 21 m. zjutraj.	☽ prvi krajev je 18. ob 7 u. 42 m. zjutraj.
☾ mlaj je 10. ob 7 u. 53 m. zjutraj.	♃ šip je 24. ob 11 u. 20 m. zvečer.

Planetni stan.

Merkur je 1. apr. v zn. rib, stopi 16. v zn. ovna; izhaja 1. ob 4 u. 53 m. zjutraj, zahaja ob 4 u. 23 m. zvečer; je 10. solncu naj dalje.

Venera je 1. v zn. ovna, stopi 26. v zn. junca; izhaja 1. ob 5 u. 34 m. zjutraj, zahaja ob 5 u. 30 m. zvečer.

Mart je 1. v zn. junca, stopi 7. v zn. dvojčkov; izhaja 1. ob 7 u. 28 m. zjutraj, zahaja ob 10 u. 54 m. zvečer.

Jupiter je v zn. leva; zahaja 1. ob 4 u. 6 m. zjutraj, izhaja ob 1 u. 22 m. zvečer.

Saturn je v zn. device; zahaja 1. ob 4 u. 48 m. zjutraj, izhaja ob 2 u. 50 m. zvečer; je 24. s solncem na četrti.

Uran je v zn. dvojčkov; izhaja 1. ob 8 u. 2 m. zjutraj, zahaja ob 11 u. 42 m. zvečer; je 18. tik Marta.

Dozdevno vreme.

O zadnjem krajeu dež in veter; o mlaji in prvem krajeu enako dež in veter; o šipu lepo.

M a j.

Solčni stan.

1. izhaja ob 4 u. 50 m. zjutraj.	zahaja ob 7 u. 6 m. zvečer.
8. " " 4 " 40 " "	" " 7 " 14 " "
15. " " 4 " 31 " "	" " 7 " 21 " "
22. " " 4 " 22 " "	" " 7 " 30 " "
1. je dan dolg 14 u. 16 m.	pravo poldne ob 11 u. 58 m.
8. " " " 14 " 34 "	" " " 11 " 57 "
15. " " " 14 " 50 "	" " " 11 " 56 "
22. " " " 15 " 6 "	" " " 11 " 57 "

Solnce stopi 23. maja v zn. dvojčkov ob 8 u. 12 m. zjutraj.

Lunini stan.

1. izhaja ob 1 u. 1 m. zjutraj.	zahaja ob 10 u. 37 m. zjutraj.
8. " " 3 " 27 " "	" " 6 " 5 " zvečer.
15. " " 9 " 4 " "	" " 9 " 4 " "
22. zahaja " 3 " 3 " "	izhaja " 7 " 24 " "

Luna stopi 5. maja v zn. ovna, 13. v zn. raka, 19. v zn. tehtnice, 26. v zn. kozla.

Luna je 7. zemlji naj dalje, 22. naj bližje.

☉ zadnji krajec je 1. ob 8 u. 29. m. zvečer.	☽ prvi krajec je 17. ob 5 u. 0 m. zvečer.
☽ mlaj je 10. ob 12 u. 5 m. opolnoči.	♃ šip je 24. ob 7 u. 2 m. zjutraj.
	☾ zadnji krajec je 31. ob 11 u. 22 m. zjutraj.

Planetni stan.

Merkur je 1. maja v zn. ovna, stopi 7. v zn. junca, 22. v zn. dvojčkov; izhaja 1. ob 4 u. 15 m. zjutraj, zahaja ob 5 u. 11 m. zvečer; je 22. pri solncu zgoraj, 23. solncu naj bližje.

Venera je 1. v zn. junca, stopi 21. v zn. dvojčkov; izhaja 1. ob 4 u. 46 m. zjutraj, zahaja ob 6 u. 56 m. zvečer; je 9. tik lune, 11. pri solncu zgoraj, 25. tik Merkurja.

Mart je 1. v zn. dvojčkov, stopi 18. v zn. leva; izhaja 1. ob 6 u. 33 m. zjutraj, zahaja ob 10 u. 31 m. zvečer; je 13. tik lune.

Jupiter je v zn. leva; zahaja 1. ob 3 u. 9 m. zjutraj, izhaja ob 10 u. 27 m. zjutraj; je 8. s solncem na četrti.

Saturn je v zn. device; zahaja 1. ob 2 u. 48 m. zjutraj, izhaja ob 12 u. 46 m. opoldne.

Uran je v zn. dvojčkov; izhaja 1. ob 6 u. 14 m. zjutraj, zahaja ob 9 u. 56 m. zvečer; je 28. tik Venere.

Dozdevno vreme.

O zadnjem kraju lepo s severjem, dež z jugom; o mlaji in prvem kraju lepo; o šipu lepo s severjem, dež z jugom; o zadnjem kraju lepo.

J u n i.

Solčni stan.

1. izhaja ob 4 u. 16 m. zjutraj.	zahaja ob 7 u. 40 m. zvečer.
8. " " 4 " 12 " "	" " 7 " 46 " "
15. " " 4 " 11 " "	" " 7 " 49 " "
22. " " 4 " 11 " "	" " 7 " 53 " "
1. je dan dolg 15 u. 24 m.	pravo poldne ob 11 u. 58 m.
8. " " " 15 " 34 "	" " " 11 " 59 "
15. " " " 15 " 38 "	" " " 12 " 0 "
22. " " " 15 " 42 "	" " " 12 " 2 "

Dan je 21. jun. naj daljši, 15 u. 42 m.

Solnce stopi 21. v zn. raka ob 12 u. 24 m. opoldne.

Poletje se začne.

Lunini stan.

1. izhaja ob 12 u. 31 m. opoln.	zahaja ob 12 u. 47 m. opoldne.
8. " " 3 " 44 " zjutr.	" " 6 " 8 " zvečer.
15. " " 11 " 48 " "	" " 11 " 50 " "
22. zahaja " 3 " 31 " "	izhaja " 8 " 15 " "

Luna stopi 2. jun. v zn. ovna, 9. v zn. raka, 16. v zn. tehtnice, 22. v zn. kozla, 29. v zn. ovna.

Luna je 3. zemlji naj dalje, 19. naj bližje.

☾ mlaj je 8. ob 2 u. 35 m. zjutraj.	☽ šip je 22. ob 3 u. 20 m. zvečer.
☾ prvi krajec je 15. ob 11 u. 15. m. zvečer.	☾ zadnji krajec je 30. ob 3 u. 37 m. zjutraj.

Planetni stan.

Merkur je 1. jun. v zn. dvojčkov, stopi 5. v zn. raka, 24. v zn. leva; izhaja 1. ob 4 u. 42 m. zjutraj, zahaja ob 9 u. 4 m. zvečer.

Venera je 1. v zn. dvojčkov, stopi 12. v zn. raka; izhaja 1. ob 4 u. 27 m. zjutraj, zahaja ob 8 u. 23 m. zvečer; je 9. tik lune, 29. solncu naj bližje.

Mart je v zn. raka; izhaja 1. ob 5 u. 56 m. zjutraj, zahaja ob 10 u. 8 m. zvečer; je 10. tik lune, 15. tik Merkurja.

Jupiter je v zn. leva, zahaja 1. ob 12 u. 44 m. opolnoči, izhaja ob 9 u. 10 m. zjutraj.

Saturn je v zn. device; zahaja 1. ob 12 u. 47 m. opolnoči, izhaja ob 10 u. 49 m. zvečer.

Uran je v zn. dvojčkov; izhaja 1. ob 4 u. 13 m. zjutraj, zahaja ob 7 u. 59 m. zvečer.

Dozdevno vreme.

O mlaji je merzlo z dežjem; o prvem kraju lepo; o šipu premenljivo; o zadnjem kraju merzlo z dežjem.

Julij.

Solčni stan.

Solnce je 3. jul. zemlji naj dalje ob 12 u. 19 m. opoldne.

1. izhaja ob 4 u. 15 m. zjutraj.	zahaja ob 7 u. 51 m. zvečer.
8. " " 4 " 20 " "	" " 7 " 48 " "
15. " " 4 " 26 " "	" " 7 " 44 " "
22. " " 4 " 34 " "	" " 7 " 38 " "
1. je dan dolg 15 u. 36 m.	pravo poldne ob 12 u. 3 m.
8. " " " 15 " 28 "	" " " 12 " 4 "
15. " " " 15 " 18 "	" " " 12 " 5 "
22. " " " 15 " 4 "	" " " 12 " 6 "

Solnce stopi 23. jul. v znamenje leva ob 12 u. 19 m. opoldne.

Solnce mrakne 8. jul. celoma med 12 u. 11 m. in 5 u. 54 m. zjutraj, vidoma le na Azijanskih otokih in v Avstraliji.

Lunini stan.

1. izhaja o polnoči.	zahaja ob 2 u. 47 m. zvečer.
8. " ob 3 u. 41 m zjutr.	" " 8 " 15 " "
15. " " 1 " 24 " "	" " 11 " 12 " "
22. zahaja " 4 " 46 " "	izhaja " 7 " 55 " "

Luna stopi 6 jul. v zn. raka, 13. v zn. tehtnice, 19. v zn. kozla, 26. v zn. ovna.

Luna je 1. zemlji naj dalje, 16. naj bližje, 29. naj dalje.

☾ mlaj je 8. ob 3 u. 9 m. zjutr.	☽ šip je 20. ob 12 u. 48 m. opoldne.
☾ prvi krajec je 12. ob 8 u. 12 m. zjutraj.	☾ zadnji krajec je 28. ob 2 u. 20 m. zvečer.

Planetni stan.

Merkur je 1. v zn. leva, stopi 24. v zn. raka; izhaja 1. ob 6 u. 20 m. zjutraj, zahaja ob 9 u. 20 m. zvečer; je 7. solncu naj dalje, 9. tik lune, in ob 7 u. 7 m. zvečer pokrit.

Venera je 1. v zn. raka, stopi 5. v zn. leva, 29. v zn. device; izhaja 1. ob 9 u. 17 m. zjutraj, zahaja ob 8 u. 57 m. zvečer.

Mart je v zn. leva; izhaja 1. ob 5 u. 36 m. zjutraj, zahaja ob 10 u. 8 m. zvečer; je 9. tik Venere.

Jupiter je 1. v zn. leva, stopi 13. v zn. device; izhaja 1. ob 8 u. 8 m. zjutraj, zahaja ob 10 u. 26 m. zvečer.

Saturn je v zn. device, zahaja 1. ob 10 u. 51 m. zjutraj, izhaja ob 8 u. 49 m. zvečer.

Uran je v zn. dvojčkov; izhaja 1. ob 2 u. 19 m. zjutraj, zahaja ob 6 u. 21 m. zvečer.

Dozdevno vreme.

O mlaji premenljivo; o prvem kraju dež in veter; o šipu veliko dežja; o zadnjem kraju premenljivo.

A v g u s t.

Solčni stan.

1. izhaja ob 4 u. 45 m. zjutr.	zahaja ob 7 u. 27 m. zvečer.
8. " " 4 " 53 " "	" " 7 " 17 " "
15. " " 5 " 1 " "	" " 7 " 7 " "
22. " " 5 " 9 " "	" " 7 " 2 " "
1. je dan dolg 14 u. 42 m.	pravo poldne ob 12 u. 6 m.
8. " " " 14 " 24 "	" " " 12 " 5 "
15. " " " 14 " 6 "	" " " 12 " 4 "
22. " " " 13 " 44 "	" " " 12 " 2 "

Solnce stopi 23. avg. v zn. device, ob 5 u. 54 m. zjutraj.

Lunini stan.

1. izhaja pred polnočjo.	zahaja ob 3 u. 45 m. zvečer.
8. " ob 7 u. 21 m. zjutr.	" " 8 " 3 " "
15. " " 3 " 55 " zveč.	" o polnoči
22. zahaja " 7 " 6 " zjutr.	izhaja ob 7 u. 22 m. zvečer.

Luna stopi 2. avg. v zn. raka, 9. v zn. tehtnice, 15. v zn. kozla, 23. v zn. ovna, 30. v zn. raka.

Luna je 10. zemlji naj bližje, 26. naj dalje.

☾ mlaj je 6. ob 1 u. 51 m. zvečer.	☽ šip je 19. ob 2 u. 58 m. zjutraj.
☾ prvi krajec je 11. ob 2 u. 13. m. zvečer.	☾ zadnji krajec je 27. ob 7 u. 21 m. zjutraj.

Planetni stan.

Merkur je 1. avg. v zn. raka, stopi 9. v zn. leva, 28. v zn. device; izhaja 1. ob 3 u. 39 m. zjutraj, zahaja ob 6 u. 33 m. zvečer; je 10. solncu naj bližje.

Venera je 1. v zn. device, stopi 25. v zn. tehtnice; izhaja 1. ob 6 u. 39 m. zjutraj, zahaja ob 8 u. 37 m. zvečer.

Mart je 1. v zn. leva, stopi 17. v zn. device; izhaja 1. ob 5 u. 23 m. zjutraj, zahaja ob 8 u. 7 m. zvečer; je 26. solncu na dalje.

Jupiter je v zn. device; izhaja 1. ob 6 u. 39 m. zjutraj, zahaja ob 8 u. 37 m. zvečer; je 1. tik Venere, 31. pri solncu.

Saturn je v zn. device; zahaja 1. ob 8 u. 57 m. zjutraj, izhaja ob 7 u. 17 m. zvečer; je 8. tik Venere.

Uran je v zn. dvojčkov; izhaja 1. ob 12 u. 18 m. opolnoči; zahaja ob 4 u. 22 m. zvečer.

Dozdevno vreme.

O mlaji mnogo dežja; o prvem kraju premenljivo; o šipu merzlo z dežjem; o zadnjem kraju dež in veter.

S e p t e m b e r.

Solčni stan.

1. izhaja ob 5 u. 23 m. zjutr.	zahaja ob 6 u. 37 m. zvečer.
8. " " 5 " 32 " "	" " 6 " 24 " "
15. " " 5 " 41 " "	" " 6 " 11 " "
22. " " 5 " 49 " "	" " 5 " 57 " "
1. je dan dolg 13 u. 14 m.	pravo poldne ob 12 u. 0 m.
8. " " " 12 " 52 "	" " " 11 " 58 "
15. " " " 12 " 30 "	" " " 11 " 56 "
22. " " " 12 " 8 "	" " " 11 " 53 "

Noč in dan sta 24. sept. enako dolga, 12 ur.

Solnce stopi 23. v znamenje tehtnice ob 2 u. 37 m. zjutraj.

Jesen se začne.

Lunini stan.

1. izhaja ob 1 u. 12 m. zjutr.	zahaja ob 4 u. 44 m. zvečer.
8. " " 10 " 17 " "	" " 7 " 49 " "
15. zahaja " 1 " 33 " "	izhaja " 4 " 25 " "
22. " " 9 " 11 " "	" " 6 " 57 " "

Luna stopi 6. sept. v zn. tehtnice, 12. v zn. kozla, 19. v zn. ovna
26. v zn. raka.

Luna je 7. zemlji naj bližje, 22. naj dalje.

☾ mlaj je 4. ob 11 u. 9 m. zvečer. ☽ šip je 19. ob 2 u. 58 m. zjutraj.

☾ prvi krajec je 11. ob 2 u. 13 m. zvečer. ☽ zadnji krajec je 27. ob 7 u. 21. m. zjutraj.

Planetni stan

Merkur je 1. sept. v zn. device, stopi 14. v zn. tehtnice; izhaja 1. ob 5 u. 4 m. zjutraj, zahaja ob 6 u. 44 m. zvečer; je 2. pri solncu zgoraj.

Venera je 1. v zn. tehtnice, stopi 20. v zv. škorpjona; izhaja 1. ob 8 u. 1 m. zjutraj, zahaja ob 7 u. 49 m. zvečer.

Mart je v zn. device; izhaja 1. ob 5 u. 10 m. zjutraj, zahaja ob 6 u. 48 m. zvečer; je 2. tik Merkurja.

Jupiter je v zn. device; izhaja 1. ob 5 u. 14 m. zjutraj, zahaja ob 6 u. 48 m. zvečer.

Saturn je v zn. device; zahaja 1. ob 7 u. 2 m. zjutraj, izhaja ob 6 u. 36 m. zvečer; je 5. pri solncu, in tik Merkurja, 12. tik Marta.

Uran je v zn. dvojčkov; zahaja 1. ob 2 u. 24 m. zvečer; izhaja ob 10 u. 8 m. zvečer; je 9. s solncem na četerti.

Dozdevno vreme.

O mlaji lepo; o prvem krajcu premenljivo; o šipu merzlo z dežjem; o zadnjem krajcu dež in veter.

O k t o b e r.

Solčni stan.

1. izhaja ob 6 u. 1 m. zjutr.	zahaja ob 5 u. 41 m. zvečer.
8. " " 6 " 10 " "	" " 5 " 26 " "
15. " " 6 " 19 " "	" " 5 " 13 " "
22. " " 6 " 27 " "	" " 4 " 59 " "
1. je dan dolg 11 u. 40 m.	pravo poldne ob 11 u. 51 m.
8. " " " 11 " 16 "	" " " 11 " 48 "
15. " " " 10 " 54 "	" " " 11 " 46 "
22. " " " 10 " 32 "	" " " 11 " 45 "

Solnce stopi 23. okt. v zn. škorpjona ob 10 u. 48 m. zjutraj.

Lunini stan.

1. izhaja ob 3 u. 49 m. zjutr.	zahaja ob 4 u. 27 m. zvečer.
8. " " 11 " 44 " "	" " 8 " 0 " "
15. zahaja " 2 " 48 " "	izhaja " 3 " 32 " "
22. " " 10 " 10 " "	" " 6 " 59 " "

Luna stopi 2. okt. v zn. tehtnice, 9. v zn. kozla, 16. v zn. ovna, 24. v zn. raka, 31. v zn. tehtnice.

Luna je 5. zemlji naj bližje, 20. naj dalje.

☾ mlaj je 4. ob 7 u. 53 m. zjutraj.	☽ šip je 18. ob 7 u. 35 m. zvečer.
☉ prvi krajec je 10. ob 11 u. 6 m. zvečer.	☾ zadnji krajec je 26. ob 10 u. 51 m. zvečer.

Planetni stan.

Merkur je 1. okt. v zn. tehtnice, stopi 5. v zn. škorpjona; izhaja 1. ob 7 u. 43 m. zjutraj; zahaja ob 6 u. 19 m. zvečer; je 3. solncu naj dalje.

Venera je 1. v zn. škorpjona, stopi 18. v zn. strelca; izhaja 1. ob 10 u. 22 m. zjutraj, zahaja ob 7 u. 2 m. zvečer; je 19. solncu naj dalje.

Mart je 1. v zn. device, stopi 7. v zn. tehtnice; izhaja 1. ob 4 u. 54 m. zjutraj, zahaja ob 5 u. 30 m. zvečer.

Jupiter je v zn. device; izhaja 1. ob 3 u. 50 m. zjutraj, zahaja ob 5 u. 4 m. zvečer; je 2. tik Merkurja, 3. tik Marta.

Saturn je v zn. device, izhaja 1. ob 3 u. 56 m. zjutraj, zahaja ob 5 u. 12 m. zvečer; je 25. tik Jupiterja.

Uran je v zn. dvojčkov; zahaja 1. ob 12 u. 31 m. opoldne, zahaja ob 8 u. 25 m. zvečer.

Dozdevno vreme.

O mlaji dež in veter; o prvem kraju lepo; o šipu lepo s severjem, dež z jugom; o zadnjem kraju lepo.

November.

Solčni stan.

1. izhaja ob 6 u. 43 m. zjutraj.	zahaja ob 4 u. 45 m. zvečer.
8. " " 6 " 53 " "	" " 4 " 35 " "
15. " " 7 " 3 " "	" " 4 " 27 " "
22. " " 7 " 13 " "	" " 4 " 21 " "
1. je dan dolg 10 u. 2 m.	pravo poldne ob 11 u. 44 m.
8. " " " 9 " 42 "	" " " 11 " 44 "
15. " " " 9 " 24 "	" " " 11 " 45 "
22. " " " 9 " 8 "	" " " 11 " 47 "

Solnce stopi 22. nov. v zn. strelca ob 7 u. 40 m. zjutraj.

Lunini stan.

1. izhaja ob 5 u. 19 m. zjutraj.	zahaja ob 3 u. 41 m. zvečer.
8. " " 12 " 31 " opoln.	" " 10 " 25 " zjutraj.
15. zahaja " 4 " 54 " zjutraj.	izhaja " 3 " 5 " zvečer.
22. " " 11 " 9 " "	" " 8 " 50 " "

Luna stopi 5. nov. v zn. kozla, 12. v zn. ovna, 20. v zn. raka, 27. v zn. tehtnice.

Luna je 2. zemlji naj bližje, 16. naj dalje.

☾ mlaj je 2. ob 5 u. 1 m. zvečer.	☽ šip je 17. ob 2 u. 4 m. zvečer.
☾ prvi krajec je 9. ob 11 u. 41 m. zjutraj.	☽ zadnji krajec je 25. ob 12 u. 4 m. opoldne.

Planetni stan.

Merkur je v zn. škorpjona; izhaja 1. ob 8 u. 36 m. zjutraj, zahaja ob 5 u. 22 m. zvečer; je 12. pri solncu spodaj, in gre memo solncea med 6 u. 14 m. in 10 u. 15 m. zjutraj, vido doma v Evropi, Azii, Afriki in Avstralii.

Venera je 1. v zn. strelca, stopi 8. v zn. kozla; izhaja 1. ob 10 u. 41 m. zjutraj, zahaja ob 6 u. 47 m. zvečer.

Mart je 1. v zn. tehtnice, stopi 24. v zn. škorpjona; izhaja 1. ob 4 u. 40 m. zjutraj, zahaja ob 4 u. 4 m. zvečer.

Jupiter je v zn. device; izhaja 1. ob 2 u. 19 m. zjutraj, zahaja ob 3 u. 15 m. zvečer.

Saturn je v zn. device, izhaja 1. ob 2 u. 9 m. zjutraj, zahaja ob 3 u. 11 m. zvečer.

Uran je v zn. dvojčkov; zahaja 1. ob 10 u. 21 m. zjutraj, izhaja ob 6 u. 17 m. zvečer.

Dozdevno vreme.

O mlaji lepo; o prvem krajcu dež in sneg; o šipu merzlo z dežjem; o zadnjem krajcu dež in sneg.

D e c e m b e r.

Solčni stan.

1. izhaja ob 7 u. 24 m. zjutr.	zahaja ob 4 u. 16 m. zvečer.
8. " " 7 " 33 " "	" " 4 " 13 " "
15. " " 7 " 38 " "	" " 4 " 14 " "
22. " " 7 " 42 " "	" " 4 " 16 " "
1. je dan dolg 8 u. 52 m.	pravo poldne ob 11 u. 50 m.
8. " " " 8 " 40 "	" " " 11 " 53 "
15. " " " 8 " 36 "	" " " 11 " 56 "
22. " " " 8 " 34 "	" " " 11 " 59 "

Dan je 21. dec. naj krajši. 8 u. 34 m.

Solnce stopi 21. v zn. kozla ob 8 u. 24 m. zvečer.

Zima se začne.

Solnce mrakne 31. celoma, sploh na zemlji med 12 u. 9 m. in 5 u. 17 m. zvečer, vidoma v Evropi, srednji Azii, Afriki in Ameriki; pri nas le deloma, 8.3 pavcov, vidoma od 2 u. 54 m. do solnčn. zahoda ob 4 u. 22 m. zvečer.

Lunini stan.

1. izhaja ob 6 u. 52 m. zjutr.	zahaja ob 3 u. 28 m. zvečer.
8. " " 11 " 44 " "	" " 11 " 34 " "
15. zahaja " 5 " 54 " "	izhaja " 2 " 44 " "
22. " " 10 " 32 " "	" " 10 " 32 " "

Luna stopi 3. dec. v zn. kozla, 10. v zn. ovna, 17. v zn. raka, 24. v zn. tehtnice.

Luna je 1. zemlji naj bližje, 13. naj dalje, 29. naj bližje.

☾ mlaj je 2. ob 3 ur 14 m. zjutr.	☾ zadnji krajec je 24. ob 10 u. 48 m. zvečer.
☾ prvi krajec je 9. ob 4 u. 7 m. zjutraj.	☾ mlaj je 31. ob 2 u. 51 m. zvečer.
♃ šip je 17. ob 9 u. 5 m. zjutr.	

Luna mrakne 17. dec. celoma, med 8 u. 24 m. in 10 u. 7 m. zjutraj, vidoma le v Ameriki, h koncu v Azii in Avstralii.

Planetni stan.

Merkur je 1. v zn. škorpjona, stopi 11. v zn. strelca, 29. v zn. kozla; izhaja 1. ob 5 u. 33 m. zjutraj, zahaja ob 3 u. 33 m. zvečer; je 30. solncu naj dalje.

Venera je 1. v zn. kozla, stopi 3. v zn. vodnarja; izhaja 1. ob 11 u. 2 m. zjutraj, zahaja ob 7 u. 32 m. zvečer, sveti kot večernica.

Mart je v zn. škorpjona; izhaja 1. ob 4 u. 29 m. zjutraj, zahaja ob 2 u. 51 m. zvečer.

Jupiter je v zn. device; izhaja 1. ob 12 u. 44 m. opolnoči, zahaja ob 1 u. 26 m. zvečer; je 8. s solncem na četrti.

Saturn je v zn. device, izhaja 1. ob 12 u. 23 m. opolnoči, zahaja ob 1 u. 21 m. zvečer; je 14. s solncem na četrti.

Uran je v zn. dvojčkov; zahaja 1. ob 8 u. 15. m. zjutraj, izhaja ob 4 u. 13 m. zvečer; je 6. solncu nasproti.

Dozdevno vreme.

O mlaji sneg z medenjem, o prvem krajcu in šipu tudi sneg z medenjem; o zadnjem krajcu in o mlaji lepo, voljno.

Štetev posvetnih in cerkvenih zgodeb.

V letu 1861 se šteje:

Leto 5861, kar je Bog svet stvaril	l. 4000 pr. Kr.
„ 4205, kar je bil vesoljni potop	„ 1656 po stv.
„ 3778, kar je bil Abraham poklican	„ 2083 „
„ 2861, kar je Salomon sozidal Jeruzalemski tempelj	„ 3000 „
„ 2614, kar je bilo sozidano Rimsko mesto	„ 753 pr. Kr.
„ 2467, kar so šli Judje v babilonsko sužujost	„ 606 „
„ 2397, kar je Cir povzdignil perzijansko kraljestvo	„ 636 „
„ 2192, kar je Aleksander povzdignil macedonsko kraljestvo	„ 331 „
„ 2042, kar je Akvileja postala rimsko selišče	„ 181 „
„ 1906, kar je Juli Cezar poravnal Koledar	„ 45 „
„ 1891, kar je Avgust postal rimski cesar	„ 30 „
„ 1878, kar je vsa slovenska zemlja prišla v rimsko oblast	„ 13 „
„ 1861, kar je bil rojen Jezus Kristus	„ 1 po Kr.
„ 1828, kar je Kristus umerl	„ 33 „
„ 1811, kar je sv. Marka keršansko vero oznanoval v Akvileji	„ 50 „
„ 1790, kar je bil Jeruzalem razdjan po cesarji Titu	„ 71 „
„ 1548, kar je keršanska cerkev mir dobila po cesarji Konstantinu	„ 313 „
„ 1466, kar je bilo rimsko cesarstvo razdeljeno v dvoje	„ 395 „
„ 1409, kar je grozovitni Atila razdjal Akvilejo	„ 452 „
„ 1385, kar je razpadlo zahod. rimsko cesarstvo	„ 476 „
„ 1269, kar so novi rodovi prišli v slovensko zemljo	„ 592 „
„ 1073, kar je slovenska zemlja prišla v oblast Frankov	„ 788 „
„ 1062, kar sta sv. Pavlin, Akvilejski patriarh, in Arn, Solnograški nadškof, Slovence vere učila	„ 798 „

Leto	1061, kar je Karol veliki postal rimski cesar	l. 800	po Kr.
"	998, kar sta ss. Ciril in Metodi prišla, Slovence vere učiti	" 863	"
"	899, kar je rimska cesarska krona prišla na Nemce	" 962	"
"	807, kar se je greška ali izhodna cerkev odcepila od rimske	" 1054	"
"	765, kar so se začele križarske vojske	" 1096	"
"	621, kar je bil najden papir iz cunj	" 1240	"
"	579, kar so habsburski knezi prejeli Avstrijo s Slovenskim vred	" 1282	"
"	519, kar se smodnik rabi v Evropi	" 1342	"
"	496, kar je na Dunaji vseučiliše vstavljeno	" 1365	"
"	421, kar je bilo tiskanje bukev najdeno	" 1440	"
"	414, kar je bil prvi koledar natisnjen	" 1447	"
"	407, kar so si Turki prisvojili Carjigrad	" 1454	"
"	369, kar je Kristof Kolumb znašel Ameriko	" 1492	"
"	344, kar je Martin Luter začel vero pre-narejati	" 1517	"
"	302, kar je bil tabak prinesen v Evropo	" 1559	"
"	298, kar je bil končan Tridentinski zbor	" 1563	"
"	279, kar je papež Gregor XIII. koledar popravil	" 1582	"
"	277, kar je bil korun prinesen v Evropo	" 1584	"
"	246, kar je bila kava prinesena v Evropo	" 1615	"
"	162, kar je bila prva mašina na sopar narejena	" 1699	"
"	121, kar vlada habsbursko-lotarinska hiša v Avstrii	" 1740	"
"	79, kar je cesar Jožef II. kmetijski stan zljajšal	" 1782	"
"	72, kar se je začela francoska prekucija	" 1789	"
"	57, kar je Franc I. avstrijske dežele povzdignil v cesarstvo	" 1804	"
"	52 do 48, kar je bil del slovenske zemlje v francoski oblasti l. 1809 do	1813	"
"	46, kar je bil konec francoske vojske	" 1815	"
"	18, kar je bil narejen prvi električni telegraf	" 1833	"
"	15, kar je prišel papež Pij IX. na stol sv. Petra	" 1846	"
"	13, kar je Franc Jožef I. prevzel avstrijsko cesarstvo	" 1848	"

Pregled vse zemlje.

Poveršje vse zemlje meri 9,280.000, suhi svet samo 2,434.000 zemljopisnih milj; vseh ljudi na zemlji je do 1250 milijonov.

Pet delov sveta.

<i>Evropa</i> , z Uralskim in Kavkaskim,	183.500	☐ m.	280 mil. ljudi.
<i>Azija</i> , z indskimi otoki,	793.900	"	760 " "
<i>Afrika</i> , z otoki vred,	543.500	"	150 " "
<i>Amerika</i> , severna in južna,	751.100	"	60 " "
<i>Avstralija</i> , z oceanskimi otoki,	162.600	"	4 " "

Evropejske države.

Avstrija, z 11.733 m. 35,260.000 lj., 20 kronovinami in 14 deželnimi poglavarstvi; cesar Franc Jožef I., glavno mesto Dunaj s 476,222 ljudi.

Prusija, s 5.103 m. 16,940.000 lj. in 8 krajinami; kralj Friderik Vilhelm IV., kraljevič vladar Vilhelm; gl. mesto Berlin s 438,958 lj.

Nemške države, skupaj z 11.486 m. 43,280.000 lj., in 35 zveznimi državami; središnje mesto Frankobrod z 62.511 lj.; brez avstrijskega in pruskega s 5502 m. 17,416.000 lj.

a) *Bavarsko*, z 1387 m. 4,560.000 lj., in 8 okrogi; kralj Maksimilijan Jožef II., glavno mesto Monakov s 127.385 lj.

b) *Virtembersko*, s 354 m. 1,730.000 lj.; kralj Vilhelm I., gl. mesto Štutgard s 50.000 lj.

c) *Saksonsko*, z 271 m. 1,990.000 lj.; kralj Janez Nep., gl. mesto Drazdani s 104.500 lj.

d) *Hanoversko*, s 700 m. 1,820.000 lj.; kralj Juri Friderik V., gl. mesto Hanover s 43.000 lj.

e) 7 velicij vojvodstev: Badensko, Hesensko-Kaselsko, Hesen-Darmstatsko, Oldenbursko, dvoje Meklenbursko in Vajmarsko.

f) 9 vojvodstev, 9 knežij, in 4 proste mesta.

Švajcarsko, s 730 m. 2,390.000 lj., in 22 kantoni; zvezna država z zveznim zborom, glavno mesto Bern z 28.000 lj.

Italija, vsa skupaj s 5590 m. 27,000.000 lj.; brez avstrijskega in francoskega s 4704 m. 23.111.200 lj.

- a) *Sardinsko*, brez Savoje in Nice, s 1097 □ m. 4,083.000 lj. in 9 krajinami; kralj Viktor Emanuel II., glavno mesto Turin s 136.849 lj.; zraven privzeto:
Lombardsko, s 338 □ m. 2,720.000 lj. in 7 krajinami;
Parmezansko, s 112 □ m. 508.000 lj., prejšna vojvodinja Luiza;
Modeneško, s 109 □ m. 606.000 lj., prejšni vojvoda Franc V.
Romansko, s 176 □ m. 960.000 lj., pravi lastnik papež Pij IX.
Toskansko, s 397 □ m. 1,820.000 lj., prejšni veliki vojvoda Ferdinand II.
- b) *Rimsko*, brez Romanskega s 572 □ m. 2,060.000 lj. in 16 delegacijami; papež Pij IX., glavno mesto Rim s 178.032 lj.
- c) *Neapoljsko*, s 1535 □ m. 6,843.000 lj. s 17 krajinami; kralj Franc II., gl. mesto Neapolj s 417.824 lj.; zraven
Sicilija, s 497 □ m. 2,208.000 lj. in 7 krajinami.
Francosko, s 9619 □ m. 35,780.000 lj., in 86 oddelki; cesar Napoleon III., glavno mesto Pariz z 1,110.000 lj.; zraven
Savoja in Nica, s 275 □ m. 836.000 lj. in 3 oddelki.
Špansko, z 9064 □ m. 13,960.000 lj., in 49 krajinami; kraljica Izabela II., glavno mesto Madrid s 166.950 lj.
Portugalsko, z 1739 □ m. 3,470.000 lj., in 17 krajinami; kralj Pedro II., gl. mesto Lisabon z 260.000 lj.
Angleško, s Škotskim in Irskim, s 5740 □ m. 27,620.000 lj., in 117 knežijami; kraljica Viktorija, gl. mesto London z 2,360.000 lj.
Niska zemlja, s 671 □ m. 3,240,000 lj., in 11 krajinami; kralj Vilhelm III., glavno mesto Amsterdam z 225.000 lj.
Belgija, s 536 □ m. 4,550.000 lj., in 9 krajinami; kralj Leopold I., gl. mesto Brusel z 246.410 lj.
Dansko, z 2956 □ m. 2,360.000 lj.; kralj Friderik VIII. gl. mesto Kodaň z 143.590 lj.
Švedsko, z Norveškim, s 14.154 □ m. 4,810.000 lj. in 41 krajinami; kralj Karol XV., gl. mesto Štokholm s 93.070 lj.
Rusija, s 97.869 □ m. 55,098.000 lj., in 49 gubernijami, car Aleksander II., gl. mesti Petrovgrad s 532.240 lj., in Moškova s 373,800 lj.; zraven

- Poljsko*, s 2331 □ m. 4,812.000 lj., in 5 gubernijami; gl. mesto Varšava s 157.871 lj.
- Turčija*, z 9980 □ m. 16,100.000 lj., 12 krajinami in 4 posebnimi knežijami: Serbskim, Valaškim, Moldavskim in Černogoro; sultan Abdul Medžid, gl. mesto Carigrad z 900.000 lj.
- Greško*, z 895 □ m. 1,420.000 lj.; kralj Oton I., gl. mesto Atene z 31.100 lj.

Drugotne večje deržave.

- Azijanska Rusija*, z 275.500 □ m. 5,330,000 lj., 4 gubernijami in 4 posebnimi krajinami.
- Azijanska Turčija*, z 31.600 □ m. 16,000.000 lj., in 18 krajinami; vmes sv. dežela, in mesto Jeruzalem s 30.000 lj.
- Perzija*, s 26.500 □ m. 11,500.000 lj.; šah Nasereddin, gl. mesto Teheran s 130.000 lj.
- Afgansko*, kraljestvo; *Birmansko* in *Anamsko*, cesarstvu.
- Angleška Indija*, s 67.200 □ m. 163,400.000 lj., in 5 predsedništvi; poglavar K. Canning, gl. mesto Kalkuta s 600.000 lj.
- Niskozemljska Indija*, z 28.920 □ m. 16,500.000 lj., gl. mesto Batavija z 118.000 lj.
- Kina ali Kitaj*, z 210.600 □ m. 375,000.000 lj., 18 krajinami in 5 podložnimi deželami; cesar Sian-Fien, gl. mesto Pekin z 1,300.000 lj.
- Japansko*, s 7500 □ m. 37,000.000 lj., in 10 krajinami; cesar Fun-Tsigo, gl. mesto Jedo z 1,300.000 lj.
- Africanska Turčija*, s 44.500 □ m. 4,800.000 lj. in 5 krajinami; vmes Egipt, kralj namestnik Abbas paša, gl. mesto Kahira z 250.000 lj.
- Marokansko*, z 10.500 □ m. 6,500.000 lj.; cesar Sidi Muhamed, gl. mesto Maroko s 70.000 lj.
- Angleška Amerika*, s 158.370 □ m. 3,760.000 lj., in 20 krajinami.
- Severnoamerikanske soedinjene deržave*, s 156.000 □ m. 27,100.000 lj., 31 deržavami in 11 okraji; predsednik Buchanan, središnje mesto Vašington s 40.000 lj.
- Mejikanske deržave*, s 40.300 □ m. 7,500.000 lj., in 24 oddelki; predsednik Zuolaga, glavno mesto Mejiko s 170.000 lj.

Brazilija, s 147.600 □ m. 6,100.000 lj., in 20 krajini; cesar Pedro II., gl. mesto Rio Janeiro z 266.460 lj. **Srednjoamerikanske, Kolumbske, Peruanske in Argentinske deržave**, zgolj ljudovlade.

Število raznih vernikov na zemlji.

Katoličanov . . .	173 mil.	Judov	5 mil.
Izhodnih kristjanov	80 „	Muhamedanov . .	160 „
Protestantov . . .	83 „	Razn. malikovavcov	750 „

Pregled katoliške cerkve.

Njihova svetost, rimski papež.

Pij IX. (Janez Marija grof Mastai Feretti), rojen 13. maja 1792 v Sinigalii na Rimskem, papež izvoljen 16. jun. 1846; je po versti od sv. Petra 258. papež.

Kardinali in višji opravniki papeševi.

Sveti kardinalski zbor, 70 kardinalov; vmes škofov 6, mašnikov 50, diakonov 14.

Kardinal vikar, namestnik papežev: kard. Konstantin Patrici.

Pervi deržavni minister: kard. Jakob Antonelli.

Subdatar, sprednik v podelitvah: prelat Francesco Vici.

Veliki penitencijar, vel. spovednik: kard. Gabriel Feretti.

Poslanci papeševi, v Avstrii: Anton de Luca, Tarsanski nadškof.

Nadškofje in škofje vse cerkve.

Vsa katoliška cerkev ima 142 patrijarhov in nadškofov, 712 škofov in apostolskih vikarjev, in čez 173 milijonov duš; in sicer šteje:

Evropa	106 nadšk.,	521 škof. in ap. vikarj.,	135,000,000 duš.
Azija	15 „	72 „ „	7,000,000 „
Afrika	— „	19 „ „	1,200,000 „
Amerika	20 „	90 „ „	30,000,000 „
Avstralija	1 „	10 „ „	100,000 „

V Avstrii je 16 nadškofov, 56 škofov in 28,080,000 katoličanov.

Pregled avstrijanskega cesarstva.

Njihovo cesarsko kraljevo apostoljsko Veličanstvo.

Franc Jožef Pervi, cesar avstrijanski, kralj ogerski in česki, beneški, dalmatinski, horvaški, slavonski, gališki, vladimirski in ilirski; nadvojvoda avstrijanski; vojvoda štajarski, koroški, krajnski, friulski; pokneženi grof goriški in gradiškanski, mejni grof istrijanski; gospod Terzaškega mesta in Slovenske meje i. t. d.

Rodopis avstrijanske cesarske hiše.

Cesar **Franc Jožef Pervi** (Karol), rojen na Dunaji 18. avgusta 1830, je prevzel cesarstvo 2. decembra 1848.

Cesarica **Elizabeta** (Evgenija Amalija), hči Maksimilijana Jožefa, vojvoda bavarskega, rojena v Posenhofenu 24. decembra 1837, poročena 24. aprila 1854 na Dunaju.

Cesarič naslednik: **Rudolf** (Franc Karol Jožef), rojen 21. avgusta 1858.

Cesaričini: 1. **Sofja** (Friderika Doroteja), rojena 5. marca 1855, umerla 29. maja 1857.

2. **Gisela** (Luiza Marija), rojena 12. julija 1856.

Bratje Njih cesarskega Veličanstva.

Nadvojvodi: 1. **Ferdinand Maksimilijan** (Jožef), rojen 6. jul. 1832, višji poveljnik mornarski, poročen 27. julija 1857 s **Šarloto** (Amalijo Avgusto), kraljičino belgsko, rojeno 7. jun. 1840.

2. **Karol Ludovik** (Jožef Marija), poglavar tirolski, rojen 30. jul. 1833, poročen 4. maja 1857 z **Margareto** (Karolino Frideriko), kraljičino saksonsko, rojeno 24. marca 1840, umerlo 15. sept. 1858.

Starši Njih cesarskega Veličanstva.

Franc Karol, nadvojvoda avstrijanski, rojen 7. dec. 1802, in **Zofja** (Friderika Doroteja), kraljičina bavarska, rojena 27. jan. 1805, poročena 4. nov. 1824.

Očetovi bratje in sestre.

1. **Ferdinand Pervi** (Karol Leopold), rojen 19. apr. 1793, poročen 12. febr. 1831 z **Marijo Ano** (Karolino Pijo), kraljičino sardinsko, rojeno 19. sept. 1803; je cesarstvo prevzel 2. marca 1835, se mu odpovedal 2. dec. 1848.

2. **Marija Klementina**, rojena 1. marca 1798, poročena 28. jul. 1816 z **Leopoldom**, kraljičem sicilijanskim ali neapoljskim, rojenim 2. jul. 1790, vdova od 10. marca 1851.

3. *Marija Ana*, rojena 8. junija 1804, gospa zvezdokrižnega reda.

Predstarši Njih cesarskega Veličanstva.

Franc Pervi (Jožef Karol), sin cesarja Leopolda II., rojen 12. febr. 1768, cesar 1. marca 1792, umerl 2. marca 1835; in *Marija Terezija* (Karolina Jozefa), kraljčina sicilijanska, rojena 6. jun. 1772, druga soproga, poročena 15. avg. 1790, umerla 13. apr. 1807.

Cesarica vdova: *Karolina Avgusta*, kraljčina bavarska, rojena 8. febr. 1792, poroč. 29. okt. 1816, vdova od 2. marc. 1835.

Predčetovi bratje in sestre.

I. *Ferdinand* (Jožef Janez K.), veliki vojvoda toskanski, rojen 9. maja 1769, umerl 18. jun. 1824; poročen 19. sept. 1790 z *Ludoviko*, kraljčino sicilijansko, rojeno 27. jul. 1773, umerlo 19. sept. 1802; v drugo 6. maja 1821 z *Marijo Ano*, kraljčino saksonske, rojeno 27. apr. 1796. — Sin: *Leopold II.* (Janez Jožef), veliki vojvoda toskanski, rojen 3. okt. 1797, poročen 28. okt. 1817 z *Marijo Ano*, kraljčino saksonske, rojeno 15. nov. 1799, umerlo 24. marca 1832; v drugo 7. jun. 1833 z *Marijo Antonijo*, kraljčino sicilijansko, rojeno 19. dec. 1814. — Otroci: a) *Avgusta*, rojena 1. apr. 1825, poročena 15. apr. 1844 z *Leopoldom*, kraljičem bavarskim, rojenim 12. marca 1821. b) *Marija Isabela*, rojena 21. maja 1834, poročena 10. aprila 1850 s *Franciškomo di Paolo*, kraljičem sicilijanskim, rojenim 13. avg. 1827. c) *Ferdinand*, rojen 10. jun. 1835, poročen 24. nov. 1856 z *Marijo Ano*, kraljčino saksonske, rojeno 4. jan. 1836. d) *Karol*, rojen 30. apr. 1839. e) *Marija Luisa*, rojena 31. okt. 1845. f) *Ludovik*, rojen 4. avg. 1847. g) *Janez Nepomučan*, rojen 25. nov. 1852.

II. *Karol* (Ludovik Janez), višji vojaški poveljnik, rojen 3. sept. 1771, umerl 30. apr. 1847; poročen 17. sept. 1815 s *Henrieto*, knežinjo nasavsko, rojeno 30. okt. 1797, umerlo 29. dec. 1829. — Otroci: 1. *Marija Terezija*, rojena 31. jul. 1816, poročena 9. jan. 1837 s *Ferdinandom II.*, kraljem neapoljskim, rojenim 12. jan. 1810. — 2. *Albert*, armadni poveljnik, rojen 3. avg. 1817, poročen 1. maja 1844 s *Hildegardo*, kraljčino bavarske, rojeno 10. jun. 1825. — Otroci: a) *Marija Terezija*, rojena 15. jul. 1845. b) *Matilda*, rojena 25. jan. 1849. — 3. *Karol Ferdinand*, rojen 20. jul. 1818, poročen 18. apr. 1854 z *Elisabeto* nadvojvodinjo, rojeno 17. jan. 1831. — Otrok: *Friderik*, rojen 4. jun. 1856. — 4. *Marija Karolina*, rojena 10. sept. 1825, poročena z *Rajnerjem* nadvojvodom, rojenim 11. jan. 1827. — 5. *Vilhelm*, višji armadni poveljnik, rojen 21. apr. 1827.

III. *Jožef* (Anton Janez), poglavar ogerski, rojen 9. marca 1776, umerl 13. jan. 1847; poročen v drugo 30. avg. 1815 s *Hermينو*, vojvodičino anhaltske, rojeno 2. dec. 1797, umerlo 14. sept. 1817; v tretje 24. avg. 1819 z *Marijo Dorotejo*, vojvodičino virtemberske, rojeno 1. nov. 1797, umerlo 30. marca 1855.

Otroci: 1. *Štefan*, rojen 14. sept. 1817. — 2. *Elizabeta*, rojena 17. jan. 1831, v drugo poročena 18. apr. 1854 s *Karolom Ferdinandom*, nadvojvodom, rojenim 20. jul. 1818. — 3. *Jožef*, rojen 2. marca 1833. — 4. *Marija*, rojena 23. avg. 1836, poročena 22. avg. 1853 z *Leopoldom*, kraljičem belgskim, rojenim 9. apr. 1835.

IV. *Janez Kerstnik*, (Jožef Fabijan), rojen 20. jan. 1782, umerl 11. maja 1859; poročen 3. sept. 1823 z *Ano* grofinjo *Mेरansko*, rojeno 26. jul. 1803. Sin: *Franc Janez*, rojen 11. marca 1839.

V. *Rajner* (Jožef Janez), poglavar lombardsko-beneški, rojen 30. sept. 1783, umerl 16. jan. 1853; poročen 28. maja 1820 z *Marijo Elizabeto*, kraljicino sardinsko, rojeno 13. apr. 1800, umerlo 25. dec. 1856. — Otroci: 1. *Leopold*, rojen 6. jul. 1823. — 2. *Ernest*, rojen 8. avg. 1824. — 3. *Sigmund*, roj. 7. jan. 1826. — 4. *Rajner*, rojen 11. jan. 1827, poročen 21. febr. 1852 z *Marijo Karolino*, nadvojvodinjo, rojeno 10. sept. 1825. — 5. *Henrik*, rojen 9. maja 1828.

VI. *Ludovik* (Jožef Anton), rojen 13. dec. 1784, vojaški višji poveljnik.

Višje vladne opravništva.

Sedež na Dunaji.

Deržavno svetovavstvo; predsednik: nadvojvoda *Rajner*.

Ministerski posvet; predsednik: B. grof *Rechberg*.

Minister vnajnih oprav in cesarske hiše: B. gr. *Rechberg*.

Minister notrajnih oprav: A. grof *Goluchowsky*.

Minister pravosodja: F. gr. *Nadasdi*.

Minister denarstva: J. bl. *Plener*.

Minister bogočastja in šolskih zadev: L. gr. *Thun*.

Minister policije: J. bar. *Thierri*.

Višje armadno poveljstvo; poglavar: nadvojvoda *Vilhelm*.

Višja cesarska sodnija; predsednik: K. baron *Krauss*.

Višje računsko vodstvo; vodja: F. grof *Vilczek*.

Deželna razdelitev vsega cesarstva:

Deželne poglavarstva in kronovine.

I. *Doljna Avstrija*, s 344 □ m. 1,697.130 lj.; poglavar K. J. kn. *Lobkowitz*, gl. mesto *Dunaj* s 476.222 lj.

II. a) *Gornja Avstrija*, z 208 □ m. 716.904 lj.; poglavar E. baron *Bach*, gl. mesto *Linec* s 27.125 lj.

b) *Solnograško*, s 124 □ m. 148.025 lj.; gl. mesto *Solnograd* s 17.239 lj.

III. a) *Štajarsko*, s 390 □ m. 1,070.747 lj.; poglavar M. grof *Strassoldo*, gl. mesto *Gradec* s 63.176 lj.

- b) *Koroško*, s 180 □ m. 332.593 lj.; glavno mesto Celjovec s 13.478 lj.
- IV. a) *Primorje*, s 138 □ m. 539.423 lj.; poglavar F. baron Burger, gl. mesto Terst s 64.096 lj.
- b) *Krajnsko*, s 173 □ m. 457.328 lj.; gl. mesto Ljubljana z 20.747 lj.
- V. *Tirolsko*, s 500 □ m. 876.263 lj.; pogl. nadvojvoda Karol Ludovik, gl. mesto Insbruk s 14.224 lj.
- VI. *Česko*, z 902 □ m. 4,720.313 lj.; in 13 okrogi; pogl. K. bar. Meczery, gl. mesto Praga s 142.588 lj.
- VII. a) *Moravsko*, s 386 □ m. 1,878.806 lj.; poglav. A. gr. Forgast, gl. mesto Berno z 58.809 lj.
- b) *Šlesko*, z 89 □ m. 478.497 lj.; gl. mesto Opava s 13.861 lj.
- VIII. a) *Galicija, Vlodomirsko in Krakov*, s 1350 □ m. 4,612.116 lj.; in 17 okrogi; poglavar J. vit. Kalchberg, gl. mesti Levov s 70.384 lj., in Krakov s 40.086 lj.
- b) *Bukovina*, s 181 □ m. 462.242 lj.; gl. mesto Černovec s 26.345 lj.
- IX. *Ogersko*, s 3120 □ m. 7,146.982 lj., 42 županijami in 1 okrajem; višji poglavar L. bar. Benedek, gl. mesti Buda s 55.240 lj., in Pešt s 131.705 lj.
- X. *Erdeljsko*, s 1054 □ m. 2,180.121 lj., in 10 okrogi; pogl. Fr. knez Lichtenstein, gl. m. Sibirij z 18.588 lj.
- XI. *Serbsko in Banat*, s 521 □ m. 1,532.251 lj., in 5 okrogi; pogl. K. gr. Bigot, gl. mesto Temišvar z 22.507 lj.
- XII. *Horvaško in Slavonsko*, s 318 □ m. 865.403 lj., in 5 županijami; pogl. J. bl. Sokčević, gl. mesto Zagreb s 16,657 lj.
- XIII. *Dalmacija*, z 222 □ m. 415.632 lj., in 4 okrogi; pogl. L. baron Mamula, gl. mesto Zadar s 7797 lj.
- XIV. *Vojaška meja*, z dvema poveljstvoma:
- a) *Horvaško-slavonsko*, s 339 □ m. 695.104 lj., in 10 regimentnimi okraji; poveljnik J. bl. Sokčević.

b) *Serbsko-banaško*, z 244 □ m. 371.168 lj., 4 regimentnimi okraji; poveljnik K. gr. Bigot.

XV. *Beneško*, s 437 □ m. 2,484.248 lj., in 9 krajinami; poglavar J. vit. Toggenburg; gl. mesto Benedke s 118.120 lj.

Število stanovavcov po narodih.

Vseh stanovavcov brez vojaštva je skupaj 34,653.000, in sicer:

Nemcov . . . 8,064.000.	Italijanov . . . 2,905.000.
Slovanov . . . 15,157.000.	Rumunov . . . 2,339.000.
Madžarov . . . 4,989.000.	Druzih narodov 1,199.000.

Slovincov je 1,211.290, in sicer:

- na *Krajskem* 432.890, v 30 okrajih z *Ljubljano* vred;
- na *Štajarskem* 380.200, v 23 okrajih;
- na *Koroškem* 92.700, v 11 okrajih;
- na *Primorskem* 226.100, v 13 okrajih, in v *Teržaškem* obmestji;
- na *Ogerskem* 49.350, v 2 okrajih *Železne*, in v 1 okraji *Zaladske županije*;
- na *Beneškem* 30.450, v 4 okrajih *Videmske krajine*.

Vojaštvo vsega cesarstva.

Armadne in kardelne poveljstva.

- I. *Armadno poveljstvo*, za doljno in gornjo *Avstrijo*, *Solnograško*, *Štajarsko*, *Česko*, *Moravsko* in *Šlesko*, s 4 armadnimi oddelki; poveljnik F. grof *Wimpfen*, glavni stan na *Dunaji*.
- II. *Armadno poveljstvo*, za *Beneško*, *Tirolsko*, *Krajsko*, *Koroško* in *Primorje*, s 3 armadnimi oddelki; poveljnik A. grof *Degenfeld*, gl. stan v *Veroni*.
- III. *Armadno poveljstvo*, za *Ogersko* in *Erdeljsko*, s 4 armadnimi oddelki; poveljnik L. bar. *Benedek*, glavni stan v *Budi*.

IV. Armadno poveljstvo, za Galicijo in Bukovino, z 2 armadnima oddelkoma; poveljnik F. gr. Schlick, glavni stan v Levovu.

Posebne deželne poveljstva: 1. za Horvaško in Slavonsko v Zagrebu, 2. za Serbsko in Banat v Temišvaru, 3. za Dalmacijo v Zadru.

Vojaške čete.

Peštvo: rednih pešcov 80 regimentov; graničarjev 14 regimentov, lovcov 1 regiment in 32 batalijonov.

Konjištvo: kirasirjev 12, dragonarjev 2, huzarjev 14, ulanov 13 regimentov.

Topničarstvo: topničarjev 12 poljnih in 1 primorski regiment, raketerjev 1 regiment, ženijcov 2 regimenta.

Druge čete: zdravniška četa, pionirji, brodnarji, vozniki, žebčarji, policijski stražniki; žandarmov 10 regimentov.

Mornarstvo.

Višje mornarsko poveljstvo; poveljnik nadvojvoda Maksimilijan, namestnik L. vitez Fautz, gl. sedež v Terstu.

Mornarske čete: mornarskih pešcov 1 regiment; topničarji, brodnarji, mašinarji.

Vojskne ladije: 1 linijsna ladija, Cesar; 6 fregat, 5 korvet, 18 parobrodov na kolesa; 19 majšnih ladij, več topničarskih čolnov in plavov.

Število vojakov.

Vseh vojakov skupaj se šteje na 614.000, in sicer:

Nemcov	183.500	Italijanov	49.700
Slovanov	277.800	Rumunov	40.500
Madžarov	87.700	Druzih	20.800

Slovenski vojaki so: v 7. 17. 22. 26. 47. 48 in 78. regimentu pešcov; v 7. 8. 9. 19. in 20. batalijonu lovcov; v 5. in 10. regimentu kirasirjev, v 1. dragonarjev, v 5. in 7. huzarjev, in v 6. ulanov; v 6. poljnem in primorskem regimentu topničarjev, v 1. in 2. regimentu ženijcov; v 1. in 10. regimentu žandarmov, v mornarskih in drugih četah.

Cerkvena razdelitev in učilne naprave.

Katoliške cerkvene okrajine.

- Dunajska*, za doljno in gornjo Avstrijo; nadškof kardinal Jožef Otmar Rauscher na Dunaji, 2 škofa.
- Solnograška*, za Solnograško, Štajarsko, Koroško in Tirolsko; nadškof Maksimilijan Tarnoczi v Solnogradu, 3 škofov.
- Goriška*, za Primorje in Krajnsko; nadškof Andrej Gollmair v Gorici, 4 škofje.
- Praska*, za Česko; nadškof kardinal Friderik knez Schwarzenberg v Prazi, 3 škofje.
- Olomuška*, za Moravsko in Šlesko; nadškof Friderik grof Fürstenberg, 1 škof.
- Levovska*, za Galicijo in Bukovino; nadškof Franc Vierhlejski v Levovu, 3 škofje.
- Ostrihomska*, za zahodno Ogersko; nadškof kardinal Janez Scitovski v Ostrihomu, 8 škofov.
- Jagerska*, za severnoizhodno Ogersko; nadškof Adalbert Bartaković v Jagru, 5 škofov.
- Koločka*, za južnoizhodno Ogersko, Erdeljsko, Srbsko in Banat; nadškof Jožef Kunszt v Koločci, 2 škofa.
- Zagrebska*, za Horvaško, Slavonsko in Vojaško mejo; nadškof kardinal Juri Havlik v Zagrebu, 2 škofa.
- Zadarska*, za Dalmacijo; nadškof Jožef Godeassi v Zadru, 5 škofov.
- Beneška*, za Beneško; patriarh Angelo Romazotti v Benedkah, 10 škofov in titularni nadškof Videmski.
- Levovska*, za katoliške Greke v Galiciji in na severnem Ogerskem; nadškof Gregor Joahimovič v Levovu, 5 škofa.
- Fogaraška*, za katoliške Greke na Erdeljskem, južnem Ogerskem in Banatu; nadškof Aleksander Sterka blagi Kerpenyes v Blaši, 2 škofa.
- Levovska*, za katoliške Armence v Galiciji in na Ogerskem; nadškof Samuel Štefanovicz v Levovu.
- Apostoljska armadna vikarija*, za avstrijansko vojaštvo; škof Janez Mihael Leonhard.

Nekatoliške duhovnije.

- Karlovska nadškofija*, za odcepljene greke; patriarh Jožef Rajačić v Karlovcu na Srbskem, 10 škofov.

Evangeljski konsistorii, za evangeljce trojnih ločin, so na Dunaji, v Peštu in Sibinji; pod njimi je 19 nadzornikov.

Število raznih vernikov.

Katolič. latinskih	23,792.000	Grekov odceplj.	2,839.300
» greških	3,690.900	Protestantov	2,929.100
» armenskih	4600	Judov	668.800

Učilne naprave v cesarstvu.

Vseučiliš 8: na Dunaji, v Gradcu, Insbruku, Prazi, Levovu, Krakovu, Peštu in Padovi.

Posebnih višjih šol: bogoslovskih 38, zdravniških 9, pravoslovskih 5.

Gimnazij 209, tehnik in realk 132, vojaških učilnic 24.

Ljudskih šol, glavnih in družih čez 24.000.

Slovenci, so po veri sploh katoličani, razun Nago-riške vasi na Koroškem, in 5 far v Železni in Zaladski županii na Ogerskem. So pa razdeljeni v teh škofijah:

v Ljubljanski, v 20 dekanijah; škof Jernej Vidmar v Ljubljani;

v Lavantinski, v 24 dekanijah; škof Anton Martin Slomšek v Marburgu;

v Sekovski, v 2 dekanijah; škof Otokar Marija grof Attems v Gradcu.

v Kerški, v 10 dekanijah; škof Valentin Wieri v Celjovcu.

v Goriški, v 10 dekanijah; nadškof Andrej Gollmair v Gorici.

v Terzaški, v 7 dekanijah; škof Jernej Legat v Terstu.

v Videmski, v 4 vikarijah; nadškof Jožef Trevisanato v Vidmu.

v Subotiški; v 3 diakonijah; škof Franc Szenczi v Subotiši.

Šol je med *Slovenci*: bogoslovskih učilnic 5, gimnazij 8, tehnik in realk 8; ljudskih šol: na Krajskem 158, na Štajarskem 189, na Koroškem 94, v Primorji 136, na Beneškem 24, na Ogerskem 27.

Gospodarski, opravični in potni koledarček.

Štempeljski in percentni davek.

I. Štempelj po znesku, ki raste z vrednostjo reči.

Pri pismih, ki zadevajo denarne zneske, ali sploh denarja vredne reči, se štempeljski davek plačuje po meri večje ali manjše vrednosti. Tako je pri dolžnih, prejemnih, pobotnih, kupnih, najemnih, darilnih in enacih pismih, razun pisem zastran prenesbe nepremakljive reči, kot pohištva ali zemljiša; le pri menjicah, ki ne segajo dalje kakor na 6 mescov, je davek manjši. Zavoljo vojske so od 1. jun. 1859 k postavljenemu znesku štempeljna še prikladi pridjani.

I. Štempelj za menjice.

	do	100 fl.	— fl.	5 kr.
čez	100	"	200	" — " 10 "
"	200	"	300	" — " 15 "
"	300	"	500	" — " 25 "
"	500	"	1000	" — " 50 "
"	1000	"	1500	" — " 75 "
"	1500	"	2000	" 1 " — "
"	2000	"	4000	" 2 " — "
"	4000	"	6000	" 3 " — "
"	6000	"	8000	" 4 " — "
"	8000	"	10000	" 5 " — "
"	10000	"	12000	" 6 " — "
"	12000	"	16000	" 8 " — "
"	16000	"	20000	" 10 " — "
"	20000	"	24000	" 12 " — "
"	24000	"	28000	" 14 " — "
"	28000	"	32000	" 16 " — "
"	32000	"	36000	" 18 " — "
"	36000	"	40000	" 20 " — "

dalje za vsake 2000 fl. po 1 fl. več.

II. Štempelj za pisma.

	do	20 fl.	— fl.	5 kr.
čez	20	"	40	" — " 10 "
"	40	"	60	" — " 15 "
"	60	"	100	" — " 25 "
"	100	"	200	" — " 50 "
"	200	"	300	" — " 75 "
"	300	"	400	" 1 " — "
"	400	"	800	" 2 " — "
"	800	"	1200	" 3 " — "
"	1200	"	1600	" 4 " — "
"	1600	"	2000	" 5 " — "
"	2000	"	2400	" 6 " — "
"	2400	"	3200	" 8 " — "
"	3200	"	4000	" 10 " — "
"	4000	"	4800	" 12 " — "
"	4800	"	5600	" 14 " — "
"	5600	"	6400	" 16 " — "
"	6400	"	7200	" 18 " — "
"	7200	"	8000	" 20 " — "

dalje za vsake 400 fl. po 1 fl. več.

Priklad k štempeljnu, ki raste po vrednosti reči.

Pri	— fl.	5 k.	prikl.	— fl.	2 k.
"	—	10	"	—	3
"	—	15	"	—	4
"	—	25	"	—	7
"	—	50	"	—	13
"	—	75	"	—	19
"	1	—	"	—	25
"	2	—	"	—	50
"	3	—	"	—	75
"	4	—	"	1	—

pri	5 fl.	— k.	prikl.	1 fl.	25 k.
"	6	—	"	1	50
"	8	—	"	2	—
"	10	—	"	2	50
"	12	—	"	3	—
"	14	—	"	3	50
"	16	—	"	4	—
"	18	—	"	4	50
"	20	—	"	5	—

dalje pri vsacem 1 fl. prikl. 25kr.

II. Stempelj po stanovitnem znesku.

Pri vlogah do Njih veličanstva, in pri vlogah do vseh oblastnih sploh	30	kr.
„ prošnjah za podelitev posebne pravice, javne službe	60	„
„ zapisnikih, ki veljajo za vloge, ali drugač	30	„
„ oglasih za pritožbo k višji sodni, enako kakor pri razsodbi 1 fl., 4 fl., ali	60	„
„ pri dokladah in spisih rubrik	12	„
„ prepisih, ki niso vidimirani, ali jih kdo sam napravi	30	„
„ prepisih, ki so pri vredni narejeni in vidimirani	60	„
„ izpisih, ki so vzeti iz javnih bukev	30	„
„ kerstnih, oklicnih, poročnih in smertnih listih	30	„
„ posih in legitimacijskih kartah	60	„
„ posih in potnih bukvicah za posle, delavce	12	„
„ spričbah zastran osebnih lastnost, o stanukake reči	30	„
„ šolskih, učilnih, službinih spričbah	12	„
„ pismih o kaki prigodbi, o pooblastenji	30	„
„ pismih o pridobitvi nepremakljive reči, zemljiša, pohištva, razun percentnega davka sploh	30	„
„ velicih bukvh tergovcov in obertnikov, vsaka pola	12	„
„ družih zapisnih bukvh, vsaka pola po manjši ali večji njeni velikosti 2, 4 ali 6		„

Priklad k štampeljnu po stanovitnem znesku.

Pri — fl. 2 k. prikl. — fl. $\frac{1}{2}$ k.	pri — fl. 30 k. prikl. — fl. 6 k.
„ — „ 4 „ „ — „ 1 „	„ — „ 60 „ „ — „ 12 „
„ — „ 6 „ „ — „ $1\frac{1}{2}$ „	„ 1 „ — „ „ — „ 25 „
„ — „ 12 „ „ — „ 3 „	„ 4 „ — „ „ 1 „ — „

III. Percentni ali odstotni davek.

Za prenesbo premoženja na otroke, starše, moža, žena	1	perct.
„ „ „ na bolj daljne sorodnike	4	„
„ „ „ na zgolj ptuje	8	„
„ vmenjenje percentnega davka pri soseskah, cerkvah na vsake 10 let	2	„
„ vpis take pravice v javne bukve ali intabulacijo $\frac{1}{2}$ „		„

Kader se je zadnja prenesba zgodila pred 4 ali 8 leti, je percentni davek za pol ali za del manjši.

Zavoljo vojske je od 1. jun. 1859 pri davku za $3\frac{1}{2}$, $1\frac{1}{2}$ in 1 percent priklada po 15 do 100, pri družih tacih plačilih je priklada po 25 od 100 postavljenega davka.

Vožnja po železnici.

1. Odhod in prihod vozov.

Po odločbi od 1. junija 1860 velja ta vožnji red za ljudi:

a) na Dunajsko-Teržaški železnici.

Osební voz št. 2. gré:

iz Dunaja	ob 8 u. 50 m.	zjutr.
„ Gradca	„ 5 „ 32 „	zveč.
„ Marburga	„ 7 „ 48 „	„
„ Celja	„ 10 „ 6 „	„
od Z. mosta	„ 10 „ 54 „	„
iz Ljubljane	„ 1 „ 18 „	zjutr.
„ Postojne	„ 3 „ 47 „	„
je v Terstu	„ 6 „ 53 „	„

Osební voz št. 4. gré:

iz Dunaja	ob 8 u. 40 m.	zveč.
„ Gradca	„ 5 „ 21 „	zjutr.
„ Marburga	„ 7 „ 37 „	„
„ Celja	„ 9 „ 55 „	„
od Z. mosta	„ 10 „ 43 „	„
iz Ljubljane	„ 1 „ 19 „	„
„ Postojne	„ 3 „ 48 „	„
je v Terstu	„ 6 „ 54 „	zveč.

Osební voz št. 1. gré:

iz Tersta	ob 6 u. 45 m.	zjutr.
„ Postojne	„ 10 „ 15 „	„
„ Ljubljane	„ 12 „ 44 „	opold.
od Z. mosta	„ 2 „ 56 „	zveč.
iz Celja	„ 3 „ 54 „	„
„ Marburga	„ 6 „ 21 „	„
„ Gradca	„ 8 „ 52 „	„
je na Dunaji	„ 5 „ 41 „	zjutr.

Osební voz št. 3. gré:

iz Tersta	ob 6 u. 45 m.	zveč.
„ Postojne	„ 10 „ 15 „	„
„ Ljubljane	„ 12 „ 29 „	opold.
od Z. mosta	„ 2 „ 41 „	zjutr.
iz Celja	„ 3 „ 39 „	„
„ Marburga	„ 6 „ 6 „	„
„ Gradca	„ 8 „ 37 „	„
je na Dunaji	„ 5 „ 48 „	zveč.

b) na Pragersko-Kaniški železnici.

Osební voz št. 46. gré:

iz Pragerskega	ob 5 u. 50 m.	zjut.
„ Ptujega	„ 6 „ 43 „	„
„ Ormuža	„ 7 „ 52 „	„
je v Kaniži	„ 10 „ 57 „	„

Osební voz št. 4. gré:

iz Pragerskega	ob 9 u. — m.	zjut.
„ Ptujega	„ 9 „ 53 „	„
„ Ormuža	„ 11 „ 2 „	„
je v Kaniži	„ 2 „ 16 „	zveč.

Osební voz št. 1. gré:

iz Kaniže	ob 11 u. 35 m.	zj.
„ Ormuža	„ 2 „ 49 „	zv.
„ Ptujega	„ 3 „ 59 „	„
je na Pragerskem	„ 4 „ 42 „	„

Osební voz št. 25/1. gré:

iz Kaniže	ob 2 u. 50 m.	zv.
„ Ormuža	„ 6 „ 3 „	„
„ Ptujega	„ 7 „ 13 „	„
je na Pragerskem	„ 7 „ 56 „	„

2. Voznina po železnici.

Pri *ljudeh* je od 1 osebe plačila za 1 miljo voznje: na vozu v I. razredu 36 kr., v II. razredu 27 kr., v III. razredu 18 kr. Zavoljo ažiije se večkrat prištevajo posebni prikлади.

Pri *blagu* je od 1 colnega centa plačila za 1 miljo voznje: pri blagu I. razreda 2 kr., II. razreda 3 kr., III. razreda 4 kr.; k temu se prištevajo posebne plačila za zavarovanje, nakladanje in spisovanje voznjih listov.

3. Daljava krajev.

a) na Dunajsko-Teržaški železnici.

Narazen je:

Dunaj in D. n. mesto 6½ m.

Narazen je:

D. n. mesto in Glognic 3½ m.

Narazen je:			Narazen je:		
Glognic	in Bruk	13 m.	Hrastnik	in Trebovlje	1 m.
Bruk	„ Gradec	7 „	Trebov	„ Zagorje	1 „
Gradec	„ Kalsdorf	1 1/2 „	Zagorje	„ Sava	1 „
Kalsdorf	„ Vildon	1 1/2 „	Sava	„ Litija	1 „
Vildon	„ Lebering	1/2 „	Litija	„ Kresnice	1 „
Lebering	„ Lipnica	1 „	Kresnice	„ Laze	1 „
Lipnica	„ Arnož	1 „	Laze	„ Zalog	1 „
Arnož	„ Špifeld	1/2 „	Zalog	„ Ljubljana	1 „
Špifeld	„ Pešnica	1 1/2 „	Ljubljana	„ Borovnica	3 „
Pešnica	„ Marburg	1 „	Borovnica	„ Logatec	2 „
Marburg	„ Rače	1 1/2 „	Logatec	„ Rakek	1 1/2 „
Rače	„ Pragersko	1 „	Rakek	„ Postojna	2 „
Pragers.	„ Poljčane	2 „	Postojna	„ Prestranek	1 „
Poljčane	„ Ponkva	2 „	Prestran.	„ Št. Peter	1 „
Ponkva	„ Št. Jur	1 „	Št. Peter	„ G. Ležeče	1 1/2 „
Št. Jur	„ Štore	1 „	G. Ležeče	„ Divača	2 „
Štore	„ Celja	1 „	Divača	„ Sežana	1 „
Celje	„ Laškiterg	1 1/2 „	Sežana	„ Prosek	1 1/2 „
Laškiterg.	„ L. toplice	1 „	Prosek	„ Nabrežina	1 „
L. topl.	„ Zidanmost	1 „	Nabrežina	„ Grinjana	1 „
Zidanm.	„ Hrastnik	1 „	Grinjana	„ Terst	1 1/2 „

b) na **Pragersko-Kaniški železnici.**

Narazen je:		Narazen je:			
Pragersko	in Ptuj	2 1/2 m.	Ormuž	in Čakovec	3 1/2 m.
Ptuj	„ Ormuž	3 „	Čakovec	„ Kaniža	6 1/2 „

Vožnja po pošti.

Odhod in prihod poštnih vozov.

Iz Ljubljane gre ob	3 u. — m. zj.	v Celjovec pride ob	3 u. — m. zv.
„ „ „ „	3 „ — „ zv.	„ Beljak „ „	5 „ 30 „ zj.
„ „ „ „	3 „ — „ „	„ Novomest „ „	11 „ — „ zv.
„ Novomesta „ „	11 „ — „ „	„ Ljubljano „ „	8 „ — „ zj.
Od Zid. mosta „ „	3 „ 15 „ zj.	„ Zagreb „ „	4 „ 15 „ zv.
„ „ „ „	3 „ 30 „ zv.	„ „ „ „	4 „ 30 „ zj.
Iz Poljčan „ „	10 „ 15 „ „	„ „ „ „	11 „ 15 „ „
„ Marburga „ „	9 „ — „ „	„ Celjovec „ „	2 „ — „ zv.
„ Celjovca „ „	9 „ 35 „ zj.	„ Marburg „ „	2 „ 35 „ zj.
„ „ „ „	3 „ 35 „ „	„ Ljubljano „ „	3 „ 5 „ zv.
„ Beljaka „ „	3 „ — „ zv.	„ „ „ „	3 „ 35 „ zj.
„ Nabrežine „ „	8 „ — „ zj.	„ Videm „ „	2 „ — „ zv.
„ „ „ „	8 „ 50 „ zv.	„ „ „ „	2 „ 50 „ zj.
„ Št. Petra „ „	5 „ 30 „ zj.	„ Reko „ „	12 „ 30 „ „
„ Vidma „ „	9 „ 30 „ „	„ Nabrežin. „ „	3 „ 30 „ zv.
„ „ „ „	9 „ 10 „ zv.	„ „ „ „	3 „ 10 „ zj.
„ Reke „ „	12 „ 30 „ zv.	„ Št. Peter „ „	7 „ 30 „ zv.

iz Zagreba gre ob 8 u. 30 m. zv. na Zid. most pride ob 8 u. — m. zj.
 " " " " 9 " 15 " zj. " " " " 8 " 45 " zv.
 " " " " 12 " 45 " zv. v Poljčane " " 2 " 15 " zj.

Odhod in prihod Loidovega parobroda.

Iz Tersta gre ob 12 u. opoln. | v Benedke pride ob 6 u. zjutr.
 " Benedke " " 6 " zjutr. | " Terst " " 12 " opold.

Voznina po pošti in parobrodi.

Iz Ljublj. v Celjovec	6 fl. 16 kr.	iz Poljčan v Zagreb	7 fl. 56 kr.
" " v Beljak	7 " 98 "	" Marb. v Celjovec	9 " 24 "
" " v Novomesto	5 " 60 "	" Nabrežine v Videm	4 " 48 "
Od Zid. mosta v Zagreb	6 " 86 "	" Št. Petra v Reko	4 " 6 "

Iz Tersta v Benedke 6 fl. 65 kr.

Pošiljanje pisem po pošti.

Poštnina za pisma.

- Za pismo, ki ni čez 1 lot težko, je za daljavo do 10 milj 5 kr.
 za daljavo čez 10 do 20 milj 10 "
 za daljavo čez 20 milj in dalje 15 "
- Za pismo, ki je 2, 3, 4 lote in več težko, se plača 2krat, 3krat,
 4krat in večkrat toliko; tedaj 10, 15, 20 kr.; 20, 30, 40
 kr.; 30, 45, 60 kr. i. t. d.
- Za priporočbo ali rekomandacijo, in za returni recepis je 10 kr.
 Za stvari, ki razun napisa nimajo nič pisanega, in so v
 križnem zavitku je za en lot teže 2 "
- Za pisma, ki gredo v vnanje deržave, prihaja za ondod še po-
 sebno plačilo; drugač je pri pismih na Prusko, in sploh v
 nemške deržave, s katerimi je Avstrija v poštni zvezi.
- Za pisma, ki niso nič, ali ki niso zadosti frankirane, je več 5 kr.

Poštnina za denarne pisma in zvezke.

- Za vsako reč, ki se da na vozno pošto, je stalno plačilo 15 kr.
 Dalje je za vsake 100 fl. vrednosti, pri 1 funtu teže in
 pri daljavi do 5 milj, posebne voznine 2 "
- Za 2krat, 3krat, 4krat večjo vrednost, za 2, 3, 4 funte teže, za
 2krat, 3krat, 4krat 5 milj daljave, je tudi 2krat, 3krat, 4krat
 večje plačilo; tedaj 4, 6, 8 kr.; 8, 12, 16 kr.; 16, 24, 32 kr.
 i. t. d.

Pošte, ki so od Ljubljane do 10 in do 20 milj daleč.

<i>Na Kranjskem.</i>	Jesenice . . . 8 m.	Kranj . . . 4 m.
Bistrica . . . 8 m.	Kamnik . . . 3 "	Kresnice . . 2 1/2 "
Bled . . . 7 "	Kerška vas 11 "	Kropa . . . 4 1/2 "
Borovnica . . 3 "	Kerško . . . 9 1/2 "	Lašiče . . . 3 1/2 "
Črnomelj . . 10 "	Kočevje . . . 7 "	Laze . . . 2 "
Idrija . . . 5 1/2 "	Kostanjevica 9 1/2 "	Lezeče gornj. 7 "

Litija . . . 3 1/2 m.	Judenburg . 18 m.	Naborjet . . 13 m.
Logatec . . . 3 1/2 "	Konjice . . . 11 "	Pilberg . . . 8 1/2 "
Loka 3 1/2 "	Kozje 11 "	Podgora . . . 7 1/2 "
Lož 5 "	Labodovec . 12 1/2 "	Podklošter . 12 "
Metlika . . . 10 "	Laško 7 "	Pontabel . . . 15 "
Mokronog . . 7 "	Laške toplice 7 "	Rožek 9 "
Novomesto . . 6 1/2 "	Lipnica . . . 15 1/2 "	Št. Andrej . . 11 "
Otok 6 "	Ljutomer . . 19 1/2 "	Št. Lenart . . 14 "
Planina 4 "	Marenberg . . 11 "	Št. Mihor . . . 15 "
Podkoren . . . 11 "	Marburg . . . 14 1/2 "	Št. Vid 11 "
Podpeč 2 "	Murau 16 1/2 "	Žpital 16 "
Postojna . . . 5 "	Ormuž 17 1/2 "	Trebiž 12 1/2 "
Prestranek . . 6 "	Pešnica . . . 15 "	Velkovec . . . 9 1/2 "
Radolica . . . 6 "	Podčertek . . 10 1/2 "	Verba 10 1/2 "
Rakek 4 "	Poljčane . . . 12 "	Volfsberg . . 12 1/2 "
Rateče 6 "	Ponkva 10 "	
Razderto . . . 7 "	Pragersko . . 12 1/2 "	
Ribnica 5 "	Ptuj 16 "	
Sava 4 "	Rače 12 1/2 "	
Senožeče . . . 7 1/2 "	Radgona . . . 17 1/2 "	
Šmarija 1 1/2 "	Rogatec 13 "	
Št. Ožvald . . 3 1/2 "	Sevnica 8 "	
Št. Peter 6 "	Šoštanj 7 "	
Terična vas . . 8 "	Špilfeld . . . 16 "	
Teržič 5 1/2 "	Št. Juri 10 "	
Trebno 5 "	Št. Lenart . . 16 "	
Vipava 7 "	Št. Peter 7 "	
Višnjagora . . 3 "	Štore 8 1/2 "	
Zagor 5 "	Trebovlje . . 5 1/2 "	
Zagorje 7 1/2 "	Velenje 7 1/2 "	
Zalog 1 "	Vildon 16 "	
Železnike . . . 4 "	Voltsberg . . 16 "	
Žužemborg . . 4 1/2 "	Vransko 5 "	
	Zidan most . . 6 "	

Na primorskem.

Ajdovščina . . 7 m.
Akvileja 13 "
Bovec 11 1/2 "
Bulje 13 1/2 "
Buzet 11 "
Cerkna 6 "
Cervinjan . . . 13 "
Cittanovo . . . 15 "
Černica 8 1/2 "
Čres 16 "
Divjača 7 1/2 "
Gorica 10 "
Gradiška . . . 11 1/2 "
Kanal 10 "
Kastelnovo . . 9 "
Kerk 15 "
Koborid 10 1/2 "
Komen 8 "
Koper 11 1/2 "
Kormin 11 1/2 "
Labin 15 "
Lipa 9 1/2 "
Lovrana 11 1/2 "
Matarija 9 "
Matavun 13 "
Monfalkon . . 11 1/2 "
Mošenice . . . 13 "
Nabrežina . . 10 1/2 "
Osor 20 "
Pazen 13 1/2 "
Piran 13 "
Pola 19 "

Na Štajarskem.

Arnož 15 m.
Arvež 13 "
Bistrica slov. 11 1/2 "
Brežice 11 1/2 "
Celje 8 "
Cmurek 16 "
Fehring 20 "
Frohnleiten . . 20 "
Gleichenberg 18 1/2 "
Gornji grad . . 5 "
Gradec nemš. 18 "
Gradec slov. 8 1/2 "
Hrastnik 6 "
Ivnica 12 "

Na Koroškem.

Bela gornja 19 1/2 m.
Beljak 11 1/2 "
Celjovec 9 "
Doberla vas . . 8 "
Dravberg gor. 20 "
Dravb. spod. 9 1/2 "
Freže 14 "
Gmind 17 "
Jezero 5 "
Kapla 6 1/2 "
Kerka 13 "
Kotoče 18 "
Labod 10 1/2 "
Led 10 "

Poreč . . . 16 m.	Pordenone . . . 20 m.	Lekenek . . . 19 1/2 m.
Romans . . . 12 "	Portogruaro 18 1/2 "	Lokve . . . 10 1/2 "
Rovinj . . . 17 1/2 "	Št. Daniel . . . 16 1/2 "	Netratič . . . 12 1/2 "
Sežana . . . 8 1/2 "	Tarčeta . . . 14 "	Ogulin . . . 14 "
Terst . . . 10 "	Venec . . . 15 1/2 "	Otočac . . . 16 1/2 "
Tomin . . . 9 "	Videm . . . 14 "	Popovec . . . 17 1/2 "
Vodnjan . . . 17 1/2 "		Reka . . . 10 1/2 "
Volosko . . . 10 1/2 "	<i>Na Horvaškem.</i>	Samobor . . . 13 "
Žimin . . . 15 "	Bistra . . . 14 1/2 m.	Senj . . . 16 1/2 "
	Čirkvenica . . . 13 "	Severin . . . 11 1/2 "
<i>Na Beneškem.</i>	Čakovec . . . 20 "	Varaždin . . . 20 "
Bela . . . 15 1/2 m.	Dugoselo . . . 18 1/2 "	Zagreb . . . 16 "
Čevdat . . . 12 "	Glina . . . 20 "	
Gemona . . . 15 1/2 "	Ivanič . . . 19 1/2 "	<i>Na Ogerskem.</i>
Kasarsa . . . 18 "	Jaska . . . 13 1/2 "	Belatinci . . . 20 m.
Latisana . . . 17 "	Karlovec . . . 14 "	Lendava gor. 19 1/2 "
Palmanova . . . 13 "	Krapina . . . 15 "	Sobota . . . 19 1/2 "

Naznanila po telegrafu.

V nemško-avstrijski telegrafni zvezi se za enojno naznanilo ceni 1 do 20 besed, in plačuje se po razni daljavi tako:

	do 10 milj — fl. 60 kr.	čez 100 do 135 milj 3 fl. 60 kr.
čez 10 "	25 " 1 " 20 "	" 135 " 175 " 4 " 20 "
" 25 "	45 " 1 " 80 "	" 175 " 220 " 4 " 80 "
" 45 "	70 " 2 " 40 "	" 220 " 270 " 5 " 40 "
" 70 "	100 " 3 " — "	" 270 " 325 " 6 " — "

Za vsacih 10 besed, ki so od 20 več, se šteje še polovica spredaj postavljenega plačila, namreč 30, 60, 90 kr. itd. več.

Pri telegrafnih napravah družih dežel se za enojno naznanilo ceni 1 do 25 besed razun napisa, in plačilo gre tako:

	do 10 milj 1 fl.	čez 100 do 135 milj 6 fl.
čez 10 "	25 " 2 "	" 135 " 175 " 7 "
" 25 "	45 " 3 "	" 175 " 220 " 8 "
" 45 "	70 " 4 "	" 220 " 270 " 9 "
" 70 "	100 " 5 "	" 270 " 325 " 10 "

Za več kot 25 do 50 besed se plačuje 2krat toliko, za več kot 50 do 100 besed pa 3krat toliko.

Colnina za vvožnjo in izvožnjo.

Od blaga, ki se vozi v cesarstvo ali iz cesarstva, se na meji plačuje col v večjem ali manjšem znesku, in sicer večidel po meri colnega centa, kakor posebej odločuje postava.

Avstrijska colna tarifa.

	fl.	k.		fl.	k.
Baker ali kuper, sirov	—	80	Glinjasta posoda, lepa,		
„ v plošah ali drogih	8	—	porcelan	15	75
Bakreno in medeno blago	15	75	„ naj lepša	42	—
Barve, lesne in navadne,			Hmelj, suh	2	63
v celem	—	—	Jedila: kruh, prikuha	—	80
„ lesne zdrobljene	—	53	„ testene, ne pečene	2	63
„ drage: kočnila,			„ ženof, kapare	8	—
indika, zaflor	—	80	„ drage in posebno		
„ v izlečkih narejene	1	58	pripravljene	15	75
Bombaž (pavola), sirov	—	—	Kakao, v bobu, sirovo	8	—
„ predelan	—	53	„ somleto	10	50
Bombaževa preja, vata	5	25	Kamni, dragi, biseri	15	75
„ ubeljena ali so-			„ navadni, obdelani,		
sukana	10	50	brusi, škerli	—	80
„ barvana	13	15	Kamno blago, navadno	1	58
Bombažovo blago, na-			„ „ lepo	15	75
vadno, sirovo	42	—	Kava (kafe), sirova	8	—
„ srednje	78	75	„ sožgana	10	50
„ lepo	105	—	Kavčuk in gutaperča	8	—
„ prav lepo	262	50	„ izdelki iz obojega	15	75
Bukve, mape, muzikalije	3	15	Kemične tvarine: žveplo,		
Cin in cink, sirov	—	42	potašelj, vinski		
„ v plošah	4	20	kamen	—	—
Cinasto in cinkasto blago	15	75	druge: soliter, vi-		
Cuker ali sladkor očičen	13	15	triol, boraks	—	42
Cukrena moka	9	45	Kemični izdelki: mazila,		
„ za cukrarnice	6	30	duhovi	15	75
Cukren sirup	3	15	„ barve, črnila,		
Cunje, pri vvožaji	—	—	laki	15	75
„ pri izvožaji	4	20	„ žleze, drože, pe-		
Čaj ali té, kineški	15	75	čatni osek	5	25
Čreslo, ježice, pri iz-			„ manj drage barve	2	63
vožaji	—	42	Kis (jesih), v sodih	—	80
Dišave, drage: kadilo,			„ v sklenicah, verčih	8	—
mira, kafra, ambra	5	25	Klej, lim, močilo (štirka),		
„ srednje: poper, in-			černine	—	80
gebar, piment	8	—	Kosti, rogovi, mezdra	—	—
„ bolj drage: balzam,			„ pri izvožaji	—	80
bizam, diš. olja	13	15	Kost, ribja pripravljena	5	25
„ naj dražje: cimet,			„ slonova, koralde	—	80
klinčki, žafran	15	75	Košeni, roženi izdelki	15	75
Drake, šetine, žime, pri-			Kože, živalske, sirove	—	—
pravljene	—	80	„ pri izvožaji	2	63
Glinjasta posoda, groba	—	42	Kožuhovina, pol izdelana	2	63
„ navadna bela	5	25	Kratko ali drobno blago,		
„ srednje lepa	10	50	naj dražje	262	50

	fl.	k.		fl.	k.
Kratko ali drobno blago,			(Razun colnine se mora		
drago	105	—	pri olu tudi porabnina		
„ manj vredno	52	50	plačati.)		
Ladje, lesene, za tunjo	—	—	Olje, laško, v verčih, skle-		
„ železne „	5	25	nicah	13	15
Lan, konopnina	—	6	„ v sodih	3	15
Lanena preja, sirova	2	63	„ dalmatinsko, v so-		
„ ubeljena, barvana	8	—	dih	1	58
„ sosukana	13	15	„ laneno, repično	1	58
Laneno blago: vervi	1	58	Papir, grob	—	80
„ platno, grobo	5	25	„ navaden, ne liman	3	15
„ navadno, sirovo	15	75	„ lep, liman, barvan	8	—
„ ubeljeno, barva-			„ naj lepši, pozlačen,		
no, pleteno	42	—	stiskan	15	75
„ srednje, tiskano	78	75	Papirnati izdelki	15	75
„ lepo, tančica	105	—	Pletenina, iz bičja, ličja,		
„ naj lepše, všito,			terstja, slame,		
špice	262	50	groba	—	27
Les za kurjavo, 100 kub.			„ navadna	2	63
čevljev	—	42	„ srednje lepa	10	50
„ pri izvožnji	—	42	„ lepa z drugimi		
„ za stavbe in dela			prepletki	78	75
100 kub. čevljev	—	80	„ naj lepša, slam-		
„ „ pri izvožnji	—	80	niki	262	50
Leseno blago, grobo	—	42	Podobe, tiskane	8	—
„ navadno, furniri,			Rajš ali laško pšeno	—	80
parkete	2	10	Ribe, sirove, slaniki,		
„ lepo za hišno pri-			polenovke	1	58
pravo	5	25	„ druge, slane, suhe	2	63
„ naj lepše, izre-			„ jegulje, tunice v		
zано, pozlačeno	15	75	olji	5	25
Mašine železne	4	20	Sadje, suho, orehi	—	80
„ drugačne	15	75	„ južno, navadno	—	80
Med, sam in v satovji	1	5	„ srednje, pomeran-		
Medica, v sodih	—	80	če, limone, smokve	2	63
Meso, sirovo	—	80	„ drage, mandeljni,		
„ suho, pripravljeno	2	63	pavčki	5	25
„ v klobasah	8	—	Semena, laneno, repično	—	6
Moka, gris, kaša	—	80	„ deteljno, povertno	—	27
„ v Istro z morja	—	40	„ ženof, janež, ku-		
„ na Horvaš. iz Bosne	—	27	mina	—	80
Oblačila, navadne	78	75	Sita in šeti, navadne	4	20
„ iz kožuhovine	105	—	„ bolj lepe	15	75
„ lepe	157	50	Smole, navadne	—	—
„ naj lepše, kinči	262	50	„ terpentin, kamno		
Oglje, šota, premog	—	—	olje	—	42
Ol (pir), v sklenic., verčih	8	—	„ gume, terpentino-		
„ v sodih	—	80	vo olje	—	80

	fl.	k.		fl.	k.
Sočivje, bob, grah, fežol	—	26	Volna, sirova . . .	—	—
Sol, kamna, kuhana .	—	42	„ ubeljena, barvana	—	80
(Sol za kuho se ne smé vvaževati.)			Volnata preja, sirova .	5	—
Srebro, izdelano v blago	262	50	„ ubeljena, barvana	13	15
Steklo (glaz), grobo .	1	58	Volnato blago, grobo .	8	—
„ navadno, belo . . .	5	25	„ navadno, sukнено	52	50
„ srednje, brušeno .			„ srednje, žametovo	78	75
„ rezano	10	50	„ lepo, tanko, tis-		
„ lepo, barvano, zer-			kano	105	—
kala	15	75	„ naj lepše, všito,		
Svila (žida), sirova . .	—	80	šali	262	50
„ pri izvožnji	31	50	Vosek, bel in rumen .	4	20
„ sosukana	8	—	Vozovi, teški, od enega	2	63
„ pri izvožnji	10	50	„ lahki, za ljudi . . .	15	75
„ ubeljena, barvana	15	75	„ lepi, kočije	105	—
Svilnato blago, navadno	157	50	„ za železnico	262	50
„ lepo, gladko in			Zlato, izdelano v blago	262	50
pretkano	262	50	Železo, sirovo	—	42
Svinec, sirov	1	5	„ vilito	1	5
„ vlit, v plošah,			„ skovano, zvaljano,		
kroglah	4	20	jeklo	2	63
Svinčena beljava, menik	1	58	„ na pol izdelano, le-		
Svinčeno blago	15	75	meži, mački, drat	5	25
Tabak, sirov, v listih .	10	50	Železna lama (pleh),		
„ pripravljen	47	25	černa	4	20
Tolše: maslo, salo, boh			„ izlikana, pofirne-		
ali špeh	2	63	žana, pocinjena . . .	5	25
„ stearin	4	20	Železno blago, grobo .	5	25
„ ribja mast	—	53	„ navadno, orodje	10	50
„ druge masti	—	80	„ lepo, tanko izde-		
Usnje, navadno	8	—	lano	15	75
„ lepo, tiskano, po-			Žganina, vinski cvet,		
zlačeno	13	15	arak, rum	8	—
Usnjato blago	15	75	„ likér, punšev iz-		
Vino, mošt, v sklenicah,			leček, močne slad-		
verčih	13	15	čine	13	15
„ v sodih in mehovich	10	50	(Razun colnine se mora		
„ mošt iz colne iz-			pri žganini tudi po-		
jeme dalmatinske	—	95	rabnina plačati.)		
„ iz Bosne na Hor-			Žito, pšenica	—	35
vaško	2	63	„ v Istro z morja . . .	—	18
„ vsklenicah kot šam-			„ na Horvaško iz		
panjar zamašenih	15	75	Bosne	—	12
Vnetila: žveplenke, klinč-			„ soržica, rež, tur-		
ki	5	25	šica, proso, ajda	—	26
„ smodnik (pulfer)	26	25	„ ječmen, oves	—	18
„ strelne kapice . . .	52	50	Živalda, divja, majhina	—	—
			„ večja	1	58

	fl.	k.		fl.	k.
Živalski pridelki: mleko,			Živina: konji in žebeta,		
jajca	—	—	1 glava	2	10
„ čeva, mehurji	—	80	„ osli in mule	1	5
„ sir v hlebih	5	25	„ iz Bosne na Hor-		
Živina: voli, 1 glava	4	20	vaško: voli 1 glava	1	40
„ krave, junčki	2	10	ovce in koze	—	9
„ teleta	—	42	„ prešiči	—	34
„ ovce in koze	—	27	Živo srebro	8	—
„ prešiči	1	5	Živosreberne priprave,		
„ jagnjeta, kozlički			cinober	15	75
prasci	—	18			

Razun odločene colnine so še posebne plačila za vaganje, pečatenje in pisanje listkov.

Colnina pri vvožnji in izvožnji je proti deržavam nemške zveze obilno zmanjšana, ali za en del, ali za polovico, ali je celo pregledana.

Porabnina za vžitke.

Za porabo nekterih vžitkov so zdaj po vsem cesarstvu pri prodaji posebne plačila, ki so odločene po meri, tehti ali številu.

Klavna živina: voli in krave,			Meso presno, pri		
1 glava	2 fl.	10 kr.	prodaji, 1 cent	— fl.	44 kr.
„ teleta	— „	35 „	Vino, 1 vedro	1 „	40 „
„ ovce in koze	— „	14 „	Mošt, vinski 1 v.	1 „	5 „
„ jagnjeta in ko-			Mošt, sadovni 1 v.	— „	35 „
zlički	— „	9 „	Ol (pir), 1 vedro	— „	70 „
„ prešiči	— „	52 1/2 „	Žganje, 1 vedro	5 „	25 „
„ prasci	— „	26 1/2 „			

Pri nekterih večjih mestih, ki se štejejo za zaperte mesta, je za imenovane stvari večja porabnina odločena, tudi je za vsaktere druge vžitke posebno plačilo naloženo.

Mere in tehte.

Po novejših cesarskih postavah se morajo vse prodaje go-
diti po avstrijski ali dunajski meri in tehti.

Mere na dolgost.

Avstrijske postavne mere.

Milja, avstrijska	4000 sežnjev.
Seženj, dunajski	6 čevljev.
Čevelj, dunajski	12 pavcov.
Pavec (cola)	12 čert.
Poteza, v vojaški mèri	3 pavce.
Vatel, dunajski	29.579 pavc.

Druge mere.

Brač, beneški, za volno	0.878 d. vat.
Brač, beneški, za svilo	0.821 "
Čevelj, pariški	1.027 d. čev.
Dlan (4 persti)	3 d. pavc.
Kilometer, francos.	593.922 d. sež.
Komole (4 na en sež.)	1.5 d. čev.
Korak (4 na 2 sežnja)	2.4 "
Lahtra rudarska	1.033 d. sež.
Lekat (3 stari vatli)	3.381 d. vat.

Meter, francoski	3.161 d. čev.
Milimeter, franc.	0.455 d. čert.
Milja, nemška zemljomerska	3905.6 d. sež.
" italijanska	976 "
" angleška	848 "
Palica, bistriška	1.5 d. vat.
" novomeška	2 "
Ped, navadna	9 d. pavc.
" stara tekavska	8.333 "
Pest, v konjski méri	4
Seženj, francoski	6.322 d. čev.
Vatel, stari krajski (4 stare pedi)	1.127 d. vat.
" st. štajarski	1.111 "
" požunski	0.706 "
" angleški	1.172 "
Versta, rusovska	562.5 d. sež.

Mere na planoto.

Avstrijske postavne mere.

Štirjaška milja	10000 oralov.
Oral, avstrijski	1600 □ sež.
Štirjaški seženj	36 □ čev.
" čevelj	144 □ pavc.

Druge mere.

Vagan posetve	533.333 □ sež.
Postat vinograda	1200 □ "
Ara, francoska	27.112 □ "
Hektara, franc.	1.760 oral.

Mere na debelost.

Avstrijske postavne mere.

Kočni seženj	216 k. čev.
" čevelj	1728 k. pavc.

Druge mere.

Kočni pavec, pariški	1.083 d. k. pc.
Stera, francoska	31.64 k. čev.

Votle mere za suhe stvari.

Avstrijske postavne mere.

Vagan, dunajski	8 osmik.
Osminka	4 bokale.
Merica	2 bokala.
Bokal ali pinta	2 poliča.
Polič	2 maselca.

Druge mere.

Birgelj, celjovski	1.333 d. vag.
" graški	1.311 "
" marburski	1.406 "
Bokal, teržaški	1.357 d. bok.
Hektoliter, franc.	2.141 d. vag.

Liter, francoski	0.687 d. bok.
Mernik, novi krajski (16 d. bok.)	0.5 d. vag.
" stari krajski	0.437 "
" stari celjski	0.432 "
Polovnik, teržaški	0.401 "
Somma, metrična, italijanska	1.622 "
Star, krajn. (4 stari merniki)	1.748 "
" teržaški	1.5 "
Vagan, peštanski	1.232 "

Votle mere za tekoče stvari.

<i>Avstrijske postavne mere.</i>		Liter, francoski	0.627 a. bok.
Vedro, avstrijsko	40 bokalov.	Polovnjak štajarski	5 a. ved.
Bokal ali pinta	2 poliča.	Štartin, štajarski	10 "
Polič	2 maseljč.	Vedro, poljansko (15 bokalov)	0.337 "
		" horvaško in celjsko (20 b.)	0.5 "
		" trebansko (30 bokalov)	0.75 "
		" dolensko (32 bokalov)	0.8 "
		Vorna teržaška	1.162 "
<i>Druge mere.</i>			
Barigla, primorska	1.166 a. ved.		
Čeber, vipavski (50 bokalov)	1.25 "		
" ogerski veliki	1.468 "		
Hektoliter, franc.	1.718 "		
Kvinč, primorski (60 bokalov)	1.5 "		

Tehte za vaganje reči.

<i>Avstrijske postavne tehte.</i>		<i>Druge tehte.</i>	
Cent, dunajski (1.120 colnih centov)	100 funtov.	Funt, budski, 28 d. lotov.	
Funt, dunajski (1.120 colnih funtov)	32 lotov.	Gram, francoska	0.228 d. kv.
Lot, dunajski (0.035 colnega funta)	4 kvintelci.	Kilogram, francoski	1.785 d. ft.
Cent, novi colni (100 colnih funtov)	89.285 d. funt.	Kvintal, francoski (200 colnih funt.)	178.571 d. funt.
Funt, novi colni (500 francoskih gram)	28.571 lotov.	Libra, beneška	0.851 d. funt.
Manjše deline funta so desetinke, stotinke, tisućinke.		Marka, kolonijska (16 dunajskih lot.)	0.5 d. funtov.
		Pud, rusovski	29.250 d. funt.
		Tunja, mornarska	20 d. cent.
		Unča, dunajska	2 d. lot.
		" teržaška	8 d. lot.

Denarji, novi in stari.

Po novejših cesarskih postavah se morajo vse plačila šteti po novem avstrijskem denarji. Iz 1 novega funta srebra se kuje po 30 zveznih tolarjev, in po 45 avstrijskih goldinarjev, iz 1 novega funta zlata pa se kuje po 50 zveznih kron, in po 100 polkron. Veljava srebernega denarja je stanovitna, veljava zlatega in ptujega denarja se ravna po kupčijski ceni.

<i>Avstrijski postavni denarji.</i>		Goldinar, zlatnik ali forint	1 fl. — kr.
<i>Sreberni.</i>		Petica ali četertnik (4 na 1 fl.)	25 "
Veliki zvezni tolar	3 fl. — kr.	Desetica (10 na 1 fl.)	10 "
Mali zvezni tolar	1 " 50 "	Peterka (20 na 1 fl.)	5 "
Dvogoldinarski tolar	2 " — "		

Kupreni.

Groš ali trojka . . .	— fl. 3 kr.
Krajcar ali sold (100 na 1 fl.)	— " 1 "
Polkrajcar ali polsold	— " 0.5 "

Papirnati.

Bankovci po 1 fl., 5 fl., 10 fl., 100 fl. in 1000 fl.	
--	--

Razmera starih in novih denarjev.

100 fl. konvencijnih	105 fl. — kr.
100 " dun. veljave	42 " — "
100 " renskih	87.50 " — "
100 lir avstrijskih	35 " — "

Stari avstrijski denarji.

Sreberni.

Dvogoldinarski tolar in avstrijan. skudo	2 fl. 10 kr.
Goldinar, polskudo . . .	1 " 5 "
Dvajsetica nova, in avstrijan. lira	— " 35 "
" stara	— " 34 "
Desetica, pollira	— " 17 "
Peterka, četertlira	— " 8.5 "
Šestica, nova	— " 10 "
Groš, sreberni	— " 5 "
Križavec	2 " 30 "
Polkrižavec	1 " 12 "
Četertkrižavec	— " 55 "

Kupreni.

Krajcar	1.5 kr.
Polkrajcar	0.5 "

Drugi denarji.

Zlati.

Krona, zlata nova	13 fl. 50 kr.
Polkrona	6 " 75 "
Cekin ali dukat, av- strijski	4 " 72.5 "
Suverendor ali so- vran avstrijski	14 " — "
Friderikdor, pruski	7 " 70 "
Imperial, ruski	8 " 1.5 "
Napoleonodor, fran- coski (20 frankov)	8 " — "
Suverendor, angle- ški	10 " — "

Sreberni.

Frank, francoski	— fl. 40 kr.
Funt šterlingov, an- gleški	10 " — "
Goldinar, južanonem- ški	— " 86.9 "
Lira, italijanska	— " 40 "
Rubelj, ruski	1 " 61 "
Skudo, rimski	2 " 13.5 "
Tolar, za 5 frankov	2 " — "
" za 5 lir ital.	2 " — "

Pri premenjevanji starega in novega denarja sploh velja vodilo :

4 stari krajcarji dajo 7 novih; 20 starih goldinarjev da 21 novih; in 1 star goldinar da 1 gld. 5 kr. novega denarja.

Stari krajcarji se lahko premenijo v nove, če se k številu starih pridene polovica in še četertina tistega števila. Na pr. 20 kr.; k 20 polovica 10, in še četertina 5, je to 35 n. kr.

Stari goldinarji se premenijo v nove, če se k številu starih prišteje po 5 odstotka ali percentov; na pr. 100 fl. da 105 n. fl.

Denar dunajske veljave se lahko premeni naj poprej v konvencijnega (250 fl. dun. velj. da 100 fl. konv.), po tem v novega.

Premenjava starega avstr. denarja v novega.

Stari denar		Novi denar		Stari denar		Novi denar	
fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
—	$\frac{1}{4}$	—	0·43	—	42	—	73·5
—	$\frac{1}{2}$	—	0·87	—	43	—	75·25
—	$\frac{3}{4}$	—	1·31	—	44	—	77
—	1	—	1·75	—	45	—	78·75
—	2	—	3·5	—	46	—	80·5
—	3	—	5·25	—	47	—	82·25
—	4	—	7	—	48	—	84
—	5	—	8·75	—	49	—	85·75
—	6	—	10·5	—	50	—	87·5
—	7	—	12·25	—	51	—	89·25
—	8	—	14	—	52	—	91
—	9	—	15·75	—	53	—	92·75
—	10	—	17·5	—	54	—	94·5
—	11	—	19·25	—	55	—	96·25
—	12	—	21	—	56	—	98
—	13	—	22·75	—	57	—	99·75
—	14	—	24·5	—	58	1	1·5
—	15	—	26·25	—	59	1	3·25
—	16	—	28	1	—	1	5
—	17	—	29·75	2	—	2	10
—	18	—	31·5	3	—	3	15
—	19	—	33·25	4	—	4	20
—	20	—	35	5	—	5	25
—	21	—	36·75	6	—	6	30
—	22	—	38·5	7	—	7	35
—	23	—	40·25	8	—	8	40
—	24	—	42	9	—	9	45
—	25	—	43·75	10	—	10	50
—	26	—	45·5	11	—	11	55
—	27	—	47·25	12	—	12	60
—	28	—	49	13	—	13	65
—	29	—	50·75	14	—	14	70
—	30	—	52·5	15	—	15	75
—	31	—	54·25	16	—	16	80
—	32	—	56	17	—	17	85
—	33	—	57·75	18	—	18	90
—	34	—	59·5	19	—	19	95
—	35	—	61·25	20	—	21	—
—	36	—	63	21	—	22	5
—	37	—	64·75	22	—	23	10
—	38	—	66·5	23	—	24	15
—	39	—	68·25	24	—	25	20
—	40	—	70	25	—	26	25
—	41	—	71·75	26	—	27	30

Stari denar		Novi denar		Stari denar		Novi denar	
fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
27	—	28	35	73	—	76	65
28	—	29	40	74	—	77	70
29	—	30	45	75	—	78	75
30	—	31	50	76	—	79	80
31	—	32	55	77	—	80	85
32	—	33	60	78	—	81	90
33	—	34	65	79	—	82	95
34	—	35	70	80	—	84	—
35	—	36	75	81	—	85	5
36	—	37	80	82	—	86	10
37	—	38	85	83	—	87	15
38	—	39	90	84	—	88	20
39	—	40	95	85	—	89	25
40	—	42	—	86	—	90	30
41	—	43	5	87	—	91	35
42	—	44	10	88	—	92	40
43	—	45	15	89	—	93	45
44	—	46	20	90	—	94	50
45	—	47	25	91	—	95	55
46	—	48	30	92	—	96	60
47	—	49	35	93	—	97	65
48	—	50	40	94	—	98	70
49	—	51	45	95	—	99	75
50	—	52	50	96	—	100	80
51	—	53	55	97	—	101	85
52	—	54	60	98	—	102	90
53	—	55	65	99	—	103	95
54	—	56	70	100	—	105	—
55	—	57	75	200	—	210	—
56	—	58	80	300	—	315	—
57	—	59	85	400	—	420	—
58	—	60	90	500	—	525	—
59	—	61	95	600	—	630	—
60	—	63	—	700	—	735	—
61	—	64	5	800	—	840	—
62	—	65	10	900	—	945	—
63	—	66	15	1000	—	1050	—
64	—	67	20	2000	—	2100	—
65	—	68	25	3000	—	3150	—
66	—	69	30	4000	—	4200	—
67	—	70	35	5000	—	5250	—
68	—	71	40	6000	—	6300	—
69	—	72	45	7000	—	7350	—
70	—	73	50	8000	—	8400	—
71	—	74	55	9000	—	9450	—
72	—	75	60	10000	—	10500	—

Poštetev obrest ali interesov.

Kapital		na 1 leto		na 1 mesec		Kapital		na 1 leto		na 1 mesec	
fl.		fl.	kr.	fl.	kr.	fl.		fl.	kr.	fl.	kr.
Po 1 od 100						Po 2¹/₂ od 100					
od	1	—	1	—	0-08	od	1	—	2-5	—	0-20
	2	—	2	—	0-16		2	—	5	—	0-41
	3	—	3	—	0-24		3	—	7-5	—	0-62
	4	—	4	—	0-33		4	—	10	—	0-83
	5	—	5	—	0-41		5	—	12-5	—	1-04
	6	—	6	—	0-49		6	—	15	—	1-24
	7	—	7	—	0-58		7	—	17-5	—	1-45
	8	—	8	—	0-66		8	—	20	—	1-66
	9	—	9	—	0-74		9	—	22-5	—	1-87
	10	—	10	—	0-83		10	—	25	—	2-08
	20	—	20	—	1-66		20	—	50	—	4-17
	30	—	30	—	2-49		30	—	75	—	6-25
	40	—	40	—	3-33		40	1	—	—	8-34
	50	—	50	—	4-16		50	1	25	—	10-43
	100	1	—	—	8-33		100	2	50	—	20-86
	200	2	—	—	16-66		200	5	—	—	41-73
	300	3	—	—	24-99		300	7	50	—	62-59
	400	4	—	—	33-33		400	10	—	—	83-45
	500	5	—	—	41-66		500	12	50	1	4-33
	1000	10	—	—	83-33		1000	25	—	2	8-66
Po 2 od 100						po 3 od 100					
od	1	—	2	—	0-16	od	1	—	3	—	0-25
	2	—	4	—	0-33		2	—	6	—	0-50
	3	—	6	—	0-49		3	—	9	—	0-75
	4	—	8	—	0-66		4	—	12	—	1-00
	5	—	10	—	0-83		5	—	15	—	1-25
	6	—	12	—	0-99		6	—	18	—	1-50
	7	—	14	—	1-16		7	—	21	—	1-75
	8	—	16	—	1-33		8	—	24	—	2-00
	9	—	18	—	1-49		9	—	27	—	2-25
	10	—	20	—	1-66		10	—	30	—	2-50
	20	—	40	—	3-33		20	—	60	—	5-00
	30	—	60	—	4-99		30	—	90	—	7-50
	40	—	80	—	6-66		40	1	20	—	10-00
	50	1	—	—	8-33		50	1	50	—	12-50
	100	2	—	—	16-66		100	3	—	—	25-00
	200	4	—	—	33-33		200	6	—	—	50-00
	300	6	—	—	49-99		300	9	—	—	75-00
	400	8	—	—	66-66		400	12	—	1	—
	500	10	—	—	83-33		500	15	—	1	25-00
	1000	20	—	1	66-66		1000	30	—	2	50-00

Poštetev obrest ali interesov.

Kapital		na 1 leto		na 1 mesec		Kapital		na 1 leto		na 1 mesec	
fl.		fl.	kr.	fl.	kr.	fl.		fl.	kr.	fl.	kr.
po 3¹/₂ od 100						po 5 od 100					
od	1	—	3·5	—	0·29	od	1	—	5	—	0·41
	2	—	7	—	0·58		2	—	10	—	0·93
	3	—	10·5	—	0·87		3	—	15	—	1·24
	4	—	14	—	1·16		4	—	20	—	1·66
	5	—	17·5	—	1·45		5	—	25	—	2·08
	6	—	21	—	1·74		6	—	30	—	2·49
	7	—	24·5	—	2·04		7	—	35	—	2·91
	8	—	28	—	2·33		8	—	40	—	3·33
	9	—	31·5	—	2·62		9	—	45	—	3·74
	10	—	35	—	2·91		10	—	50	—	4·16
	20	—	70	—	5·83		20	1	—	—	9·33
	30	1	5	—	8·74		30	1	50	—	12·49
	40	1	40	—	11·66		40	2	—	—	16·66
	50	1	75	—	14·58		50	2	50	—	20·83
	100	3	50	—	29·16		100	5	—	—	41·66
	200	7	—	—	58·33		200	10	—	—	93·33
	300	10	50	—	87·94		300	15	—	1	24·99
	400	14	—	1	16·66		400	20	—	1	66·66
	500	17	50	1	45·83		500	25	—	2	8·33
	1000	35	—	2	91·66		1000	50	—	4	16·66
po 4 od 100						po 6 od 100					
od	1	—	4	—	0·33	od	1	—	6	—	0·5
	2	—	8	—	0·66		2	—	12	—	1
	3	—	12	—	0·99		3	—	18	—	1·5
	4	—	16	—	1·33		4	—	24	—	2
	5	—	20	—	1·66		5	—	30	—	2·5
	6	—	24	—	1·99		6	—	36	—	3
	7	—	28	—	2·33		7	—	42	—	3·5
	8	—	32	—	2·66		8	—	48	—	4
	9	—	36	—	2·99		9	—	54	—	4·5
	10	—	40	—	3·33		10	—	60	—	5
	20	—	80	—	6·66		20	1	20	—	10
	30	1	20	—	9·99		30	1	80	—	15
	40	1	60	—	13·33		40	2	40	—	20
	50	2	—	—	16·66		50	3	—	—	25
	100	4	—	—	33·33		100	6	—	—	50
	200	8	—	—	66·66		200	12	—	1	—
	300	12	—	1	—		300	18	—	1	50
	400	16	—	1	33·33		400	24	—	2	—
	500	20	—	1	66·66		500	30	—	2	50
	1000	40	—	3	33·33		1000	60	—	5	—

Sejmi, bližnji in daljni.

Na Krajskem.

- V Ljubljani**, glavnem mestu, v 3. poned. po sv. 3 kraljih, v 1. poned. m. maja, v poned. po sv. Petru in Pavlu, po malem šmarnu, in po sv. Leopoldu; vsak sejem terpi ves teden.
- V Bistrici**, na Pivki, v poned. po sv. Jurju, in po sv. Martinu
- V Bistrici**, v Bohinju, 24. jun. in 6. dec.
- Na Blokah**, nad Ložem, v poned. po sv. imenu Jezusovem, in 29. sept.
- V Bučki**, v Kerškem kant., 24. febr., 25. apr., v poned. pred kresom, v poned. pred sv. Mihelom, in 11. nov.
- V Cerkljah**, 17. jan., veliki petek, 16. avg. in 21. okt.
- V Čerknici**, 24. febr., v 4. poned. po veliki noči, 26. jul, in 2. nov.
- V Čermošnicah**, v Novomeškem kant., 12. marca, 24. jun., in v poned. po roženkr. nedelji.
- V Črnem verhu**, nad Vipavo, 24. apr., in v poned. po mal. Šmarnu.
- V Črnomlju**, vsaki kvaterni torek, veliki torek, v torek po sv. Petru in Pavlu, in po sv. Simonu in Judu.
- V Česnicah**, v Berdskem kant., velikon. torek, 24. jun., in 28. okt.
- V Doberničah**, v Trebanskem kant., 21. apr., 4. maj., in 7. jul.
- Na Dobrovi**, 14. febr., veliki poned., in 29. avg.
- V Dobu**, v Berdskem kant., vsak poned. po kvaterni nedelji.
- V Doljih**, v Mokronoškem kant., 20. jan., v 3. poned. po veliki-noči, v poned. pred sv. Lovrencom, in 29. sept.
- V Dolu**, v Berdskem kant., 26. marca, in 5. avg.
- V Gočah**, na Vipavskem, 30. nov.
- V št. Gothardu**, v Berdskem kant., cvetni petek, 5. maj., 25. maj., in 2. jul.
- V Grahovem**, v Planinskem kant., 9 febr., in 17. apr.
- V Idrii**, veliko sredo, 16. maj, 15. okt., in 4. dec.
- V Idrii spodni**, (pri fari), 3. maj., 17. aug., v poned. po roženkr. ned., in 11. nov.
- Na Igu**, 27. febr., 20. marc., v 2. poned. po velikinoči, binkošta. četertek, 10. avg., in 11. nov.
- V Istakah** pri sv. Jurju, v Litijskem kant., 24. apr., in v poned. po sv. Tilnu.
- V št. Jerneju**, v Kostanjevskem kant., v poned. po sv. Trojici, 24. avg., in v poned. po vernih dušah.
- Na Jesenicah**, v Radoliškem kant., 22. jul., in 2. nov.
- V št. Jurju**, pri Svibnem, v Radeškem kant., 24. apr., in 24. jun.
- V Kamni gorici**, v Radoliškem kant., 10. avg., in 4. dec.
- V Kamniku**, 20. jan., 12. marc., 9. jun., 24. avg., 15. okt., in 4. dec.
- Na Kerki**, v Višnjem kant., v poned. po sv. 3 kraljih, 16. maj., 5. jun., in v poned. po roženkr. ned.
- V Kerškem**, 3. febr., pustni ponedeljek, 18. marc., 4. maj., 4. jun., 2. avg., v poned. po sv. Lukežu, in 25. nov.

- V *Kočevju*, 20. jan., 4. maj., 15. jun., 25. jul., 24. avg., 30. nov., 31. dec.
 V *Košanjevici*, v poned. po tihi ned., po sv. Jakobu, po sv. Mihelu, in kvat. poned. v adventu.
 V *Krajnski gori*, v poned. pred žegnansko ned.
 V *Kranju*, 25. apr., 1. avg., 21. sept., 18. okt., in 11. nov.
 V *Krašnji*, v Berdskem kant., 5. avg., in 21. dec.
 V *Kropi*, v Radoljskem kant., 12. jul., in 6. nov.
 V št. *Lambertu*, v Litijskem kant., 14. febr., 22. maj., in 17. sept.
 V *Lašičah*, v poned. pred sv. Matijem, in 9. sept.
 V *Leskovcu*, pri Kerškem, v poned. pred sv. Jurjem, in 14. avg.
 V *Litii*, v poned. po 4. nedelji v postu, 4. maj., v poned. po sv. Telesu, po sv. Mihelu, in po sv. Miklavžu.
 V *Logatcu doljnem*, v Planinskem kant., 12. marc.
 V *Logatcu gornjem*, v petek po vnebohodu Krist., v poned. po roženkr. ned., in 13. dec.
 V *Loki*, 17. marc., 24. apr., binkoštni torek, 24. jul., 24. avg., 29. sept., in 25. nov.
 V *Ložu*, 4. maj., 16. avg., in 28. okt.
 V št. *Lovrencu*, v Trebanskem kant., 10. avg., in 23. nov.
 V *Lukovcu*, v Berdskem kant., 3. febr., 26. marca, 27. apr., in 9. sept.
 V *Matenji vasi*, v Postojnskem kant., 24. jun.
 V *Mengsu*, 9. febr., 17. marc., 25. maj., 29. sept., 6. nov., in 13. dec.
 V *Metliki*, v torek po sv. 3 kraljih, po svečnici, po sv. Jožefu, po beli ned., po binkoštih, po sv. Marjeti, po velikem šmarnu, po sv. Mihelu, po sv. Martinu, in po sv. Miklavžu.
 Na *Mirni*, v Trebanskem kant., 24. jun., in 3. nov.
 V *Mirni peči*, v Novomeškem kant., 20. marc., 31. maj., 30. jun., 29. sept., in 29. dec.
 V *Mokronogu*, v sab. pred tiho ned., v sab. pred sv. Jernejem, 28. okt., in 9. dec.
 V *Moravčah*, v Berdskem kant., 24. febr., veliki poned., 16. maj., 21. jun., in 11. nov.
 V *Motniku*, v Kamniškem kant., 12. febr., v 3. poned. v postu, 22. apr., 2. jun., in v sredo po roženkr. nedelji.
 V *Novem mestu*, v torek po sv. Antonu p., pred sv. Jurjem, po sv. Jerneju, po sv. Luku, in po sv. Andreju.
 V *Planini*, 24. apr., 12. jul., 16. avg., in 30. nov.
 V *Polhovem gradcu*, v Verhniškem kant., v poned. pred tiho ned., in 13. jun.
 V *Podveljbu*, na Vipavskem, 25. maja, in kvaterni četrtek v jeseni.
 V *Polšnjeku*, v Litijskem kant., v poned. po sv. Urhu.
 V *Postojni*, v poned. po vnebohodu Krist., 24. avg., 18. okt., in 3. dec.
 V *Radečah*, v 1. poned. v postu, v poned. pred sv. Jurjem, 28. jun., 1. sept., v poned. po sv. Martinu, in 27. dec.
 V *Radohovi vasi*, v Višnjagorskem kant., 2. jan., pustni poned., v poned. pred sv. Urbanom, in pred sv. Lukom.
 V *Radolici*, 12. marc., 24. apr., binkoštni torek, 26. jul., 28. okt., 13. dec.
 Na *Raki*, v Kerškem kant., kvaterno sab. v postu in 19. nov.

- V *Rasdertem*, v Senožškem kant., 14. febr., in 11. nov.
 V *Ratečah*, pri Krajski gori, v poned. po žegnanski ned.
 V *Ribnici*, 2. jan., v 2. poned. po veliki noči, 24. jun., v poned. po 2. avg., in 21. sept.
 V *Rohtah*, v Verhniškem kant., v poned. po tihi ned., 24. jun., 10. avg., in 29. sept.
 V št. *Rupertu*, v Mokronoškem kant., 16. avg., in v poned. pred s. Luk.
 V *Senožčeah*, v binkoštni četert., in v poned. po kvat. nedelji v jeseni.
 Na *Skaručni*, v Kamniškem kant., 15. apr., 1. sept., in 28. okt.
 Na *Slančjem verhu*, v Mokronoškem kant., 4. jul.
 V *Slapjem*, na Vipavskem, veliki poned., in 22. nov.
 V *Soderšici*, v Ribniškem kant., v poned. pred sv. Gregorjem, 22. jul., in 15. okt.
 V *Sorici*, v Loškem kant., 1. maj., in 18. okt.
 V *Starem logu*, na Kočevskem, 13. apr.
 V *Starem tergu*, v Černomeljskem kant., 13. jun., in 1. okt.
 V *Švibnem*, v Radeškem kant., 1. maj., in 25. maja.
 V *Šmarji*, v Ljubljanskem kant., 16. maja.
 V *Šmartnem*, pri Litli, v poned. po sv. Jakobu, in po sv. Martinu.
 V *Šturji*, na Vipavskem, 1. febr., v poned. po beli ned., in v sredo po roženkr. ned.
 V *Ternovem*, na Pivki, v poned. po sv. 3 kraljih, po sv. Petru in Pavlu, in 19. okt.
 V *Terčišu*, (pri sveti Trojici), v Mokronoškem kant., v poned. pred vnebohodom Krist., po sv. Trojici, in 23. jun.
 V *Teršiču*, 18. marc., veliki četrtek, in poned. po sv. Trojici, 30. nov., in 21. dec.
 V *Toplicah*, pri Novem mestu, 21. jan., v četrtek po sv. Matiju, po sv. Florijanu, pred vnebovzetjem Marije D., in po roženkr. ned.
 Na *Travi*, na Kočevskem, 1. maj., v poned. po sv. Urhu, in 10. avg.
 Na *Trebelnem*, v Mokronoškem kant., v sab. po velikinoči.
 V *Trebnem*, 13. jun., 12. jul., in 16. avg.
 V *Turjaku*, v Laščanskem kant., 12. marc., in 30. nov.
 Na *Uncu*, v Planinskem kant., 17. jan., in 1. poned. m. marca.
 Na *Vačah*, v Litijskem kant., v poned. po beli ned., v torek po sv. Trojici, 16. avg., in 30. nov.
 Na *Veliki toki*, v Trebanskem kant., 12. maj., in 25. jul.
 Na *Verhniki*, v kvat. poned. v postu, velikonočni torek, v poned. pred vnebohodom Krist., po sv. Trojici, 25. jul., 6. nov., in 27. dec.
 V *Verhpolju*, na Vipavskem, 22. jan., in 9. jun.
 Na *Veseli gori*, v Mokronoškem kant., 12. marc., in v sab. pred angeljsko ned.
 V št. *Vidu*, nad Blokami, v poned. po sv. Gregorju, po sv. Vidu, in po sv. Jerneju.
 V št. *Vidu*, pri Zatičini, velikonočno sredo, binkoštni torek, 15. jun., v poned. po malem šmarnu, in po roženkr. ned.
 V št. *Vidu*, na Vipavskem, 14. marc., 15. jun., in 14. avg.
 V *Vipavi*, pustni poned., velikonočni torek, v poned. po angeljski ned., in 28. oktobra.

- V *Višnji gori*, vsaki poned. po kvaterni ned., veliki poned., 24. jun., 26. jul., 1. sept., in v poned. po vsih svetnikih.
 V *Zagorju*, za Savo, 9. febr., 12. maj., 30. jun., 2. nov., 31. dec.
 V *Zagorju*, na Pivki, 17. jan., vel. poned., binkoštni poned., in 11. nov.
 V *Zatičini*, v Višenjskem kant., veliki četrtek, v poned. po vnebohodu Krist., 20. avg., in 25. nov.
 V *Železnikih*, 17. jan., velikonočni torek, 10. avg., in 30. nov.
 V *Žirch*, v Iderskem kant., sredpostno sredo, 4. jul., in 21. okt.
 V *Zušembergu*, 3. febr., 12. marca, 24. apr., 9. jun., v dan po vnebohodu Krist., 14. sept., 28. okt., in 6. dec.

Na Štajarskem.

- V *Gradcu*, glavnem mestu, v 4. poned. v postu, in 1. sept.; vsak sejem terpi tri tedne.
 V št. *Andrašu*, pri Ptujem, 20. jan., in 30. nov.
 V *Arnožu*, v Lipniškem kant., 20. jan., cvetni petek, in 24. sept.
 V *Arvežu*, v Graškem okrogu, 24. febr., križev poned., 20. jul., 24. avg., v poned. po sv. Mihelu, in 21. nov.
 Pri sv. *Barbari*, v Ptujskem kant., 20. marc., v velikonočni torek, 5. maja, 15. jun., v poned. po škapul. ned., 10. avg., in 29. sept.
 V *Bistrici slovenski*, 24. febr., 27. marca, 4. maja, 25. jul., 24. avg., in 29. sept.
 V *Braslovcah*, v Vranskem kant., v poned. po sv. Matiju, cvetni petek, križev sredo, in v poned. pred sv. Matevžem.
 V *Brežcah*, 14. febr., v poned. po sv. Florjanu, 13. jun., 10. avg., 6. nov., in kvat. sab. v adventu.
 V *Bruku*, poleg Mure, v 1. poned. v postu, binkoštni torek, in 11. nov.
 V *Celju*, sredpostno sredo, 1. maja, 15. jun., 10. in 28. avg., 21. okt., in 30. nov.
 Pri sv. *Duhu*, v Ločah, v Konjiškem kant., velikon. torek, in 13. jun.
 Pri sv. *Emi*, v Jelšograškem kant., v binkoštni torek.
 Pri št. *Florjanu*, v Landsberskem kant., 4. maja, vsaki kvat. poned., veliki četrtek, in 21. dec.
 V *Frauhajmu*, v Marburskem kant., 26. jul., in 21. sept.
 V *Firstenfeldu*, v Graškem okrogu, v 2. poned. po božiču, križev poned., 24. jun., 28. avg., v poned. pred vsemi sveti, in pred sv. Miklavžem.
 V *Gomilici*, v Lipniškem kant., 25. jan., 30. jun., in 14. nov.
 V *Gomilskem*, v Vranskem kant., 4. dec.
 Na *Hajdini*, v Marburskem kant., 5. sab. po velikinoči, 1. maja, in 30. avg.
 V *Hojcah*, v Marburskem kant., 23. apr.
 V št. *Ilu*, v Marburskem kant., 5. apr., in 4. sept.
 V *Ivnici*, v Graškem okrogu, cvetni petek, 23. apr., 22. jul., in 14. sept.
 V št. *Janšu*, v Marenberskem kant., 17. jan., in v poned. po sv. imenu Mariinem.
 V *Jarenini*, v Marburskem kant., 3. febr., veliki četrtek, križev poned., 10. avg., 16. avg., in v poned. po roženkranski nedelji.
 V *Judenburgu*, v petek po vnebohodu Krist., in 21. okt.
 V št. *Jurju*, v št. Lenartskem kant., 23. apr.

- V št. *Jurju*, v Marburskem kant., 23. apr., in 8. jul.
- V št. *Jurju*, pod Rifnikom v Celjskem kant., 12. marc., 23. apr., 4. maj., v poned. po sv. Trojici, 22. jun., po kvat. ned. v jeseni, in 28. okt.
- V *Konjicah*, veliki četrtek, v poned. po sv. Jurju, križovo sredo, 24. jun., 31. jul., v poned. po sv. Mihelu, in 3. nov.
- V *Kostrivnici*, v Rogaškem kant., 10. marca, 25. apr., 15. jun., 30. jul.
- V *Kozjem*, 16. apr., 25. jul., in 7. sept.
- Pri sv. *Križu*, v Lutensberskem kant., 26. jul.
- Na *Laškem*, 24. febr., veliki četrtek, 23. apr., binkoštni torek, 24. jun., 21. sept., 11. nov., in 21. dec.
- V *Lambahu*, v Marburskem kant., 15. jun., in 16. avg.
- V *Lembergu*, v Jelsograškem kant., v 4. poned. v postu, cvetni petek, 12. apr., v poned. po sv. Urhu, in 5. avg.
- V *Landsbergu*, v Graškem okrogu, 2. nov.
- V št. *Lenartu*, v slov. goricah, v poned. po beli ned., 24. jun., 2. avg., in 6. nov.
- V *Lipnici*, v Graškem okrogu, v poned. po svečnici, 1. maja, 25. jul., in 11. nov.
- V *Ljubnem*, na gornjem Štaj., 25. jul., in 30. nov.
- Na *Ljubnem*, v Gornjograškem kant., 1. maj., in 19. nov.
- V *Loki*, v Laškem kant., 22. maj., v poned. po sv. imenu Mariinem.
- V št. *Lovrencu*, na Ptujskem polju, 10. avg., in 29. sept.
- V št. *Lovrencu*, v pušavi, v Marburskem kant., 4. maj., in 10. avg.
- V *Lučah*, v Arveškem kant., velikonočni in binkoštni torek, 10. avg., 21. sept., in 6. dec.
- V *Lutensbergu*, velikonočni in vsaki kvat. torek.
- Pri sv. *Magdalen*i, pri Marburgu, 22. jul.
- V *Marburgu*, v sab. pred svečnico, 4. jul. in v sab. po sv. Luka.
- V *Marenbergu*, v 4. poned. po božiču, cvetni poned., binkoštni torek, 29. sept., in 11. nov.
- V *Mariinem Celju*, na gornjem Štaj., v petek po vnebohodu Krist. in 16. avg.
- Pri sv. *Marjeti*, v Ptujskem kant., 20. jul.
- Pri *Materi Božji*, v pušavi, v Marburskem kant., v poned. po velikem šmarnu.
- V *Mozirju*, v Gornjograškem kant., 5. apr., 15. jun., v poned. pred malem šmarnom, 16. avg., in 18. okt.
- V *Mureku*, 16. marc., 16. maj., 14. avg., 29. sept., in 6. dec.
- Pri *Novi cerkvi*, v Celjskem kant., 10. avg.
- Pri *Novi štifti*, v Ptujskem kant., 18. marca, velikonočni torek, in 2. jul.
- V *Olimju*, v Kozjanskem kant., 22. maj., v poned. pred binkošti, in 30. jun.
- V *Ormuču*, cvetni petek, v poned. po s. Jakobu, in 11. nov.
- Pri sv. *Petru*, pod sv. gorami, v Kozjanskem kant., 7. sept.
- Na *Pilstanju*, v Kozjanskem kant., 9. jun., 16. avg., in 29. sept.
- Na *Planini*, v Kozjanskem kant., 1. marc., 12. maja, 15. jun., 13. jul., 15. okt., in 3. dec.
- Podsredo*, v Kozjanskem kant., v tiho saboto, 3. maj., v binkoštno sab., 24. jun., 21. sept., in 19. nov.

- Podčetertkom*, v Kozjanskem kant., 16. marca, velikonočni torek, 10. avg., in 21. nov.
- Na *Polju*, v Kozjanskem kant., 8. maja, in 4. dec.
- V *Ptuju*, 23. apr., 5. avg., in 25. nov.
- V *Radgoni*, v Graškem okrogu, 14 dni pred pustom, binkoštni torek, 10. avg., in 15. nov.
- V *Rajhenbergu*, v Sevniskem kant., veliki četrtek, v poned. pred binkošti, v poned. po sv. Telesu, in 30. jun.
- V *Rogatcu*, 24. febr., 21. marc., v poned. po beli nedelji, križev poned., 25. maj., 13. jun., 12. jul., 24. avg., 14. sept., in 30. nov.
- V št. *Rupertu*, v št. Lenartskem kant., 24. sept.
- V *Rušah*, v Marburskem kant., v poned., četrtek in saboto po malem šmarnu.
- V *Selnici*, v Marburskem kant., veliki poned., 3. maja, in 6. nov.
- V *Sevnici*, na Savi, 14. febr., cvetni poned., velikonočno sredo, in 22. jun.
- V *Slovenjemgradu*, 25. jan., v 4. in 6. saboto v postu, 12. maj., 10. avg., in 10. nov.
- V *spodnji Poljskavi*, v Bistriškem kant., 10. marca, in 30. jun.
- V *Središču*, v Ormuškem kant., 14. febr., binkoštni torek, in 24. avg.
- V *Svičini*, v Marburskem kant., 16. marc., 4. maja, in 30. nov.
- V *Šetalih*, v Marburskem kant., 24. jun., 25. jul., in v poned. po velikem šmarnu.
- V *Šmarji*, v Celjskem kant., v poned. po sv. 3 kraljih, v 3. poned. po velikinoči, v poned. po sv. imenu Mariinem, in 4. dec.
- V *Šoštanju*, velikon. torek, 22. jun., 12. jul., in 29. sept.
- V *Štrasu*, v Lipniškem kant., 26. marc., 24. jun., in 28. nov.
- V *Švambergu*, v Graškem okrogu, 12. marc., in 24. jun.
- Na *Teharjih*, v Celjskem kant., 21. jan., 26. marc., 12. maj., in 26. jul.
- Pri sv. *Trojici*, v št. Lenartskem kant., 4. maj., 28. maj., 16. avg., 28. avg., in 24. sept.
- V *Velenju*, v Šoštanskem kant., 1. maj., križev poned., in 24. avg.
- V št. *Vidu*, v Ptujskem kant., 15. jun., 6. sept., in 6. nov.
- V *Vitanju*, v Konjiškem kant., sredpostno sredo, 25. maj., in 20. jul.
- V *Vajniku*, v Celjskem kant., v poned. pred svečnico, po beli ned., 16. maj., 4. jul., in 18. okt.
- V *Vajtsbergu*, v Graškem okrogu, 1. torek v postu, velikonočni petek, 24. avg., 29. sept., in 28. okt.
- Na *Vranskem*, velikonočni torek, in 2. sredo po velikinoči.
- V *Vildonu*, v Graškem okrogu, 24. febr., velikon. torek, 2. jul., 22. jul., 29. sept., in 25. nov.
- V *Zavcu*, v Celjskem kant., 14. febr., 29. avg., in 4. okt.

Na Koroškem.

- V *Celjovcu*, glavnem mestu, v poned. po sv. Janezu N., in po sv. v Uršuli; vsak sejem 14 dni.
- V *Africu*, v Beljaškem kant., v tihi čert., v poned. pred sv. Lukom, in po sv. Katarini.

- V *Althofnu*, velikon. in binkoš. torek, in v poned. po sv. Martinu.
 V št. *Andražu*, cvetni petek, 3. maja, 28. avg., in 30. nov.
 V *Beljaku*, v poned. po sv. 3 kraljih, in po sv. Lovrencu.
 V *Blajbergu*, nemškem, v Beljaškem kant., 21. avg.
 V *Černi*, v Pliberskem kant., v poned. po sv. Florijanu, in po sv. Jerneju.
 V *Doberli vasi*, v poned. pred sv. Lukom.
 V *Dravbergu*, doljnem, v št. Pavelskem kant., 21. sept.
 V *Dravbergu*, zgornjem, v Grajfenberskem kant., na pepelnico, v sredpostni petek, velikonočni torek, 4. maja, 14. in 28. jun., 9. in 24. nov.
 V *Eberstanju*, v torek pred cvetnico, pred binkošti, 29. sept., in 27. dec.
 V *Feldkirhnu*, v tergu, v poned. po znajd. sv. križa, in 24. avg.
 V *Frežah*, 3 febr., 1. maj., 24. avg., in 28. okt.
 V *Gmindu*, v sab. po sv. treh kraljih, v 1. torek v postu, v poned. po malem šmarnu, po sv. Luku, in 25. nov.
 V *Gradišu*, v Freškem kant., v poned. po beli ned., po malem šmarnu, po sv. Marjeti, in 30. nov.
 V *Grajfenbergu*, 15. in 28. jun., 29. sept., in 25. nov.
 V *Gribinju*, v Velkovskem kant., v poned. po sv. Jožefu.
 V *Gutstanju*, v Pliberskem kant., 23. apr., 24. jun., in 21. okt.
 Pri sv. *Hemi*, na Kerki, 20. jan., bink. torek, in 11. nov.
 V št. *Jakobu*, v Rožu, v poned. po malem šmarnu.
 V *Kapli*, 1. maj., 2. jul., in 28. okt.
 V *Kotocah*, v Mavtenskem kant., 3. febr., v petek po vnebohođu Krist., 24. avg., in 2. poned. m. okt.
 V *Kutarčah*, v Althofenskem kant., pustni poned., 26. jul., in 21. okt.
 V *Labodi*, v št. Pavelskem kant., 12., marc., 4. maj., 24. avg., in 7. dec.
 V št. *Lenartu*, velikonočni in binkoštni torek, 10. avg., in 28. okt.
 V *Mavtnu*, 25. apr., v poned. pred s. Mihelom.
 V *Milštat*, v sredo po sv. 3 kraljih, v 4. torek v postu, 23. apr., 18. okt., in kvat. sredo v adventu.
 V št. *Mohorju*, cvetni poned., v torek pred binkošti, in 28. okt.
 V *Mozirju*, v Celjovskem kant., 23. apr., in v poned. pred sv. Ursula.
 V *Naborjetu*, v Trebiškem kant., v poned. pred vsemi svetniki.
 V *Paternionu*, v pustni poned., 8. jul., v poned. pred sv. Martinom, in kvat. poned. v adventu.
 V št. *Pavlu*, 25. jan., velikon. in bink. torek, in 29. sept.
 V *Pliberku*, 8. jun., 1. sept., in 6. nov.
 V *Podgorjah*, v Podklosterskem kant., binkoštni torek.
Podklostrom, 4. maj., in v poned. po vseh svetih.
 V *Pontablu*, v Trebiškem kant., 30. jun., in 16. okt.
 V *Pusarnici*, v Špitalskem kant., veliki poned., in 29. sept.
 V *Rajhenfelsu*, v št. Lenartskem kant., 25. jul.
 V *Renvegu*, v Gmindskem kant., velikon. torek., 1. maj., in kvat. četrtek v jeseni.
 V *Rožeku*, za Dravo, 29. sept.
 V *Šaksenbergu*, v Špitalskem kant., 1. maja, 25. jul., in 28. okt.
 V *Špitalu*, v 4. poned. v postu, in v poned. po sv. Martinu.

- V *Štrasbergu*, v poned. po sv. 3 kraljih, v 1. četrtek v postu, 25. jul., 10. avg., in 6. dec.
 Na *Trebišu*, v 1. sab. m. aprila, 30. jun., 16. okt., in 1. sab. m. okt.
 V *Trebnem*, v Beljaškem kant., v poned. po sv. Matiju, in po povišanju sv. križa.
 V *Velkovcu*, 27. marc., in 6. dec.
 V št. *Vidu*, v poned. po sv. imenu Jezusovem, in 29. sept.; vsaki semenj po 4 tedne.
 V *Volfsbergu*, v poned. po sv. Telesu, in 13. okt.; vsaki semenj po 4 tedne.
 V *Zgornji Beli*, v 3. poned. v postu, 21. sept., in 14. nov.

Na Primorskem.

- V *Terstu*, glavnem mestu, 1. do 20. avg., 2. do 9. nov.
 V *Ajdovšini*, v s. Kriškem kant., 10. marca, križev petek, 24. jun., in 15. okt.
 V *Akvileji*, v Cervinjanskem kant., 26. do 28. marca, 11. do 13. jul., in 19. do 21. dec.
 V *Boljuncu*, v Koperskem kant., 1. sept.
 V *Bovcu*, v Goriškem okrogu, 20. in 21. marca, 29. in 30. sept.
 V *Brezovici*, v Kastelnovskem kant., 28. apr., 3. jul., in 17. okt.
 Na *Bukovi*, v Cerškenskem kant., 1. maja, in 29. sept.
 V *Buljah*, v Istrii, 17. jan., in 8. sept.
 V *Buzetu*, v Istrii, v poned. po sv. imenu Marije.
 V *Čerkni*, v Goriškem okrogu, 24. febr., in 21. okt.
 V *Červinjanu*, v Goriškem okrogu, v poned. po sv. Martinu, 3 dni.
 V *Čubedu*, v Koperskem kant., 11. nov.
 V *Cresu*, (Cherso), 1. do 8. avg.
 V *Dolini*, na Istrijskem, 4. jul.
 V *Dvinu*, v Monfalkonskem kant., 24. jun.
 V *Gorici*, 16. marca 8 dni, 24. maja 14 dni, 1. okt 8 dni, in v poned. po sv. Andreju 14 dni.
 V *Gradiški*, 25. marc., 1. sept., in 25. okt.
 V *Kaćiču*, v Sežanskem kant., 25. maj, in 9. sept.
 V *Kanalu*, v Goriškem okrogu, v poned. pred sv. Martinom.
 V *Karminu*, 25. jun., in 4. sept.; po 3 dni.
 V *Kastvi*, v Volosčanskem kant., 22. maj, v poned. po roženkr. ned., in 13. dec.
 V *Kastelnovu*, v Istrii, 16. apr., 28. jun., in 27. nov.
 V *Kerku*, (Veglia), v Istrii, 10. avg.
 V *Komenu*, v Goriškem okrogu, 20. marca, in 12. nov.
 V *Konskem*, v Karminskem kant., 25. apr., in 17. okt.
 V *Kopru*, v Istrii, 21. sept. in 21. okt.
 Pri sv. *Križu*, v Goriškem okrogu, v poned. po sv. Telesu, in 14. sept.
 V *Labinu* (Albona), 30. jun., in 7. okt.
 V *Lokvi*, v Goriški okolici, veliki poned., in 9. nov.
 V *Medeji*, v Karminskem kant., 13. jun.

- V *Monfalkonu*, 20. marca, in 6. dec.; po 2 dni.
 V *Moščenici*, na Istrijanskem, 3. febr., in 29. nov.
 V *Muji*, na Istrijanskem, 7., 8. in 9. okt.
 V *Novemgradu*, (Cittanuova), 28. avg.
 V *Osovu*, (Ossero), 1. jun.
 V *Pasji vasi*, v Koperskem kant., 9. maja.
 V *Paznu*, (Pisino), v Istrii, 2. avg.
 V *Piranu*, v Istrii, 24. apr., in 15. sept.; po 2 dni.
 V *Poreču*, (Parenzo), v Istrii, 21. nov.
 V *Poviru* v Sežanskem kant., v poned. po sv. Antonu Pad., in po sv. Francišku Ksav.
 V *Ricmanjih*, v Koperskem kant., 20. marca.
 V *Ročinu*, v Kanalskem kant., 30. nov.
 V *Rovinju*, v Istrii, 11. do 20. nov.
 V *Sežani*, v Goriškem okrogu, 3. maja, 14. sept., in 12. vsacega mesca.
 V *Stijaku*, v Komenskem kant., 24. febr.
 V *Šmarji*, v s. Kriškem kant., 3. febr., in 22. nov.
 V *Štanjela*, v Komenskem kant., 7. jan.
 V *Tominu*, 15. apr., 21. sept., in v poned. po sv. Miklavžu.
 V *Turjaku*, v Monfalk. kant. 20. apr., 10. okt., in 9. dec.; po 2 dni.
 V *Vodnjanu*, 10. avg. in 13. dec.
 V *Voloskem*, v Istrii, 16. maja.
 V *Zlivji*, v Kastelnovskem kant., 15. apr., in 26. sept.
 V *Ziminu*, (Gimino), v Istrii, 2. avg.

Na Horvaškem.

- V *Zagrebu*, glavnem mestu, cvetni četrtek, 26. apr., 3. jul., 21. avg., 29. okt., in 9. dec.
 V *Bakru*, v Reški županii, 13. jul., 2. nov., in 30. nov.
 V *Bosiljevem*, v Zagrebski žup., v torek pred bink., 26. jul., in 24. avg.
 V *Čakovcu*, v Varažd. žup., veliki poned., 30. jun., 2. avg., in 25. nov.
 V *Čubru*, v poned. po Bink., pred s. Jakobom, in po malem šmarnu.
 V *Grobniku*, v Reški žup., 1. maja, in v poned. po sv. Trojici.
 V *Jaski*, v Zagrebski žup., binkoštni torek.
 V *Karlovcu*, 8. maj., 15. jun., 25. jul., 29. sept., in 21. dec.
 V *Klanjcu*, v Varažd. žup., v poned. po sv. 3 kraljih, pustni in veliki poned., v 4. poned. po veliki noči, 24. jun., 10. avg., in 9. sept.
 V *Krapini*, v Varažd. žup., 19. marc., 4. maj., 16. maj., 27. jun., v poned. po vnebohodu Krist., in po sv. imenu Mariinem, 29. sept., 11. nov., in 6. dec.
 V *Kričevcu*, 20. jan., veliki poned., 3. maja, bink. torek 27. jun., 2. avg., 14. sept., 18. okt., 11. nov., in v poned. pred božičem.
 V *Ogulinu*, v vojaški meji, bink. torek, in 9. sept.; po tri dni.
 V *Ravnigori*, v Reški žup., 7. jan., in 15. okt.
 V *Reki*, 23., apr. 24. jun., 15., avg., in 1. sept.

- V *Samoboru*, v Zagrebski žup., 14. febr., 19. marca, veliki petek, 22. maj, 28. jul., 10. avg., in 21. dec.
 V *Severinu*, v Zagrebski žup., 24. jun., in 16. avg.
 V *Sisku*, v Zagrebski žup., v sredo po svečnici, veliki torek, 4. maja, v petek po vnebohodu Krist., 15. jul., 12. avg., 16. sept., in 19. nov.
 V *Šošicah*, v Žumberski voj. meji, 6. maja, in 2. avg.
 V *Štrigovi*, v Varažd. žup., 19. marc., 22. jul., 30. sept., in 4. dec.
 V *Varašdinu*, 24. apr., 24. jun., 25. jul., in 5. nov.
 V *Verbovskem*, v Reški žup., v poned. po sv. Telesu, in 11. nov

Na Ogerskem tastran Donave.

- V *Šopronu*, (Oedenburg), glavnem mestu, v 1. poned. v postu, 1. maja, 20. jul., in 19. nov.
 V *Belatincih*, v Zaladski županii, 20. jan., 24. febr., 25. apr., 15. jul., in 5. nov.
 V *Bogojnini*, v Zaladski žup., v petek po Krist. vnebohodu, in v dan po angelih varh.
 V *Dobrovniku*, v Zaladski žup., v poned. po Krist. vnebohodu, in po sv. Jakobu.
 V *Gisingu*, v Železni žup., veliki poned., 13. jul., 1. sept., in 6. dec.
 V št. *Gothardu*, v Železni žup., veliki petek, 1. maja, v poned. po sv. Trojici, 22. jul. in 18. okt.
 V *Kaniši*, veliki, v Zaladski žup., v poned. pred svečnico, po cvetnici, pred binkošti, pred vel. šmarnom, pred sv. Terezijo, pred adv. šmarnom.
 V *Kiseku*, (Güns), v Železni žup., v petek po pepelnici, v poned. po sv. Telesu, pred sv. Jakobom, pred sv. Tilnom, pred sv. Uršulo, in po 3. adv. ned.
 V *Lendavi*, doljni, Zaladski žup., 25. jan., 3. četrtek po pepelnici, v poned. po sv. Trojici, 28. okt., in v četrtek pred božičem.
 V *Pečuhu*, (Fünfkirchen), v Baranjski žup., v poned. pred svečnico, pred binkošti, pred vel. šmarnom, in pred sv. Katarino; po cel teden.
 V *Rakičanu*, v Železni žup., 16. avg.
 V *Suboti*, (Olsniz), v Železni žup., 24. avg., 26. okt., in 6. dec.
 V *Subotišču*, (Steinamanger), v Železni žup., v poned. po 2. predp. ned., 24. apr., v poned. po sv. Trojici, 9. sept., in 30. nov.
 V *Vespremu*, v Vesprenski žup., 14. febr., 4. maja, in 21. sept.
 V *Zalaegersegu*, v Zaladski žup., 14. febr., v poned. pred cvetnico, 1. maja, bink. torek, 22. jul., 9. sept., 28. okt., 30. nov., in 28. dec.

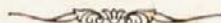
Na Beneškem.

- V *Benedkah*, glavnem mestu, o Kristusovem vnebohodu, 14 dni.
 Na *Beli*, (Moggio), v Videmski delegaciji, 20. sept.
 V *Čevdatu*, (Cividale), v Videmski del., zadnjo saboto vsacega mesca, 27. jul., 29. sept., in 10. nov.; po 3 dni.
 V št. *Danielu*, v Videmski del., 17. jan., 25. jun., 28. avg., v poned. po 2. ned. m. okt., 24. dec.

- V *Drencii*, v Videmski del., v poned. po s. Mohorji, in 2. nov.
 V *Glemoni*, v Videmski del., 1. petek vsacega mesca, 3. febr., in 2. nov.
 V št. *Lenartu*, pod Altano, v Videmski del., 16. avg., in 6. nov.
 V *Osofu*, v Videmski del., 13. jul., in 22. okt.; po 3 dni.
 V *Padovi*, v Padovanski del., 10. do 20. jun., 7. do 21. okt.
 V *Palni*, v Videmski del., 2. poned. vsacega mesca, 21. jul., in 2., 3. in 4. poned m. okt.
 V št. *Petru*, v Videmski del., 30. jun.
 V *Pontebi*, v Videmski del., 9. sept.
 V *Rezii*, v Videmski del., 16. avg.
 V *Terčetu*, (Tarcento), v Videmski del., 30. jun.
 V *Tolmecu*, v Videmski del., 18. marc., in 14. sept.; po 3 dni.
 V *Trevisu*, v Treviški del., 15. okt., 5 dni.
 V *Vencu* (Venzona), v Videmski del., 30. nov., in 13. dec.
 V *Veroni*, v Veronski del., v poned. po beli ned., 4. okt.; po 14 dni.
 V *Vidmu*, v Furlanij, 14. do 16. jan., 15. do 17. febr., 20. do 26. apr., 31. maj. in 1. jun., 5. do 20. avg., 24. nov. do 3. dec.

Drugod v avstrijskem cesarstvu.

- Na *Dunaju*, glavnem mestu vsega cesarstva, v poned. po 2. ned. za velikonočjo, in po sv. Terezii; vsak po 14 dni.
 V *Bernu*, glavnem mestu na Moravskem, v poned. pred pepelnico, v 4. poned. po bink., v poned. pred malem šmarnom, in po adv. šmarnu; po 14 dni.
 V *Bolsanu* (Botzen), na Tirolskem, 20. marc., 15. jun., 9. sept., in 30. nov.; vsak po 15 dni.
 V *Brašovu*, (Kronstadt), na Erdeljskem, po sv. Tel., in po vseh svetih.
 V *Brodeh*, na Gališkem, v sredo pred sv. 3 kralji, 13. okt.
 V *Budi*, glavnem mestu na Ogerskem, 7. jan., 23. apr., 13. jul., in 29. sept.
 V *Debrecinu*, na Ogerskem, 17. jan., 24. apr., 10. avg., in 9. okt.
 V *Dubrovniku*, (Ragusa), v Dalmatiji, 3. febr.
 V *Krakovu*, glavnem mestu v zah. Galiciji, 16. jan., in 6. jun.; po 14 dni.
 V *Levovu*, glavnem mestu v Galiciji, 21. jan., 24. maj., in 12. okt.
 V *Lincu*, glavnem mestu v zgornji Avstriji, 1. poned. po velikonoči, in 10. avg.; po 3 tedne.
 V *Oseku*, na Slavonskem, 20. jan., 24. apr., 20. jul., in 18. okt.
 V *Peštu*, na Ogerskem, 19. marca, 8. jun., 29. avg., in 15. nov.; po 14 dni.
 V *Prazi*, glavnem mestu na Češkem, sred posta, 28. sept., po 3 tedne.
 V *Solnemgradu*, (Salzburg), glavnem mestu na Solnogr., v saboto pred pustno ned., in 21. sept.
 V *Temišvaru*, glavnem mestu v Banatu, v poned. po 2. postni ned., in pred sv. Mihelom.
 V *Zadru* (*Zara*), glavnem mestu v Dalmaciji, 8. okt.; 8 dni.
 V *Zemunu*, v Serbski voj. mej., 25. febr.
- Opomba.** Sejmi, ki zadenejo v nedeljo ali zapovedani praznik, se obhajajo sledeči dan.

Zakonski zadržki.

Po novem konkordatu, ki je bil 18. avgusta 1855 sklenjen med papežem Pijem IX. in cesarjem Francom Jožefom I., imajo tudi za državno postavbo moč vsi tisti zakonski zadržki, kateri po cerkveni postavi zakon delajo neveljaven ali nedopušen, so tedaj razvezni ali oviravni.

I. Razvezni zakonski zadržki.

1. Pomankanje dušne zmožnosti za privoljenje. Brezumni, nori, otroci, in sploh vsi, kateri ne morejo dati privoljenja po natori te reči, ne morejo zakona sklepati.

2. Pomota v osebi. Zakon brani pomota, ki se tiče osebe prihodnjega zakonskega družeta, ali se povrača na pomoto v osebi.

3. Pomota o sužnjem stanu. Ko bi se prost zaročil z sužnjim, ki ga šteje za prostega, je zakon neveljaven.

4. Telesna nezmožnost za opravljanje zakonske dolžnosti. Taka zadržuje zakon, ako je bila poprej, in se ne da ozdraviti.

5. Nedoraslost. Moške osebe, ki štirnajst, in ženske, ki dvanajst let niso dopolnile, niso zmožne za zakon.

6. Sila ali strah. Privoljenje, v katero bi bil kdo po velikem neogibljevem zlegu in po krivici primoran, ni zadosti k zakonu.

7. Rop neveste. Ženska, ki je bila ugrabljena zavoljo zakona, ne more skleniti zakona s svojim roparjem, dokler je v njegovi oblasti.

8. Zakonska vez. Taka dela tiste, ki so z njo zavezani, nezmožne za drugi zakon.

9. Duhovno posvečenje in slovesna obljava. Duhovni, ki so prejeli višje posvečenje, in redovne osebe, ki so storile slovesne obljube, ne morejo zakona sklepati.

10. Različnost vere med keršenimi in nekeršenimi. Med keršenikom in takim, kateri ni prejel svetega kersta, zakon ne more obstati.

11. Sorodstvo ali žlahta. Kteri so si v ravni versti, ali pa v čertim ali v bližnjim kolenu stranske verste v rodu, ne morejo med seboj sklepati veljavnega zakona; naj sorodstvo izhaja iz zakonske ali nezakonske združbe, ne dela razločka.

<i>Sorodstvo v ravni versti.</i>			<i>Sorodstvo v stranski versti.</i>		
Deblo:	oče	mati	Deblo:	oče	mati
I. rod:	sin	hči	I. rod:	brat	sestra
II. „	vnučnik	vnučnikinja	II. „	bratranec	sestričina
III. „	prevnučnik	prevnučnikinja	III. „	prebratranec	presestričina
IV. „	preprevnučnik	preprevnučnikinja	IV. „	preprebratranec	prepresestričina.

12. Duhovno sorodstvo. Tako izhaja po sv. kerstu in po sv. birni, razvezuje zakon med delivcom zakramenta in keršencem ali birmancom in tistega starši, tudi med botrom ali botro in keršencem ali birmancom, in tistega starši.

13. Deržavljansko sorodstvo. Popolno posinovljenje zaderžuje zakon med posinovljavcom in posinovljencom, tudi zakon enega z ženo ali mlajši družega, dokler so v očetovski oblasti.

14. Svaštvo ali švagerstvo po dopušeni združbi. Izveršen zakon med enim delom in sorodniki družega dela do čerttega rodu, napravlja svaštvo, ki zakon zaderžuje med tistima.

15. Svaštvo po nedopušeni združbi. Taka, zunaj zakona izveršena, razdira zakon med enim delom in sorodniki družega dela v prvem in drugem kolenu.

16. Pravica očitne spodobnosti. Poterjen zakon, pa neizveršen, zakonskemu, ki družega preživi, ali ostane med svetom, jemlje zmožnost, zakon sklepati s sorodniki družega dela do čerttega kolena; enak zaderžek dela tudi neveljavno sklenjen in neizveršen zakon; zaroka veljavno in nepogojno storjena brani, da en zaročenec ne more zakona sklepati s sorodniki družega v prvem kolenu.

17. Prešeštvo. Ta pregreha brani zakon med krivima osebama, če ste si že poprej dale obljubo za zvezo, ko je bil drugi zakonski še živ.

18. Uboj zakonskega družeta. Ta pregreha brani zakon med krivim zakonskim in osebo, s katero se je pomenil za doveršenje hudodelstva.

19. **Skrivajnost poroke.** Za veljavnost zakona je treba, da zaročenca svoje privoljenje izrečeta pred lastnim duhovnim pastirjem enega ali drugega dela, ali pred drugim duhovnom po njem pooblastenim, in pred dvema pričama.

20. **Pogoja pristavljena.** Privoljenje v zakon, ki je dano s pogojo, da zakonu obstanek le po izpolnjeni pogoji.

II. Ovirayni zakonski zaderžki.

1. **Zaroka ali obljava zakona.** Dokler zaroka velja, dela nedopusen zakon, ki ga eden zaročencov sklene s tretjo osebo.

2. **Neslovesna obljava.** Neslovesna obljava pokoršine, ubošva in čistosti v kaceem duhovnem društvu, tudi neslovesna obljava vedne čistosti, ali prestopa v duhovski ali miniški stan, ne da sklepati dopušenega zakona.

3. **Prepovedani čas.** Od prve adventne nedelje do godu razglašenja Gospodovega, in od pepelnične srede do bele nedelje je prepovedano ženitev obhajati.

4. **Oklic zakona.** Dokler oklic ni, kakor gre, za tri pota opravljen, ni dopušeno zakona sklepati.

5. **Različnost vere med katoličanom in nekato-
ličanom.** Katoliška cerkev odvrtačuje svoje otroke od sklepanja zakonov z odpadniki ali nekatoličani.

6. **Cerkvena prepoved.** Iz tehtnih vzrokov zamorejo škofje prepovedati sklenitev kacega zakona; dokler prepoved ni odnehana, zakon ni dopušen.

7. **Privoljenje staršev.** Zakoni, v ktere bi starši iz pravičnih vzrokov ne privolili, niso dopušeni.

8. **Deržavna prepoved.** Keršanski deržavljan ne sme v nemar pušati postav, ki jih cesarska vlada daje zastran maloletnih, vojaških, ptujih in drugač zadetih oseb, ali zastran oglasa pri politični gosposki ali višji vredni.

9. **Poduk v veri.** K poroki se ne smejo dopušati taki, kteri poglavitnih resnic keršanske vere ne znajo.

10. **Prejema svetih zakramentov.** Spodobno je, da ženin in nevesta, preden se zvežeta vpričo cerkve, v sv. pokori očistita svoje serce, in vredno prejmeta sv. rešnje Telo.

Ogled po svetu.

Zemljioslovne najdbe.

Če kdo pregleduje sterne hribe verh zemlje, se mu nad njimi razodeva tista sostava, o kateri je naš slavni pesnik zapel:

Sklad na skladu se vzdviguje,
Golih verhov kamni zid.

In če kdo preiskuje odpertine in votline pod zemljo, se mu tudi ondi razodeva enaka sostava, da bi jo za pesnikom posnel:

Sklad se skladu podslonuje,
Temeljnikov terden snid.

Taki skladi, iz katerih je poveršje naše zemlje kaže sostavljeno, so se kdaj le po eni strani razločevali, kakošne tvarine in osnove da so; so li kremenik, apnenik, ilovnik; se li nahajajo v gručah, ali v škerléh, ali v legah. V novejših časih so se razodeli še drugačni razločki v sostavi naše zemlje; da namreč njeni skladi so eni iz perve, eni iz druge, eni iz tretje in še pozneje dobe njenega prestvarjanja; da eni so iz prvotne tekoče tvarine časoma vsterjeni, eni iz poveršnih vod v posebnih dobah vsedeni, eni zopet vmes bolj zgodaj ali bolj pozno v znotranji zemeljski vročini zvarjeni, in proti verhu izrinjeni. Preden je zemlja po vsem tem prestvarjanji dobila sedanjo podobo, se lahko misli, da je nekaj časa preteklo.

Češ, bi kdo menil, to so čudne najdbe; to razlaganje in pa popisovanje stvarjenja v svetih bukvah se ne snida prav.

Pač, ravno to je čudno, da mnogotere nove najdbe še bolj razjasnujejo besedo višjega razodenja. Če učeni možje iz preiskovanja naše zemlje sprevidijo, da se je tista le časoma, v več dobah, preravnala v sedanjo podobo, sej je bilo tudi poleg

svetih bukev stvarjenje le časoma dopolnjeno, v šestih dneh. Samo ko se imenujejo dnevi, ni rečeno, da bi se mogli tako kratki dnevi misliti, kakoršni so sedanji. Dan se večkrat šteje sploh za časno dobo; o dneh stvarjenja pa že sv. Avguštín piše, da ni mogoče misliti ali povedati, kakošni ravno da so bili.

Kaže se, da vidni svet je bil iz začetka, o prvem stvarjenji, le kot zmes nerazločenih, nevrednih pervin za vsaktere stvari; časoma se je poravnala in zlepšala zemlja, časoma so se vredile in zlepšale stvari na nebesu, solnce, luna, zvezde. Zatoraj se zemlja iz začetka v svetih zgodbah imenuje pusta in prazna, in se primerja breznu; omeni se tudi tema, ker svetloba ni bila še odločena zmed druge tvarine; omenijo se tudi vode, ker vsa gruča je bila bolj v tekočem stanu.

Pervotne tvarine so se začele ločiti, in pred drugimi se je pokazala svetloba; ta je iz začetka bolj razkropljena bivala na svetu, dokler niso bile prižgane posebne luči na nebesu. S svetlobo vred se je zbudila gorkota, tudi druga naravna moč, ki dela v vidnih stvaréh. Ob kratkem to pové beseda svetih zgodob, ker Bog je rekel: Bodi svetloba! In bila je svetloba.

Med daljno ločitvo pervin se je gruča naše zemlje začela terditi, in o njenem poveršji so se naredili prvotni skladi zlasti zernatega kamenja, kakoršno se še vedno kaže kakor temelj zgornjih leg. Ob enem so se gostile puhu podobne tvarine; o poveršji zemlje se je zbrala voda, in nad njo se je vstanovilo zračje ali nebes. Po enakem so se terdile tudi gruče, ki so bile namenjene v druge planete, v solnce in zvezde; tudi ondi so se bolj ločile in v red devale posamezne tvarine. S tem se snida beseda svetih zgodob: Bog je storil terdino ali nebes, in je ločil vode, ki so bile pod terdino, od teh, ki so bile nad terdino.

Kaže se, da po vsem tem je bila sred zemlje silna vročina zaperta, ki je znotranje tvarine topila; ko se je pa vsa zemlja bolj ohladila, se je znotraj v gručah vterdilo drugo zernato kamenje, granit in njemu podobno skalovje. Na poveršji zemlje je pa

voda delala po svoje; marsiktere tvarine je razkrojila na enem mestu, ki so se po tem na drugem mestu zopet vsedle. Tako so se naredili skladi kamenja, ki se vidi vsedeno in v legah, ne zernato in v škerleh. Pomljivo je, da v teh prvih legah kamenja ni še znati ostankov ne rastlin ne žival, drugač je to v bolj zgornjih legah. To je prav po tem, kakor povedo svete zgodbe, da rastline in živali so bile stvarjene v poznejšem času.

Kaže se pa dalje, kako da je kdaj znotranja moč prerinila globokeje sklade, in so se tako gornje lege deloma vzdignile, in deloma znižale. Po takem se je voda mogla steči v globokeje kraje, naredilo se je morje, in pokazalo se je suho. To vse se vidi ravno tako, kakor govorijo tudi svete bukve od tretjega dneva stvarjenja. Ali kakor bolj posebej poje kraljevi prerok: Gospod, ki si vstavil zemljo na njeno terdnjavo; brezno je bilo njeno ogrinjalo kakor oblačilo, na hribih so vode stale. Pred tvojim zunganjem so bežale; gore so se vzdignile, in doline so se vsedle na mesto, ki si jim ga vstanovil.

Zdaj je bilo tudi mogoče, da so jele izhajati mnoge rastline; in sicer je po pripovedi svetih bukev zemlja tretji dan naj poprej rodila trave in zeliša, po tem drevesa. Pervi sled rastlin v manj starih legah kamenja so nektre preslice, lesičja in prapreti. Obilni ostanki rastlin pa se nahajajo v kamnjenem oglji; v takem se dostikrat kaže vsa oblika nekdanjega debela s skorjo vred, pa so drevesa bolj presličnega in praprotnega plemena, še le višje se dobivajo ostanki našim gojdnim drevesom podobni. Vidi se, da se je zemlja o stvarjenji mnogokrat prevrnila; suho je prišlo pod vodo, in mokro se je vzdignilo iz vode; nad starimi legami kamenja so se vsedle nove, in tako so bile stare stvari pokopane pod novimi.

Pređen je bila pa zemlja pripravno stanovališče za žive stvari, je mogel njeni stan še bolj poravnati; svetloba in gorkota je mogla biti po gotovih postavah razmerjena. To se je zgodilo, ko so bile prižgane velike luči na nebesu, kakor govorijo svete zgodbe o četrtem dnevu stvarjenja, ko se je posve-

tilo solnce in luna, tudi zvezde in zlasti planeti; takrat je bil zemlji in drugim planetom tudi odločen stanoviten tek krog solnca. Zvezdoznanci razlagajo, da solnce je samo na sebi temna krogla, ki je pa obdana s svetlo meglo; zatoraj se v solncu tudi večkrat kažejo temni madeži, ko se namreč tista svetla megla preterga. To se prav snida z besedo svetih bukev o stvarjenji solnca in drugih nebesnih luč; svetloba namreč, ki je bila perve dni bolj razkropljena, se je četerti dan zbrala krog solnca in zvezd, in tako so se tiste pokazale kot svetle luči.

Tedaj so v stvarjenji sledile razne živali. Kako so tiste poredoma prihajale na dan, zopet kažejo razne lege kamenja, ki se je časoma vsedlo lega za lego, se je pa tudi večkrat preverglo po potresih in prekucih naše zemlje; zkorej v vsakteri zmed višjih leg so zakopani ostanki žival, manjših in večjih. V starih legah vsedenega kamenja se nahajajo naj poprej polži, školke in koralde; v mlajših legah z ogljenim kamenjem vred se dobivajo raki, ribe, laz-nine; med lazninami se kažejo nektare silno velike, in nektare prav neznanu stvarjene, s plavutami in perutami in groznimi žreli. Še pozneje lege razodevajo ostanke tičev, pred drugimi vodnih; prvi sled od tacih je v pisanem pešeniku. V naj novejših legah se še le nahajajo ostanki dojivnic, in sicer naj poprej mošnjarič, potem velicih, pa ne sedanjim enacih slonov in lenušnic, in dalje še le roparc in drugih čveteronožnic. Tako staro kamenje spričuje resnico svetopisemske besede, po kateri se je peti dan rodila živa laz-nina v vodi, in po tem perutnina pod nebesom, in šesti dan se je rodila zverina in živina in vsa druga laz-nina na zemlji. Od človeka pa ni sledu v nobenem kamenji, kar je očitno spričevanje, da je bil stvarjen za vsemi drugimi rečmi, ko se je zemlja v svoji verhni podobi že nekako vstanovila.

Sicer je zemlja mnogo let po stvarjenji še poskusila veliko prekucijo v velikem potopu, ki ga popisujejo svete zgodbe. Pa tudi za ta potop daje preiskovanje zemlje novo pričevanje; veliki nasipi drobnega kamenja, nanosi ilovice, od hribov daleč

zgubljene skale dajejo vedeč o strahoviti povodnji, ki je spremenila obraz naše zemlje. Vidi se zraven, da tudi o tem potopu so znotranje moči prerinile razne lege kamenja; tako so se odperli brezni silnih vod, in k tem so se pridružili še nalivi spod neba.

Čudovite so najdbe sedanjih časov po raznih straneh človeške vednosti; pri vsem tem pa še bolj čudna ostane resnica, ki je bila človeku od zgor razodeta.

Stare egiptovske mesta.

V starih časih je egiptovska dežela pred drugimi močno slovela. Rodovitnost té dežele je bila v pregovor nekdanjemu svetu. Velika reka Nil, ki donaša vode iz neznane daljave, je zemljo delala posebno žita nosno, ker je o povodnji vsako leto čez in čez veliko gnojne persti pušala. Sedanje čase je dežela bolj zanemarjena, in tudi manj rodovitna. Deržavne naredbe Ęgipčanov so se razločile memo vsakterega družega naroda. Vse ljudstvo je bilo razdeljeno v štiri razrede, duhovnov, vojakov, kmetov in rokodelov, in nihče ni smel stopiti iz stanu svojega očeta; posebne postave so odločevale vse življenje in djanje stanovavcov, in še po smerti se je vsakteri sodil, je li častnega pokopa vreden ali ne. Posebno pa so bile sloveče velike in mogočne stavbe starih Ęgipčanov; še sedanje dni se kažejo od tistih ostanki, kakoršnih nobeno nekdanje ljudstvo ni zapustilo; so dela, da se je zavzeti, kako so jih bili ljudje v stanu izveršiti.

V zgornjem Ęgiptu so bile Tebe poleg Nila glavno mesto. V naj lepšem cvetu je bilo to mesto v Mojzesovih dneh; takrat je obsegalo šest milj v okolici, in je imelo na sto vrat v ozidji. Pozneje je bilo časoma po Perzijanih, grekih in Rimljanih razdžano, pa še vedno veličanski ostanki njegovih staveb pričujejo o njegovi mogočnosti in lepoti. Med temi so na levi strani reke zidovi krasnega tempeljna, ki je obsegal pol ure v okolici, in je imel stene po 16

komolcov debele, in po 45 komolcov visoke. Blizu tistega stojite dve človeške podobi iz kamna izdelane, ki merite 10 sežnjev visokosti. Na desni strani reke so razvaline družega tempeljna, in vmes stojijo še stebri po 50 čevljev visoki, in po 10 čevljev debeli, iz enega kamna izdelani. Dalje so razvaline kraljeve palače, od ktere še ostaja dvorana, ki jo nosi 134 kamnitih stebrov, po 70 čevljev visokih. Vmes iz zasipa moli veličansk obelisk ali špičast steber, 91 čevljev visok, iz enega kamna izsekan, in od dna do verha z lepimi izrezninami pokrit. Proti zahodu od mesta so stari kraljevi grobi, z nezmernim delom v kamnit hrib vsekani; ondi se nahajajo pod zemljo prostori celim palačam podobni, z neštevilnimi lopami, sobami in dvoranami; vse skupaj je celo mesto za mertve.

V srednjem Egiptu je razun obilnih družih ostankov še Meriško jezero, do 7 milj dolgo, ki so ga egiptovski kralji nalaš dali izkopati, da bi se ondi preobilna Nilova voda nabirala, in z njo v suši zemlja namakovala. Zraven so še razvaline Labirinta, mogočne stavbe z 12 dvoranami in 3000 sobami, ki so bile v dvojem nadstropji tako med seboj rastavljene in sklenjene, da je bilo težko izhod najti. Vse stene so bile z marmorjem prevlečene, in s podobšinami olepšane, in vsaka soba je bila z belimi gladkimi stebri obdana; znotraj je bilo tudi več malih tempeljnov s podobami malikov in kraljev.

V doljnem Egiptu je bilo glavno mesto Memf, na levem Nilovem bregu, nasproti od sedanje Kahire; o svojem boljšem času je imelo 4 milje v okolici. Kraljevo poslopje je segalo od enega mestnega konca do družega, in je obsegalo mnogo posameznih staveb. Velik tempelj je bil posvečen višjemu egiptovskemu maliku, katerega podoba je bila 75 čevljev visoka; v tem tempelju je bilo tudi poslopje za črnega bika, ki so ga Egipčani častili. Od vse mogočnosti in krasnosti nekdanjega mesta pa je zdaj malo sledu, ker je bilo razdjano po Perzijanih, in pozneje po Arabljanih. V stran od tega mesta še stojijo tri velike piramide, čveterovoglate in spičaste stavbe silne velikosti, ki so bile odločene v kraljeve poko-

pališa. Piramida kralja Keopsa je naj večja; iz perva je bila 480 čevljev visoka, in je zdaj za 30 čevljev z peskom zasuta, vsaka njena stran v dnu meri 716 čevljev. Pred piramido kralja Kefrena je podoba velike sfinkse, stvari pol človeka in pol leva; iz enega kamna je izsekana, 143 čevljev dolga, samo glava meri 27 čevljev od brade do verha. Mesto Aleksandrijo je še le macedonski kralj Aleksander postavil l. 331 pr. Kr. poleg srednjega morja; lepo in bogato mesto je bilo; ob dneh rimskega cesarja Avgusta je imelo poltretjo miljo v okolici, in je štelo 700.000 stanovavcov. Zdaj ima le še majhen del nedanjanje velikosti, in šteje le 60.000 stanovavcov.

Pariz, glavno mesto na francoskem.

Za Londonom, glavnim angleškim mestom, se Pariz šteje drugo mesto na svetu. Do l. 1860 je štelo 3 milje v okolici, in 1,110.000 stanovavcov; s tem letom pa so bili mestni mejniki prestavljeni, tako mesto obsega tudi bližnje kraje Monmarter, Vensèn in druge, in ima za 1,300.000 stanovavcov. Kraj je bil sicer že v dneh rimskih cesarjev znan, ter se je imenoval Lutecija; glavno mesto pa je začel biti v dneh Frankonskega kralja Klodovika. Krog l. 1200 je imel 150.000, l. 1300 že 300.000 ljudi; čedalje bolj pa se je razširjal in močnega delal, tako da je v poslednje njegov glas obračal in vodil vso francosko deželo, delal prekucije in premenjeval vladarje.

Sedanje mesto je sozidano na obeh straneh reke Sene, ima čez 70 tergov, čez 1800 ulic in 36.000 hiš. Čez reko je 22 lepih mostov; eni so iz rezanega kamna, eni iz železa izdelani. Mnogi tergi dajejo mestu poseben kras, ker so z izverstnimi stavbami obdani, s stebri, vodnjaki in podobami olepšani. Ulice so po večjem delu oske; pa nekatere so tudi bolj široke, in zares silno krasne; nekatere stare ulice je sedanji cesar z velikimi stroški dal podreti, in nove, široke, z mogočnimi hišami zastavljene pozidati. Med poslopji so posebni sloveči cesarski gradovi Tvilerien, Luver, in drugi, ktere vse je cesar

Napoleon III. več ali manj dal prezidati in silno zlepšati. Med mnogimi cerkvami so naj bolj izverstne: stolna cerkev Marije Device, velika gotična stavba; s. Genofeve, po podobi cerkve s. Petra v Rimu delana; s. Magdalene po greški šegi zidana, s krasnimi podobšinami iz kamna. Med poslopji vmes so semtertje lepi verti, ki služijo v občne sprehajališa. Za razveselitev in kratkočasnost je 27 glediš, tudi mnogo plesiš.

Pariz ima mnogotere učilne naprave, s katerimi presega vse druge mesta na zemlji. Vseučiliše je skoraj naj bolj staro v Evropi, pa že od kdaj naj bolj obiskano; druge učilnice in društva so za naravne vednosti, za pravoslovje, zdravilstvo, modroslovje, zgodovino, razne jezike, gospodarstvo i. t. d.; 125 začetnih šol je za otroke, 44 tacih za odraslene, 70 učilnic za razne obertnije, 35 učilnic za lepe umetnosti. Med učenimi zbirkami je 38 knjižnic, zmed katerih cesarska knjižnica šteje 1,500.000 bukev in 80.000 rokopisov; dalje so zbirke starin, podob, raznega orodja. Tudi za obertnijo in tergovstvo je to mesto med prvimi na svetu. Posebno veliko se ondi izdeluje svilnatega in volnatega blaga, hišne priprave, zlatnine in srebernine; za 148,000.000 frankov ali 60,000.000 goldinarjev se tacega blaga od ondod izpelje vsako leto.

Za znotranje in zunanje varnosti voljo je Pariz krog in krog dobro zabranjen; nasip s posebnimi ograjami in mnogimi terdnimi gradovi obdaja vso okolico.

Ogled po domovini.

Maribor na Štajarskem.

Na slovenskem Štajarji se Maribor, ali z nemško obliko Marburg, razodeva za središe slovenšine. Mesto stoji na levem bregu dereče Drave, skoraj enako daleč od Dunaja in od Tersta, ondi kjer se podravsko polje začne razširjati; proti severju je brežnat svet, proti jugu pa s starimi gojzdi pokrito Pohorje. Za stari čas se ne zna, da bi bilo ondi kako mesto, vendar se nahajajo nekteri rimski ostanki, tudi kamni z napisi. V srednjem času pa se dosti zgodaj nahaja grad Marchburg imenovan, kjer je cesarski knez ali sodnik za doljno korotansko marko stal. Poleg tega grada in njegovega imena se je klical tudi kraj, ki je bil okrog pozidan, po nemško za Marchburg ali Marburg. Ta kraj si je dosti kmalo opomogel, zatoraj je že l. 1257 dobil mestne pravice. Pa tudi v cerkvenih rečeh je ta kraj zgodaj bil oskerbljen, in ondašna cerkev s. Janeza Kerstnika se že l. 1229 šteje za farno. V dneh cesarice Marije Terezije krog l. 1748 je Maribor začel biti okrožno mesto, kar je ostal do l. 1860; namesti tega je pa zdaj od l. 1859 sedež Lavantinskega škofa, ki vlada slovensko štajarsko stran.

Mesto samo na sebi je bilo kdaj z ozidjem zavarovano, od kterega se kažejo še ostanki z nekterimi stolpi; zunaj je troje predmestje, Graško, Koroško, in S. Magdalena na desnem dravskem bregu. Celo mesto zdaj šteje 7850 stanovavcov. Med mestnimi stavbami je grad naj večja in skoraj naj lepša; pred gradom je veliki terg. Cerkev s. Janeza Kerstnika, ki je zdaj stolna, je gotično zidanje iz petnajstega stoletja, z visokim velikim korom in tremi ladjami; zvonik je s križem vred 183 čevljev visok, in veliki zvon tehta 99 centov. Velike in lepe so tudi poslopja na kolodvoru, ker južna železnica gre na izhodni strani memo mesta. Za vozno cesto je čez Dravo lesen most napravljen, 60 sežnjev dolg; za železnico pa je drugi most, na konceh iz nasipa

in zidanja, na sredi iz lesa po ameriškanski šegi izdelan, in celoma 88 sežnjev dolg.

Med učilnimi napravami ima zdaj Maribor bogoslovsko šolo s semenišem, dalje višji gimnazi, ki se je začel l. 1776, in nižjo realno šolo. Mesto čišla obertnijo in trgovstvo; naj več pa mu daje dobička pridelovanje in prodaja dobrega vina, ki se dobiva z lapornatih gričev v okolici.

Postojnska jama.

(S podobšino.)

Zemlja na Krasu kaže posebne lastnije memo družega goratega sveta. Verhi hribov imajo več prostorne planote, pa manj ostrih grebenov, ali špičastih glav. Doline niso na dolgo potegnjene in odperte, temuč na okroglo izbučene, kot neške ali kotli. In kar je naj bolj posebnega, zemlja je tudi pod poveršjem vsa prevotljena, polna daljših in krajših, pokončnih in poprečnih jam. Tako tudi vode ne tekajo vedno po odpertih strugah dalje, temuč se mnogokrat pod zemljo ponikujejo, ali v odperte jame uhajajo, in drugod izhajajo na svetlo.

Med podzemeljskimi jamami je posebno sloveča tista, ki se nahaja pri Postojni, lepem tergu na sredi pota med Ljubljano in Terstom. Njeni poglavitni prehod znaša 1243 sežnjev, in stranski konci čez 700 sežnjev skupaj; pri njenem vhodu gre Pivka, razun suše že nekolikošna reka pod zemljo, in znotraj se kažejo sem ter tje veliki prostori, čez in čez pa več ali manj raznih, dostikrat celo čudovitih podobšin, ki so se same naredile iz kapnika, ali iz apnenika, ki s temena ali s sten čudovite jame kapa. Sicer so nekatere jame na zemlji še bolj dolge, in tudi bogate čudovitih podobšin; Baradla poleg Agteleka v severni Ogerski je 3062 sežnjev dolga, Mamutova jama v severni Ameriki je že čez dve milj daleč preiskana; pa v nobeni se toliko posebnega ne vidi, po nobeni se tako lahko ne hodi, kakor po Postojnski jami.

Majhen del té jame, to je, stara jama, je bil

sicer že dolgo znan; v enem koncu tiste se namreč vidi mnogo letnic in tudi imen, in med tistimi, če se prav bere, je naj starja letnica 1213, druge pa 1323, 1393, 1412, 1508 in dalje. Té letnice skoraj tako daleč segajo, kakor naj starje pisma, ki govorijo o nekdanjem Postojnskem gradu in njegovih posestnikih; zakaj od tega grada naj starja listina je od l. 1149. Pa večjidel nove jame, ki se kliče cesar Ferdinandova, je bil najden še le l. 1818; postranski konci so bili po tem razodeti, in vsa jama je bila časoma za ložje prehajanje preravnana. Vhod v jamo je četert ure od Postojne na severnozahodni strani, 10 sežnjev nad duplino, v katero se Pivka zateka; železne vrata jo iz perva zapirajo. Prehod po jami je večjidel tako prostoren, kot po kacih mostovžih ali lopah, le v nekterih krajih je bolj stisnjen; pota so sploh suhe in varne, in zrak je čist in ne prehladen.

Od vhoda čez 45 sežnjev se dojde do velicega prostora, 16 sežnjev visocega in 24 sežnjev širocega; ondi se zopet Pivka vidi v globočini, in lesen most gre čez-njo, višje pa je tudi mostovž v skalo vsekan. Ta prostor se imenuje velika cerkev ali dom. Od tod je na levici zadnji konec stare jame, še 55 sežnjev dolg; na ravnost naprej je pa nova cesar Ferdinandova jama. Tukaj se že kažejo razne podobe iz kapnika, kot Mati Božja, kerstni kamen, prižnica, s. Petra stol. Od vhoda čez 285 sežnjev se pride v drugi veliki prostor, 25 sežnjev dolg, 15 širok, in 7 visok; to je plesiše. Ondi je ob jamskih slovesnostih muzika s plesom; mnogo plesavcov in gledavcov se tukaj lahko obrača. Dalje se kažejo zopet druge podobe, s. Anton, kapelica, zvon, altar, orgle, Božji grob. Pri Božjem grobu, 550 sežnjev od vhoda, je na levici nova cesar Franc Jožefova jama, ki je celoma 320 sežnjev dolga, polna lepih podob iz kapnika, in v poslednje kaže v zadnji konec jame. Na desnici od Božjega groba pa se gre dalje po cesar Ferdinandovi jami; 625 sežnjev od vhoda je naj lepša podoba cele jame, namreč pregrinjalo, zares čudovita prikazen. Kapnik je tukaj tako lično izpodobljen, kakor da bi bilo pregrinjalo iz belega blaga;

dolgo je 9 čevljev, in široko 1 do 2 čevljev, debelo pa za četert pavca. Memo marsikterih znamenitih podob se pride, 925 sežnjev od vhoda, do gore Kalvarije. Tukaj se kviško stopa, 250 sežnjev po zviti poti, med kapnikovimi podobami in stebri, kakor med kacim gojzdom, dokler se ne pride do verha gore, ki je 30 sežnjev visok, in 1072 sežnjev od vhoda, pa ima še 9 sežnjev odpertega prostora nad seboj. Zares veličasten je pogled gore, kadar je jama vsa s svečavo razsvetljena. Od Kalvarije dalje je zadnji konec jame, še 285 sežnjev dolg; ondi je mali Ljubelj, kapni studenec, in v poslednje pekel. Pred goro Kalvarijo pa, 725 sežnjev od vhoda, je lepa nadvojvoda Janezova jama, 260 sežnjev dolga, polna belega svetlega kapnika.

Vredno je to jamo viditi, ker se ondi zamorejo gledati podzemeljske čuda; naj ložje se to zgodi o Binkoštih, ko je vsa jama slovesno razsvetljena. Pomniti se smé, da od Postojnske jame eno uro dalje je Črna jama, in še dalje Pivka jama, kjer se reka v globočini zopet pokaže. Pri Planini pa pod Malim gradom je Planinska jama, kjer Pivka zopet teče na svetlo; reka se tukaj imenuje Unec, pa gre konec Planinskega loga zopet v zemljo, in prihaja po tem pri Verhniki kot Ljubljanka na dan.

Velesovo,

nekdanji samostan in Božja pot.

Dve uri nad Kranjem, med berdi, ki se stegujejo od visocega Grintovca, stoji Velesovo, dasiravno v zatičji, vendar v prijazni dolinici. Onda je bila že davno duhovnja pri cerkvi s. Marjete; posebna prikazen, pravijo, da se je namreč l. 1221 slišal glas iz gojzda, in se je po tem našla podoba Matere Božje v smreki, je dala ondi samostanu začetek. Temeljita listina za 11. dec. 1238 daje na znanje, da so blagorodni gospodje s Kamna, grada nad Velesovim, med njimi Verjand, duhovnik v Mengši, in pa Albert, Gornjograški opat, cerkev Marije Device in samostan postavili, s posestvi in

drugim previdili, tudi prihodke Velesovske farne cerkve pridali; dalje, da je patriarh Bertold v svojem in svojih sorodnikov, Otona, kneza Meranskega, in Neže, avstrijske vojvodinje, imenu to vstanovilo poteril, in še dohodke farne cerkve s. Jurja pridjal. Perve nune so v novi samostan prišle iz Dunaja; deržale so se po pravilih s. Dominika. Pozneje je bil samostan še bolj obdarovan, došli so mu tudi dohodki Cerkljanske fare; in ko je rod Kamenskih gospodov l. 1473 izmerl, je tudi njih grad prišel nunam v lastino.

Samostan Velesovski je bil zadosti sloveč; tudi iz plemenitih rodovin gospodičine so ondi iskale dušnega miru, kakor se kaže iz imen nekdanjih prednic. Tudi Božja pot ondašna se je obilno obiskovala; mnogo pobožnih potnikov je ondi pri Božji Materi pomoči prosilo in jo našlo. Cerkev in nunsko stanovanje tudi kdaj ni bilo majhino, kakor se kaže iz Valvazorjeve podobšine. Sedanja cerkev pa se je s samostanom vred zidala l. 1732 in dalje; delana je po lepi italijanski šegi, in je obilno prostorna; v velikem altarji pa je v posebnem oddelku stara podoba Matere Božje, najdena, kakor pravijo v smreki. Ko je l. 1782 samostan nehal biti, je cerkev Marije Device bila premenjena v farno; veliko pohišstvo nekdanjih nun pa je zdaj namenjeno v stanovanje dosluženihi mašnikov Ljubljanske škofije.

Grozoviti Atila pred Emono in Akvilejo.

Proti sredi petega stoletja so se privalile divje in krute trope hunskega naroda v Evropo, ter so se vselile poleg Donave in Tise v sedanji Ogerski. Njih vojvoda, grozoviti Atila, se je l. 451 uderl proti zahodu, je razdjnal Nemčijo in Francijo, pa je bil zavernjen v silnem boji pri Katalavnu, višje nad Parizom, kjer so se mu bili ustavili Rimljani, Franki in Gotje. Maševanja zelen je l. 452 hotel planiti nad Italijo; pot mu je kazala skozi Panonijo čez panonske in julske planine. Pa še zapertine v teh hribih niso

bile zavarovane od rimljanske strani, in tedej so bile naj lepše dežele odperte za strahovito razdjanje. Starih gotovih pripoved sicer ni, pa pot sovražnikova sama na sebi daje na znanje, da je bila stara Emona, sedanja Ljubljana, od divjih Hunov pred drugimi mesti zadeta. Res so se pred nekterimi leti pri prekopavanji starega Emonskega ozidja pokazale tudi znamenja, da je hud požar kdaj ondi razsajal, in da so bili zidovi po sili razrušeni, in po tem zopet popravljeni; to ne kaže v druge čase, razun v Atilove dneve.

Dalje se vender Akvileja, glavno mesto za Venecijo in Istrijo, hudemu napadu postavi v bran; varovali so jo hrabri rimljanski vojaki. Atila s svojimi divjimi tropami mesto obsede, ter ga dolgo nadleguje in stiska; pa nič ne more opraviti, tako da njegove trope začnejo mermrati, in se v stran odpravljati. Tu kruti vojvoda vidi štorklo, ki je s svojimi mladiči zapustila mesten stolp, in drugam letela. To se mu zdi dober pomen; tedaj on svoje zopet spodbudi za boj, naredi mnogih mašin in vojsknh priprav, ter v zadnje mesto posili. Lepo, mogočno mesto je bilo tedaj oropano, razdjano, požgano; ljudstvo pa, kar ga ni zbežalo proti morju, kervavo pomorjeno, ali v sužnjost odpeljano. Akvileja je bila sicer po tem zopet pozidana, pa nič več ni dosegla prejšne veljave; Venedke so začele se zidati in jo prerašati.

Od posiljene Akvileje je Atila dalje hrumel skozi severno Italijo, razrušil Padovo, Mantovo in Milan; pri Tičinu pa mu pride papež Leon I. naproti, ter ga ustavi s svojo krepko besedo, ki jo je podpirala višja moč. Atila se verne, in čez leto najde svoj konec v šotoriši med Donavo in Tiso; po ženitni veselici in preobilni pijači ga je kri zalila po noči.

Avari, nekdanji stiskavci Slovencev.

Po sredi šestega stoletja, so Avari, mongolsk narod, potisnili čez Donavo, in so pred seboj tirali nove slovenske narode, ki so se po tem vselili poleg

Drave in Save. Slovenci so Avarom kot svojim gospodarjem mogli po dvoji strani služiti. V vojsko namreč so Slovenci mogli prvi stopati, in se bojevati za Avare; Avari pa so se držali v staniši, in so le takrat hiteli se boriti, ko so bili Slovenci v zadregi. Razun tega so bili Slovenci z davki obkladani, ter so mogli Avarom hčere in žene dajati, ko so prišli k njim zimovat. Ta stiska je storila, da se je mladi rod, ki se je med Slovenci zaplodil od Hunov, sam vzdignil zoper nadležnike, in se je z njimi začel vojskovati.

Takrat je bil neki Samo, bodi si tergovec ali vojak; nekteri pišejo, da je bil po rodu Frank, nekteri da Slovenec, pa imé se bolj kaže slovensko. Tisti je l. 623 prišel Slovencom v pomoč, ter jih je podpiral v pokončanji sovražnikov; zatoraj so si ga Slovenci zvolili v kralja, in vladal jih je 36 let. Češki pisatelji terdijo, da je Samo veleval tudi Čehom in Moravanom. Dobro je on branil svoje ljudstvo, ter je Avare mnogokrat potolkel, bolj še s previdnostjo kakor z močjo; tudi zoper Franke jim je bil varh, ker je tiste l. 636 v hudi bitvi zmagal. Po njegovi smerti so bili sicer Avari zopet močnejši, ter so nadlegovali Slovence, tako da je korotanski vojvoda Borut pri Bavarcih pomoči iskal. Bavarci so sicer del Slovincov rešili, pa so jih tudi sebi osvojili; drugi del Slovincov se je imel na eno stran zoper Longobarde v severni Italii, na eno stran zoper Avare v Panonii bojevati.

Karol veliki, frankonski vladar, je l. 774 Longobardsko, l. 777 pa Bavarsko spravil v svojo oblast; in ko so Avari l. 788 nad té dežele planili, so bili nabiti, in slovenska zemlja je po tem prišla tudi pod Karolovo vlado. Da bi avarska sila se še bolj zaterla, je Karol l. 791 začel veliko vojsko, ter jo je končal l. 799, in ostanke avarske stiral čez Donavo. Takrat so se tudi Slovenci zamogli zmaševati nad svojimi prejšnjimi stiskavci; so bili namreč pridruženi italijanskim in nemškim trumam, ki so jih vodili furlanski vojvoda Henrik, istrijski vojvoda Janez, in bavarski vojvoda Gerbold, jim je bil tudi na strani

akvilejski patriarh Pavlin; in Karol veliki sam hvali tiste trume, da so se dobro obnašale, ko so bili zmagani okrogli tabri avarski.

Slovenska zemlja in Turki.

Kervave turške vojske so posebno hudo zadevale slovensko zemljo, zlasti pa krajnsko stran. Skozi dve sto let ni bilo miru in pokoja pred napadi grozovitih sovražnikov, pred ropom, morijo, požarom; tedaj je bila vsa dežela kot vojaški stan, vsako mesto se je spremenilo v močno terdnjavo, grajsine in cerkve so bile obdane z zidovi, stolpi in rovi, moštvo je stalo kot na velikih stražah vedno pripravljeno na odhod in na boj, in po hribih so bile nakopičene germade, da bi v sili kot v trenutku s svojim plemenom dajale znamenja na vse strani.

Turki so se na evropejskem svetu pervikrat ustanovili pri Galipolji l. 1357; časoma so nase grabili dežele greškega cesarstva, in l. 1453 so vzeli Carjigrad, in ga storili v svoje glavno mesto. Zgodaj je njih silnost začela segati proti slovenski zemlji. Že l. 1408 so Turki pervikrat plenili na Krajnskem pri Metliki; l. 1418 so privreli do Štajarskega, pa pri Radgoni so jih Štajarci, Korošci, Krajnci in Horvatje hudo potokkli, in so ostalo druhal odpodili. Zopet so l. 1429 planili nad Metliko, in so dalje ropali, morili in požigali do Novomesta; Krajnci in Korošci, vsaki pod svojim poglavarjem, so jih pa ondi nabili, ter v beg zagnali. To so bili iz perva le posamezni napadi večjih in manjših neverskih trop, in slovenska zemlja je po tem nekaj let mirovala; Serbi in Bosnjani so se namreč še hudo branili proti grozovitnikom, dokler niso bili presiljeni, eni l. 1459 drugi l. 1463. Po tem je bila Turkom pot odprta na Horvaško in na Slovensko, in dolgo ni bilo mogoče se jim ubraniti.

Zdaj je zadel prvi veliki turški napad l. 1468 Horvaško, in l. 1469 Krajnsko; od Kolpe do Ljubljane so žgali, plenili, pobijali, in 1000 dečkov in

deklic so odpeljali v sužnjost. Zopet so l. 1471 Turki privreli na eni strani do Ljubljane in dalje do Celja, na drugi strani pa čez Cerknico do Krasa; l. 1472 pa so prišli enako do Ljubljane in do Cerknice, so požgali tamkaj cerkev s. Petra, tukaj cerkev Matere Božje, in jama pri s. Kristofu zunaj Ljubljane še vedno pričuje za njih tedašnji stan. L. 1473 so ti grozovitniki iz Krajskega po Kokri prišli na Koroško, so segli do Celjovca in Velkovca, in so se vernili memo Slovenjega Gradca in Celja; rop, pomor in požar je povsod znamoval njihovo pot, in 8000 vjetih kristjanov je šlo v hudo sužnjost. Sicer se jim je po tem l. 1475 pri Brežicah za Savo ustavila vojaška truma Štajarcev, Korošcov in Krajncov, pa mnogo tistih je bilo pobitih, in mnogo vjetih; vmes je druhal napadla Zatiški samostan na Krajskem, ga je zapalila, ter vjela skoraj vse minihe, in zraven 4200 družih ljudi pri cerkvi v Muljavi. Zopet so l. 1476 Turki ropali in morili po Krajskem, Furlanskem in Koroškem; 10000 ubozih vjetnikov so od ondod vlekli seboj.

Po takih silah so bili Slovenci vendar toliko srečni, da so Turke v nekterih bitvah zmagali. Ko so ti grozovitniki l. 1480 skozi Krajsko in Štajarsko priderli na Koroško, so bili zavernjeni in potem natolčeni pri Brežicah za Savo; izpustiti so mogli tudi vse vjete kristjane. Zopet so l. 1484 prišli čez Krajsko do Celja in do Beljaka, pa o vrnitvi so jih Krajnci in Horvatje nabili poleg Unice, ter so jim vzeli 10000 vjetih kristjanov. L. 1488 in 1489 so zopet žgali in ropali po Krajskem; vendar l. 1491 jih je zbrana truma pričakala v Hrušici unstran Logatca, ter jih je veliko pobila; turške šance in kervave jame se od tega še vedno ondi imenujejo. Pa l. 1492 so Turki čez Novomesto in Ljubljano priderli celo do Celja na Štajarskem in do Beljaka na Koroškem, ter so divjali po svoje; vendar pri Beljaku so jih Korošci s cesarskimi konjiki in pešci vred prijeli, so jih hudo nabili, jim tudi 15000 vjetnikov odvzeli.

Po tem pa je zopet mnogo zgolj nesrečnih let nastopilo. L. 1493 so Turki plenili tu do Ljubljane, tam do Ptujega, l. 1496 so prišli čez Ribnico in Cerknico do Logatca; pa l. 1499 so priderli celo v Furlanijo, ter so pomorili in polovili mnogo romarjev,

ki so šli v Rim na sveto leto. Po tem so l. 1508 in 1511 zopet morili in ropali do Krasa in do Istre, l. 1522 pa do Pivke, ter so v Slavini mašnika cvetno nedeljo spred altarja potegnili, in z ljudstvom vred v sužnjost vlekli. L. 1523 in 1527 je bilo Krajnsko le deloma ropano; pa l. 1528 je grozovita druhal plenila po Dolenskem gori in doli, tudi memo Ljubljane na eno stran do Mengša, na eno stran do Postojne. Ko so l. 1529 Turki Dunaj obsedali, je neka tropa v stran mahnila, in je ropala do Celja in Maribora; l. 1530 pa je zopet Krajnsko preterpelo mnogo turških napadov.

Tolike grozovitosti so obudile slovenski narod, da je sam začel silo za silo vračevati. L. 1532 in 1533 je planil krajnski poglavar Kacjanar v Bosno, je ondi nabral bogat plen, in rešil mnogo kristjanov. Sicer je na to priderl turški trop do Krasa in Istre, pa zavernjen je bil in otepen. Po tem l. 1537 je Kacjanar slovenske vojake s cesarskimi vred vodil zoper sovražnika proti Oseku, pa to pot je imel slab iztek. Tudi leta 1545 do 1547 so bile nesrečne, Turki so ropali do Kerškega, Novomesta in Ribnice; l. 1557 so zopet priderli do Ribnice, in l. 1559 do Postojne, ter so po Pivki vse požgali, in velik rop storili. Na to pa je krajnski poglavar Herbard Turjaški začel Turkom hude početke vračevati; natolkel jih je med l. 1560 in 1566 štirikrat poleg Kolpe in Une, vendar l. 1575 je sam z malim kardelom proti večji množici našel žalosten konec pri Budački. Pa tudi pozneje se Turkom njihovi napadi na Krajnsko niso dobro plačevali; l. 1578 in 1584 so prišli do Kočevja, l. 1595 in 1600 pa do Pivke, in vsakikrat so bili tepeni, tudi rop jim je bil odvzet. Vmes pa je Andrej Turjaški s Slovenci in Horvati l. 1593 Turke pri Sisku tako slavno zmagal, da jih je do 15000 smert našlo v boji in v vodi.

Da bi bila slovenska zemlja bolj zabranjena proti Turkom, je nadvojvoda Karol s pomočjo deželnih stanov dal l. 1577 in po tem močno terdnjavo zidati na stoku Kolpe in Korane; tista se imenuje po njem Karlovec. Res so Turki po tem le še malokrat prišli na Krajnsko; večkrat pa so z Ogerske strani

še priderli na Štajarsko, namreč l. 1602 in 1603, 1623 in 1658. Zadnje neverske trope so skozi Štajarsko vrele, ko je bila turška vojska l. 1683 spred Dunaja v beg zagnana. Tako je slovenska zemlja našla mir pred silnimi sovražniki; zvonilo, ki je še navadno ob sedmi uri zjutraj, in se je začelo l. 1594, še opominja na nekdanje turške vojske.

Enéa Silvi, potem Pij II. papež.

Zmed rimskih papežev sme slovenska zemlja dva deloma med svoje domače šteti, namreč Pija I., ki je bil rojen v Akvileji, in je sedel na rimskem stolu l. 142 do 157, in pa Pija II. Ta se je po svojem prvem imenu klical Enea Silvi, in je bil rojen l. 1405 iz plemenite rodovine Piccolomini v Sieni na Italijanskem. Ker so bili med znotranjimi nepokoji njegovi rodniki pregnani iz domačije, je zavoljo ubožnosti sam iz mladega mogel kmetovati; ko je bil pa umne glave, je vendar smel iti v šole. Po tem je bil tajnik pri nekterih kardinalih, in celo pri cerkvenem zboru v Bazileji. Od tod je prišel za tajnika k cesarju Frideriku IV., in je bil tistemu svetovavec in pomagavec v opravlilih s svetnimi knezi in z rimskim papežem. V hvalo za take službe je bil povišan v Teržaškega škofa l. 1447; in ondi je opravljal duhovno vladno z veliko vnemo, zraven se je pečal tudi s slovstvenimi rečmi. Po tem je bil l. 1450 prestavljen za škofa v Sieno, svojo domovino, in l. 1456 povišan v kardinala.

Ko je Enea Silvi l. 1457 izvoljen bil na stol s. Petra, se je imenoval Pij II. Ker so bili Turki malo poprej l. 1453 si Carjigrad osvojili, je bilo Piju II. naj več to pri sercu, da bi jih zopet spravil iz Evrope. Križarsko vojsko je hotel zato na noge vzdigniti. Keršanski vladarji ga sicer v tem početku niso posebno podpirali; vendar je sam spravil obilno vojakov in močno brodovje skupaj. Pri Ankoni je bila zbrana vsa vojska, in že bolan je papež tje hitel, ker sam je hotel iti v sveto vojsko. Pa drugač je bilo sklenjeno pred naj višjim Gospodom, Pij II. je umerl

15. avgusta 1464, in vsa vojska se je razbila. Dolgo po tem še so se pokorili keršanski narodi, da niso bolj z združeno močjo odganjali sovražnikov Kristusovega imena.

Še vedno kamnat napis na licu stolne cerkve v Terstu pričuje, kako je Pij II. kot papež še skerbel za blagor svoje nekdanje škofije; Ljubljanska škofija pa mora zraven cesarja Friderika IV. tudi papeža Pija II. hvaliti kot svojega vtemelitelja.

Juri Stobej, Lavantinski škof.

Med možmi, ki so v času verskih prenaredb goreče delali za ohranitev katoliške resnice v znotranji Avstrii, se mora posebno imenovati Juri Stobej blagorodni Palmburg. Njegova domovina je bila na Pruskem; učenost in vnema za pravo vero ga je priporočila za Lavantinsko škofijo, ki jo je l. 1584 prejel v oskerbovanje. On je iskal po vsi moči poravnati, kar je krivoverstvo zlega napravilo; pozidoval je cerkvene pohištva, lepšal Božje tempeljne, se trudil za razlaganje katoliškega nauka. Bil je tudi svetovavec nadvojvodu Ferdinandu II., in mu je pomagal v duhovskih in deželjskih rečeh; tedaj je šel tudi za poslanca do papeža Pavla V., do poljskega kralja Sigismunda, in do erdeljskega kneza Batorja. Ta škof je bil posebno vnet za odpravo luteranstva iz znotranje Avstrije; v posebnem pismu je nadvojvodu razložil poti, po katerih bi se kriva vera zamogla zatreti v njegovih deželah. On sicer ni bil med poročniki, ki so prehajali Štajarsko, Koroško in Krajnsko, da bi izčistili vse krive zmote; bolehnost ga je zaderževala. Pa s svojimi listi je še dalje dajal svete, in vdihoval serce tistim možem, ki so delo verskega zboljšanja počeli. Celih 34 let je vladal Lavantinsko škofijo, in je l. 1618 umerl. Njegove ostale pisma še pričujejo za njegovo učenost in versko vnemo.

Gospodarske reči.

Umno kmetovanje.

Gospodar bo današnje čase slabo opravil, če bo le na to gledal, kako so njegovi dedi in prededi ravnali. Dobro je staro in časti vredno, vendar ne vselej; in novo je lahko boljše, in res tudi velikokrat daje večji dobiček. Pravi kmetovavec bo tedaj skušal razločiti, česa bi se raji poprijel.

Na obnebje svojega kraja so predniki dobro gledali, tedaj tudi marsikaj opazili, kar se tistega tiče; je li namreč zrak bolj suh ali bolj mokroten, in daje zato dežja in rose več ali manj; prihaja li gorkota bolj zgodaj ali bolj pozno, in se po takem seje in žanje bolj kmalo ali bolj kasno. Pa sedanje dni se gorkota in mokrota obnebja zamore vse bolj na tanko meriti, ker so za to znajdene posebne priprave; na drobne številike se zdaj take reči določujejo, in tako se lahko tudi vse bolj natančne skušnje delajo, koliko in katerim rastlinam da je ta ali ta zrak bolj primerjen.

Na lego svojega kraja so se predniki tudi ozirali, je li v ravnem ali v hribih, stoji li nisko ali visoko, je li na solncu ali v osojem; po takem so tudi za en del vedili razsoditi, koliko je tisti primerjen za take in take sadeže. Vendar v novih časih se zamore na drobno znajti, koliko visoko nad morjem stoji kak kraj, in tako se je v stanu še bolj posebno primeriti, koliko da velja za té in té rastline.

Na zemljo svojega kraja so se predniki tudi nekaj razumeli, je li bolj teška ali lahka, bolj rahla ali debela, in tedaj tudi bolj ali manj rodovitna. Zdaj pa se vé zemljo celo na tanko v svoje obstojne dele razkrojiti, koliko da je pešena, kremenasta, ilovnata, lapornata; po skušnjah se zna na drobno povedati, za ktere sadeže je ta za ktere sadeže je ta zemlja.

Da dober gnoj zemlji kaj tekne, so predniki že vedili, toraj so tudi setvam gnojili od kdaj, pa niso še zadosti razumeli, da redivni deli zemlje se časoma

tudi bolj in bolj povžijejo, da tedaj zemlja le prehitro opeša, če se ne gnoji vedno po redu; tudi niso še toliko skusili, da ni vsak gnoj že dober, če je nastilja le nekoliko barvo spremenila in se potaptala. Potreba in tudi razna dobrota gnoja se v naših dneh toliko bolj spoznava, in toraj se tudi tolikokrat priporočuje, skrbeti za dober in obilen gnoj.

Ko je setev v rasti, se je še v starem času vedilo, da lulika med pšenico se na njivi ne sme pušati: hočeš da jo izrujemo, so rekli hlapci gospodarju. Marsikteri kmetovavci pa skoraj raji pušajo luliko s pšenico vred do žetve rasti, kar v priliki le zavoljo djanjskega poduka velja. Razun prilike se drugač veleva za luliko in drugi plevel.

Zrelo žito se požanje in spravi v žitnice, pa mora biti suho omlateno. Naši slovenski predniki so bili v tej reči bolj modri, kakor marsikteri drugi narod; kozolce so si izmislili. Čudno je, da sem ter tje po Slovenskem še sedanje dni snopje raji pod milim nebom kakor pa pod kozolcovo streho sušijo; vender bi se že smeli razumiti, da bi znali svoje pridelke bolj varovati.

Živinoreja.

Slovenska zemlja ni tako stvarjena, da bi se kmetovavec samo s poljedelstvom ali vinorejo ohranjeval, ali si dobičke pripravljaj. Živino rediti mu je treba, ne samo da bi si po njej kaj živeža pripravil, ali da bi si z njo pri obdelovanji svojega polja pomagal; skrbeti mora tudi, da bi si pri živini kaj priredil, da bi od tiste imel kaj prodati, in s pridobkom druge potrebe poravnati.

V mnogih slovenskih krajih, zlasti kjer imajo lepih planin, si pri živini napravljajo tehtne dobičke — papirnat denar je sicer ložji, kakor sreberni, pa ima vender še nekaj teže. Dobivajo stove za vozno in klavno živino; nabirajo peneze za maslo, sir, boh; tudi volna jim prinaša zlate. Pa so se slovenski kraji tudi deloma spremenili memo prejšnega časa; kjer je bila velika cesta, so semtertje pustili rejo goveje

živine, ter si omišljevali le konjsko. Pri tej reji pa se jim je večidel tako godilo, da so malokdaj imeli kako kljuse prodati, marveč so mogli drage konje kupovati, in ker od drugod ni bilo dobiti dvajsetic ali bankovcov, so se konji vpisovali — na hišo in zemljo, kakor sem ter tje pričujejo javne bukve. Če tudi stari gospodarji niso bili ravno povsod modri, pa o živinoreji so bili bolj razumni, kakor mladi vozataji; mlajši rod, če bo hotel živeti in obstati, pa se bo mogel povsod tudi živinoreje prijeti, samo še z večjo razumnostjo, kakor so pa dedje znali.

Gojzdoreja.

Redite, cepite sadne drevesa! to se dostikrat in dostikrat priporočuje z besedo in pismom; pa se mora še drugo tako močno zaterdovati: Redite, varite gojzdne drevesa! Sadno drevje donaša kmetovavcu mnoge dobičke, za domačo rabo in za zunanjo prodajo; v dobrih letih utegne brez posebne težave potegniti stave za svoj pridelek. Pa tudi gojzdno drevje donaša dobičke za hišno potrebo in za izvožnjo v ptuje. Brez gojzdov bodo pohišta brez streh, in izbe brez gorkote, tudi mošne semtertje brez denarja. Lep hrast prinese večkrat rumene zlate, in lepa smreka mnogokrat bele tolarje — zlasti pri takem lesu, ki je pripraven za morske ladije; pa tudi debela bukev, ki je za kurjavo, prinese nekatere bankovce.

Reja gojzdnega drevja potrebuje malo truda, malo stroškov, drugač od reje sadnjih dreves. Veliko mladih deblic se samih zaplodi, naj se jim le prostor pusti v miru, naj jih ne pokonča zob drobne živine, ali naj jih ne poruje in ne polomi perst prederzne človeške roke. V časih so otroke tako učili miloserčnosti do žival: „Ne smeš ptičice pobijati, te bo v sodnji dan tožila!“ Res, tožila te bo; če ravno živalica ne bo vstajala na poslednji dan, pa sodnik, ki je njeni stvarnik, ima tvojo terdoserčnost zapisano v sodnih bukvah. Utegnilo bi se otrokom tudi tako priporočevati: „Ne lomí smrečice, ne ruvaj hrastiča;

tožil, tožila te bo v sodnji dan!“ Res tožila te bosta v poslednji dan; vstala sicer ne bosta takrat iz zemlje, pa sodnik bo imel škodo zapisano v sodnih bukvah.

Kjer se gojzdno drevje samo ne zaplodi, ga je treba sejati in saditi; tako ravnanje se priporočuje za pusti Kras. Res da sejanje in presajanje gojzdnega drevja tudi tirja stroške in trud, pa se pred in potlej obilno povračuje. Če tudi zasajeno drevo ne bo precej posekati in prodati, pa gojzd bo še stojé nosil veliko dobička. Mokrota v zemlji in v zraku se bo bolj ohranjevala, in suša bo manj nagajala za ravno polje in vinsko goro; električna moč se bo pod nebom bolj primerno delila, drevje jo bo nečutoma odpeljevalo, in blisk in grom bo manj protil, in navihita manj sile delala; gorkota se bo bolj krotko semtertje premenjevala, porašeni hribje bodo delali zavetje, in hud vihar bo manj bučal, in silna burja bo manj brila.

Mladim in starim se mora tedaj večkrat praviti od gojzdoreje, doma in tudi v šoli.

Razne reči.

Zvonovi.

Naj večji zvon na zemlji je v Moškovi na Ruškem, pa leži na tleh; tehta 4437 centov, je 21 čevljev visok, in v dnu meri 22 čevljev poprek. Še en zvon v Moškovi, v zvoniku s. Ivana, tehta 1000, in zvon v Petrovem gradu 700 centov. Veliki zvon pri s. Štefanu na Dunaji je težak 354 centov, v Olovcu 358, v Milanu 300, pri s. Petru v Rimu 280 centov. Na Slovenskem je naj težji zvon v Gospo-sveti na Koroškem, namreč 118 centov; veliki zvon v stolni cerkvi v Mariboru ima 99, v stolni cerkvi v Ljubljani pa 67 centov.

Zvonik in zvezde.

Zvonik je kot velik perst, ki kaže proti nebu, k Bogu. L. 1793 je neki prekucuh rekel priprostemu kmetu: „Vaš stari zvonik bom dal podreti, da ne boste imeli več spomina svoje prazne vere.“ Odgovori mu kmetič: „Nam boste zvezde z nebesa tudi potergali? Tiste nam boste mogli pustiti; starje so kot zvonik, in dalje se vidijo, nas bodo pa tiste še vedno opominjale na Boga.“

Novi neverniki.

Neki človek brez vere se je z duhovnim močno prepiral, da se mora vsakemu pustiti, naj veruje, kar hoče. „Prav,“ mu tisti odgovori, „jez pa verujem, da si ti brez pameti; mi moraš pustiti tudi to veljati.“

Kaj je bolje?

Razujzdan in neveren človek pravi pušavniku, ki ga je vidil bosega in revno oblečenega stopati: „Stari oče, slaba bo zate, če ni boljšega sveta.“ Starček mu odgovori: „Res je to; pa kakošna bo zate, če je boljši svet?“

Skopa žena.

Neka žena ni hotela nič dati v beraško pušico, ki se ji je pomolila; domu pride, in ne najde mošne v žepu. „Moj Bog,“ pravi sama pri sebi, „ti nisi mogel najti poti v moje serce, za to je pa vrag našel pot v moj žep.“

Kdo bo spred vozil.

Mož pelja voziček samotež po poti; nekdo ga hoče z drugim vozičem prehiteti. „Kaj peljaš?“ ga prvi vpraša. „Žganje?“ odgovori drugi. „Tako! le pelji v Božjem imenu naprej,“ pravi prvi dalje; pripravljaj mi pot, jez peljam grobne kamne.“

PESMI.

Pot v nebesa.

Poznaš li kraj? na zemlji ne stoji,
Od njega bitko serce govori;
 Tam stok utihne, solze se usušé,
 In dobri srečo, slabi moč dobé.
Poznaš li kraj? ta kraj
Ti vedno bodi v misli zdaj.

Poznaš li pot? je steza ternjeva,
Ni dalje moč, in skerb je potnika;
 Spodtakne se, s prahu ozre se gor:
 Gospod, prikrati pot, omagam skor.
Poznaš li pot? ta pot
Ti kaže sreči vsi naprot.

Poznaš drugá? Človekov sin je res,
In več je, več; on je prišel z nebes;
 Po ojstri poti sam je prvi šel,
 Do potnikov bo milo serce imel.
Poznaš drugá? ta drug
Te pelje gor, kjer več ni tug.

Gospod z učenci na morji.

(Poleg nemšine.)

Tam ob večerni zarji gré
Čolnič pokojno čez morjé.
 V čolniču pelje se lahno
 Gospod z aposteljnov družbo.

Mirno zaspí sveta Gospod,
Že veter piha od drugod;
 Sem iz daljav pa grom bobni,
 In čern oblak nebo temni.

Bolj glasna je viharja moč,
In grozno blisk razsvita noč;
Divja že silno hrup morja,
Se dviga k nebu puh voda.

Valovi rastejo strašno,
Visoko čez čolnič gredó;
Množi se sila več in več,
Vse hoče biti v vodah preč.

Učence prejde zgolj trepét,
In Jezusa budijo spet:
Poglej, Gospod! ni spati čas;
Poginjamo, ah! reši nas.

Se vzdigne Jezus, zapové:
Potihni veter in morjé!
In glej, vihar poleže se,
In vpokoji morjé se vse.

Učencom pa Gospod veli:
Zakaj li ste boječi vi?
Je slabo vaše upanje,
Je mala vaša vera še.

Strahu zavzamejo se zdaj,
Se poprašujejo tedaj:
Kdo vender biti mora ta,
Ki ga vihar, morjé pozná?

Ta svet nevarno je morjé,
Ki vedno nepokojno gré.
O reši nas! le kličimo,
Gospod, če ne poginemo.

Nečimernost človeška.

(Ljudska pesem.)

Človek, kaj toliko se veselíš?
Veš, da še ure si svest ne stojiš;
Kaj pač imaš le te želje,
Vživat posvetno veselje?

Kdor se raduje v sladnosti sveta,
On za gotovo se enkrat kesa;
Če ne dokler je na sveti,
Enkrat pa mora umreti.

Mladi ljudje tu živijo tako,
Kot da bi umreti nikdar ne bilo;
Časno življenje pa mine,
Kakor po zraku dim zgine.

Tukaj imajo ga radi ljudjé,
Kadar pa umerje, le preč z njim hité;
Milo zvonovi pojejo,
Ko ga k pogrebu nesejo.

Kadar se človek naj bolj veseli,
Takrat pa smert ga naj pred prehití;
Če mu ni tudi po volji,
Pade ko rožca na polji.

Tamkaj ga denejo v černo zemljo,
Potlej pa kmalo od tod vsi gredo;
Ki so ga naj holj ljubili,
Bodo ga skor pozabili.

Wohlfeile Bücher.

Bei

JOH. GIONTINI,

Buchhändler in Laibach,

sind

folgende Bücher, zu **bedeutend herabgesetzten Preisen**
zu haben:

Die in () enthaltenen Zahlen zeigen den Ladenpreis an.

- Album.** Originalpoesien v. A. Meissner, K. Bek, Freiligrath, A. Grün, H. Heine, Ad. Schults u. A. — Hrsg. v. A. Püttmann. Borna 1849. 8. (fl. 3. 15.) 70 kr.
- Aston, Louise,** Revolution u. Contre-Revolution. Ein Roman. 2 Bde. Mannh. 1849. 8. (fl. 6. 30.) 60 kr.
Beste Arbeit dieser beliebten Schriftstellerin.
- Becker, G. F.,** Göthe's Hermann u. Dorothea erläutert. Halle 1852. 8. (70 kr.) 42 kr.
- Belani,** Der Aufstand in Tirol. Histor.-romant. Gemälde a. d. J. 1809. 3 Bde. Leipzig 1847. (fl. 3. 15.) fl. 1. 25 kr.
- Belani.** Der Geächtete. Geschichtl. Roman a. d. 16. Jahrh. 3 Bde. Frankfurt 1836. (fl. 8. 40.) fl. 1. 5 kr.
- Brentano, Clemens,** Gedichte. Neue Miniatur-Ausg. Prachtband m. Goldschnitt. (fl. 4. 20 kr.) fl. 2. 40 kr.
- Dicke u. Beumer,** das Buch der Natur, des Völker- u. Menschenlebens. Wesel 1855. Mit 24 saubern Abbildungen in Ton- u. Farbendruck. Lex. 8. Eleg. Leinwandband. (fl. 4. 20.) fl. 3.
- Dichter-Frühling,** deutscher, der neueren u. neuesten Zeit. Herausgegeben v. Hungari. 2 Bde. (1376 S.) Frankfurt 1854. 2 sehr eleg. Leinwandbände mit Goldschnitt. (fl. 7. 77.) fl. 4.
- Eisenbach, L.,** Die Aristokraten. Roman. Frankfurt 1843 (fl. 3 15 kr.) 35 kr.
- Dräxler-Manfred.** Herz und Ehre. Novellen und Schilderungen. 2 Bde. Frankfurt 1839. (5 fl. 25 kr.) 80 kr.
— Vignetten, Porträts u. Genrebilder. 1845. (3 fl. 15 kr.) 40 kr.
- Filippi,** ital. Sprachlehre. 12. A. Wien 1829. 8. Pb. 60 kr.
- Fornasari-Verce,** Pract. Cursus zum Unterr. in der italienischen Sprache. 4. A. Wien 1846. fl. 1. 50.
- Freedley, F. P.,** Goldbuch f. Amerika u. Ueberall. Geschäftsweisheit u. d. Weg z. Reichthum. Leipzig 1853. 50 kr.
- Freyer's Karte** von Krain in 16 Bl. Wien. Quer-Fol. fl. 10.

Frint, Bischof, Die Weihe des Priesters, eine nothwendige Vorbereitung für Jene, welche Priester werden wollen und eine heilsame Wiederholung für wirkliche Priester. 2 Bde. 3. Auflage. Köln 1833. (fl. 3. 15.) 60 kr.

Hagen Th., Musikal. Novellen. Leipzig 1848. (fl. 3. 15 kr.) 60kr.

Hugo, Victor, Lyrische Gedichte. Deutsch von Ferdinand Freiligrath. Frankfurt 1845. M. H. Portr. 8. (fl. 2. 80.) Leinwandband fl. 1.

Irving, Washington, Ausgewählte Schriften. Herausgegeben von Adrian. 4 Bde. 2 A. Frkft. 1846 — 1847. Mit Stahlstichen (fl. 7. 56.) 4 eleg. Hfzbd. fl. 4. 20.

Inhalt: Crayon's Skizzenbuch. — Bracebridge - Hall. — Erzählungen eines Reisenden. — Die Alhambra. — Abbotsford- und Newstaed-Abtei. — Eine Reise auf den Prairien.

Kaltschmidt J. H., Grundriss der Sprachwissenschaft. Leipzig 1838. (fl. 1. 5.) 35 kr.

— — — vollständiges stamm- u. sinnverwandtschaftliches Gesamtwörterbuch der deutschen Sprache aus allen ihren Mundarten u. mit allen Fremdwörtern. 4. A. gr. 4. (1114 S.) Nördl. 1854. fl. 4. 20.

Kloth, F. A. G., der heil. Kirchenlehrer Aurelius Augustinus. 2 Thle. Aachen 1840. (fl. 2. 80) fl. 1.

Sehr geschätztes Werk.

Köster, K. M. L. Der Apostel Johannes, nach der Entstehung, Fortbildung und Vollendung seines christl. Lebens dargestellt. Leipzig 1838. (fl. 1. 40) 42 kr.

Panorama d. nordkrainischen Beckens, nach der Natur gezeichnet u. m. Erläut. v. Simony. Wien 1858. Fol. fl. 6.

Redslob, G. M., Die Levirats-Ehe bei den Hebräern, vom archäol. und prakt. Standpunkt untersucht. Leipzig 1836. (70kr.) 30 kr.

Rochlitz C., Das Leben und Treiben der Gauner, Diebe und Betrüger Deutschlands. Leipzig 1846. (fl. 1. 75 kr.) 60 kr.

Rodishain K. v., Was zu handeln? Alt Gold, alt Silber, alte Kleider! Eppes Rares von Judenpech. Nordh. 1842. (88 kr.) 40 kr.

Romberg, J. A., Vorbereiter für das Zimmermeister-Examen in den deutschen Bundesstaaten. 1 Band (mehr erschien nicht.) Mit 6 Kupfertafeln. Leipzig 1843. (fl. 2. 80) fl. 1. 60.

Schwänke, alle gute, herausgegeben von Adalbert Keller. Leipzig 1847. (fl. 1. 5) 60 kr.

Sammlung altdeutscher Priameln.

Simon, J. Ph., Russisches Leben in geschichtl., kirchlicher, gesellschaftl., staatl. und commercieller Beziehung: in lauter interess. Begebenheiten, Anekdoten und Reisebildern dargestellt, nebst einer Einleitung in die Streitigkeiten der griech. Kirche mit der Römisch. kath. 2. Aufl. Berlin 1858. (Ladenpr. fl. 5. 25) nur fl. 1.

Wang Kean u. s. w. Die blutige Rache einer jungen Frau. Chines. Erzählung, übersetzt v. Ad. Böttger. 3. A. Prachtausg. auf Kupferdruckpapier. Sehr eleg. gebund. m. reich. Vergoldung. (fl. 4. 20.) 70 kr.

Bodi moj

NASLEDNIK.

Molitvene bukve za mladost in odrasle ljudi. Spisal duhovnik Colevško škofije. V Ljubljani 1860. Veljajo torlo vsake 34 kr., v najjužni robu 42 kr., v usaji 60 kr., v usaji z zlatim obročkom 75 kr., v platnu brez zlatiga obročka 56 kr. in v platnu s zlatim obročkom 70 kr. n. dn.

Tudi se priporoča visokocastili duhovščini in gg. cerkvenim gospodarjem:

SVETI KRIZEV POT

s 14 stacijami, ki je na oju malan in brez roma 24 palcov širok in 30 palcov visok, — z lepo porlaccenimi podobarskimi romi, z porlaccenimi verbi in križci pa je 29 palcov širok in 35 palcov visok. Velja 343 gold. nov. denarja.

Drugi na oju malan, ki je brez roma 20 palcov širok in 25 palcov visok, — z lepimi romi (kakor prvi) pa 25 palcov širok in 30 palcov visok, — velja 200 gold. nov. denarja.

Zopet drugi manj slojani se dobu za 70 do 100 gold. n. dn.

Podpal se dodajo slovenski ali pa nemški, kakor želijo čast kupci; tudi se pošlje lahko kak stacijo pokazati, če kdo hoče.

Naznanilo Dr. Bloch-a na Dunaji:

PLOSNATO GLISTO

odpravi brez bolečine in nevarnosti v 2 urah

Dr. Bloch na Dunaji

Zdravila in razvala se razposiljajo. Vse se zve pisano (po nemško).